

Pali Text Society

SAMANTAPĀSĀDIKĀ

BUDDHAGHOSA'S COMMENTARY ON THE VINAYA PIṬAKA

EDITED BY

J. TAKAKUSU

PH D. (LEIPZIG), D. LITT., M. A. (LONDON)

FORMERLY HON. PROFESSOR, TOKYO IMPERIAL UNIVERSITY, MEMBER IMPERIAL ACADEMY,
TOKYO

AND

MAKOTO NAGAI

D. LITT. (TOKYO)

PROFESSOR, TOKYO IMPERIAL UNIVERSITY

ASSISTED BY

KOGEN MIZUNO

BUNGAKUSHI (TOKYO)

VOL. VII

LONDON

PRINTED FOR THE PALI TEXT SOCIETY

by

THE CEYLON DAILY NEWS PRESS, LAKE HOUSE, MACCALLUM ROAD,
COLOMBO, CEYLON

1947

The cost of this volume has been
donated by

Mr. and Mrs. M. Walter. Salgado
of "Srinagar", Panadura, Ceylon

in memory of

the late Mr. and Mrs. M. M. Salgado
of Panadura, and of the late
Mr. M A. Perera of "Swarnagiri",
Panadura.

nibbānapaccayo hotu

Samantapāsādikā Nāma Vinayatthakathā

PARIVĀRA-VANNANĀ

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀ-
SAMBUDDHASSA

I

• Vissuddhapaṇivārassa parivāro ti bhāsane,
dhammakkhandhasarirassa khandhakānam anantarā,
saṅgahām yo samārūlho¹, tassa pubbāgataṁ nayam
hitvā dāni karissāmī anuttān' athavannanam.

Tattha *yan* *tena* *bhagavatā*... *pe*.....*paññattan* ti ādinayap-
pavattāya tāva pucchāya ayam sankhepattho: yo so bhagavā
sāsanassa ciraṭṭhitikattham Dhammasenāpatinā saddham-
magāravabahumānavegasamussitam añjalim sirasmū patit-
ṭhapetvā yācito dasa athavase paticca vinayapaññattim
paññapeti, *tena* *bhagavatā* tassa tassa sikkhāpadassa paññattikālam
jānatā, tassā tassā sikkhāpadapaññattiyā dasa atha-
vase *passatā*, apī ca pubbenivāsādīhī jānatā, dibbena cakkhunā
passatā, tīhi vijjāhi chahī vā pana abhiññāhī jānatā,
sabbattha appaṭihatena samantacakkhunā passatā, sabba-
dhammajānanasamatthāya paññāya jānatā, sabbasattānam
cakkhuvisayātitāni tirokuttādigatāni cāpi rūpāni ativisuddh-
ena mamsacakkhunā ca passatā, attahitasādhikāya samādhipā-
datthānāya paṭivedhapaññāya jānatā, parahitasādhikāya

¹ B2 sammārulho

karunāpadatthānāya desanāpaññāya passatā, arahatā sammā-sambuddhena yam *pathamam* pārājikam paññattam, tam *kattha paññattam*, *kam ārabbha paññattam* *kismimī vatthusmim paññattam*.

atthi tatiha *paññatti* . . . *pe ...ken'* ābhatan ti pucchāvissaj-jane¹ payantena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammā-sambuddhena pathamam pārājikan ti idam kevalam pucchāya āgatass' ādipadassa paccuddharanamattam eva *Kattha paññattian* ti *Vesālyā paññattam*. *kam ārabbhā* ti *Sudinnam Kalandaputtam* *ārabbhā* ti evam ādinā pana nayena puna pi ettha ekelam padam pucchitvā va vissajjitat *ekā paññatti* ti yo-pana bhikkhu methunam dhammam patiseveyya pārājiko hoti asamvāso ti ayam *ekā paññatti* *dve anupaññattyo* ti antamaso tiracchānagatāya piti ca sikkham appac-cakkhāyā² ti ca makkati-Vajjiputtakavatthūnam vasena vuttā-imā dve anupaññattyo ettāvatā atthi tattha paññatti. anupaññatti anuppaññapannattiti imissā pucchāya dve kotthāsā vissajjitat honti tatiyam vissajjetum *anuppanna-paññatti tasmim n'* atthi ti vuttam. ayañ hi anuppannapaññatti nāma anuppanne dose paññattā. sā attha garudhammavasena bhikkhuninam yeva āgatā, aññatra n' atthi, tasmā vuttam anuppannapaññatti tasmim n' atthi ti. *sabbatthapaññattī* ti majjhimadese c'eva paccanta-janapadesu ca sabbattha paññatti vinayadharapañcamena ganena upasampadā, gunangunūpāhanā, dhuvanhānam³, cammatharanan ti imāni hi cattāri sikkhāpadāni majjhimadese yeva paññatti, etth' eva etehi āpatti hoti, na paccantimajanapadesu. sesāni sabbān' eva sabbatthapaññatti nāma *sādhāranapaññattī* ti bhikkhūnañ c'eva bhikkhuninañ ca sādhāranapaññatti. suddhabhikkhūnam eva hi suddhabhikkhuninam vā paññattam sikkhāpadam *asādhāraṇapaññattī* nāma hoti idam pana bhikkhum ārabbha uppanne vatthusmim yā pana bhikkhunī chandaso methunam dhammam patiseveyya antamaso tiracchānagatena pi pārājikā hoti asamvāsa ti

² B2 visajjane

² B2. apacca^o

³ B2. dhūva^o.

bhikkhunīnam pī paññattam vinitakathāmattam eva hī tāsam n' atthi, sikkhāpadam pana atthi tena vuttam *sādhāraṇapāññatti* ti. ubhatopaññattiyam pī es' eva nayo byañjanamattam eva hī ettha nānam bhikkhūnam bhikkhunīnam pī sādhāranattā sādhāraṇa-pāññatti ubhinnam pī paññattattā *ubhatopaññatti* ti. atthe pana bhedo n' atthi *niḍānogadhan* ti yassa siyā āpatti so āvikareyyātū ettha sabbā-pattinam anupavitthattā niḍānogadham niḍāne anupavitthan ti attho *dutiyena uddesenā* ti niḍānogadham niḍānaparyāpannam pī samānam tatr' ime cattāro pārājikā dhammā ti ādinā dutiyen' eva uddesena uddesam āgacchatī *catunnam viññattinam*¹ ti silavipattiādinam pathamā hī dve āpattik-khandhā *silavipatti* nāma avasesā pañca ācāravipatti² nāma micchādīthī ca antaggāhikadīthī ca dīthivipatti² nāma ājīvahetu-pāññattāni cha sikkhāpadāni ājīvavipatti² nāma iti *upāsam* catunnam viññattinam¹ idam pārājikam silavipatti² nāma hotī *ekena samutthānenā*³ ti dvangikena ekena samutthānenā ettha hī cittam angam hotī. kāyena pana āpattim āpatti āpajjatim tena vuttam *kāyato ca cittao ca samutthāti* ti.

dvihi samathehī ti āpanno 'si ti sammukhā pucchiyamāno āma āpanno 'mhi ti patijānāti tāvad eva bhandana-kalaha-viggahā vūpasantā hontī sakkā ca hotī tam puggalam apānetvā uposatho vā pavāranā vā kātun ti. iti *sammukhā-vinayena ca pāññātakaranena cā* ti *dvihi samathehi sammati*, na ca tappaccayā koci upaddavo hotī yam pana upari paññattivaggena katamena samathena sammatī ti vuttam, tam səmatham otāretvā anāpatti¹ kātum na sakkā ti imam attham sandhāya vuttam *pāññattivinayo* ti yo pana bhikkhū ti ādinā nayena vuttamātikā paññattivinayo ti attho. *vibhatti* ti padabhājaniyam vuccati vibhatti ti vibhangass' ev' etam nāmam *asamvaro* ti vītikkamo. *samvaro* ti avītikkamo *yesam vattati* ti yesam vinayapitakañ ca atthakathā ca sabbā pagunā ti attho *ke dhārenti* ti ke etam patha-

¹ B2 viññattinam² B2. °viññatti³ B2 anāpattim

karunāpadatthānāya desanāpāññāya passatā, arahatā sammā-sambuddhena yam pathamam pārājikam paññattam, tam kattha paññattam, kam ārabbha paññattam kismīmī vatthusmīmī paññattam.

atthi tattha paññatti .... pe ...ken' ābhatan ti pucchāvissaj-jane² payantena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammā-sambuddhena pathamam pārājikan ti idam kevalam pucchāya āgatass' ādipadassa paccuddharanamattam eva. *Kattha paññattan ti Vesāliyā paññattam kam ārabbhā ti Sudinnam Kalandaputtam ārabbhā* ti evam ādinā pana nayena puna pi ettha ekelam padam pucchitvā va vissajjitaṁ. *ekā paññatti* ti yo pana bhikkhu methunam dhammam patiseveyya pārājiko hoti asamvāso ti ayam ekā paññatti *dve anupaññattiyo* ti antamaso tiracchānagatāya pīti ca sikkham appac-cakkhāyā² ti ca makkati-Vajjiputtakavatthūnam vasena vuttā imā dve anupaññattiyo ettāvatā atthi tattha paññatti anupaññatti anuppaññapannattitī imissā pucchāya dve kotthāsā vissajjītā honti tatiyam vissajjetum *anuppanna-paññatti tasmīm n' atthi* ti vuttam ayañ hi anuppannapaññatti nāma anuppanne dose paññattā. sā attha garudhammavasena bhikkhuninām yeva āgatā, aññatra n' atthi, tasmā vuttam anuppannapaññatti tasmīm n' atthi ti *sabbatthapaññatti* ti majjhimadese c'eva paccanta-janapadesu ca sabbattha paññatti vinayadharapañcamena ganena upasampadā, gunañgunūpāhanā, dhuvanhānam³, cammattharanan ti imāni hi cattāri sikkhāpadāni majjhimadese yeva paññatti, etth' eva etehi āpatti hoti, na paccantimajjanapadesu sesāni sabbān' eva sabbatthapaññatti nāma *sādhāranapaññatti* ti bhikkhūnañ c'eva bhikkhunīnañ ca sādhāranapaññatti. suddhabhikkhūnam eva hi suddhabhikkhuninām vā paññattam sikkhāpadam *asādhāranapaññatti* nāma hoti. idam pana bhikkhum ārabbha uppanne vatthusmīmī yā pana bhikkhunī chandaso methunam dhammam patiseveyya antamaso tiracchānagatena pi pārājikā hoti asamvāsa ti

² B2 visajjane

² B2 apacca^o.

³ B2. dhūva^o

bhikkhunīnam pi paññattam. vinitakathāmattam eva hi tāsam n' atthi, sikkhāpadam pāna atthi. tena vuttam sādhāraṇapāññattī ti. ubhatopāññattiyam pi es' eva nayo. byañjanamattam eva hi ettha nānam bhikkhūnam bhikkhunīnam pi sādhāranattā sādhāraṇa-paññatti ubhinnam pi paññattattā ubhatopāññattī ti atthe pana bhedo n' atthi nidānogadhan ti yassa siyā āpatti so āvikareyyātī ettha sabbā-pattinam anupavītthattā nidānogadham nidāne anupavītthan ti attho dutiyena uddesenā ti nidānogadham nidānapariyā-pannam pi samānam tatr' ime cattāro pārājikā dhammā ti ādinā dutiyen' eva uddesena uddesam āgacchati catunnām vipattinām¹ ti sīlavipattiādinam pathamā hi dve āpattik-khandhā sīlavipatti nāma avasesā pañca ācāravipatti² nāma micchādiṭṭhi ca antaggāhikaditthi ca ditthivipatti² nāma ājīvahetu-paññattāni cha sikkhāpadāni ājīvavipatti² nāma iti jmāsam catunnām vipattinām¹ idam pārājikam sīlavipatti² nāma hoti ekena samutthānenā³ ti dvangikena ekena samutthānenā ettha hi cittam angam hoti kāyena pana āpattim āpatti āpajjatim tena vuttam kāyato ca cittato ca samutthāti ti.

dvīhi samathehī ti āpanno 'si ti sammukhā pucchiyamāno āma āpanno 'mhī ti patijānāti tāvad eva bhandana-kalaha-viggahā vūpasantā honti sakkā ca hoti tam puggalam apānetvā uposatho vā pavāranā vā kātun ti iti sammukhā-vinayena ca patiññātakaranena cā ti dvīhi samathehī sammati, na ca tappaccayā koci upaddavo hoti yam pana upari paññattivaggena katamena samathena sammati ti vuttam, tam səmatham otāretvā anāpatti¹ kātum na sakkā ti imam attham sandhāya vuttam paññattivinayo ti yo pana bhikkhū ti ādinā nayena vuttamātikā paññattivinayo ti attho. vibhatti ti padabhājaniyam vuccati vibhatti ti vibhangass' ev' etam nāmam asaṃvāro ti vītikkamo samvāro ti avītikkamo yesam vatītā ti yesam vinayapitakañ ca atthakathā ca sabbā pagunā ti attho. ke dhārenti ti ke etam patha-

¹ B2 vippatinam

² B2 °vippatti

³ B2 anāpattim

mapārājikam pālito ca atthato ca dhārenti na hi sakkā sabbam vinayapitakam ajānantena etassa attho jānitun ti. *Ken' ābhatan* ti idam pathamāpārājikam pālivasena ca atthavasena ca yāva ajjatanam kālam kena ānītan ti *param-āparābhatan* ti paramparāya ānitam

idāni yāya paramparāya ānitam, tam dassetum *Upāli Dāsako cā* ti ādinā nayena porānakehi mahātherehi gāthāyo thapitā tattha yam vattabbam, tam nīdāna-vannanāyam eva vuttam. iminā nayena dutiyapārājikādi-pucchāvissajjanesu pi vinicchayo veditabbo ti.

Mahāvibhange paññattivāra-vannanā nitthitā

Ito param methunam dhammam patisevanto kati āpattiyo āpajjati ti ādippabhedo katāpattivāro, methunam dhammam patisevantassa āpattiyo catunnam viptiñnam kati viptiñyo bhajantī ti ādippabhedo viptivāro, meihunam dhammam patisevantassa āpattiyo sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi sangahitā ti ādippabhedo saṅgahavāro, methunam dhammam patisevantassa āpattiyo channam āpattisamutthānānam katihi samutthānehi samutthānti ti ādippabhedo samutthānavāro, methunam dhammam patisevantassa āpattiyo catunnam adhikaranānam katamam adhikarañan ti ādippabhedo adhikaranavāro, methunam dhammam patisevantassa āpattiyo sattannam samathānam katihi samathehi sammantī ti ādippabhedo samathavāro, tad anantaro samuccayavāro ti ime sattavārā uttānathā eva tato param meihunam dhammam patisevana paccayā pārājikam kattha paññattan ti ādinā nayena puna paccayavasena eko paññattivāro, tassa vasena purimasadisā eva katāpattivārādayo sattavārā ti evam apare pi atthavārā vuttā, te pi uttānathā eva iti ime aṭha purimā aṭhā ti Mahāvibhange solasavārā dassitā.

II

tato param ten' eva nayena Bhikkhunivibhange pi soñasa vārā āgatā ti evam ime ubhato-vibhañge dvattimsavārā

pālinayen' eva veditabbā. na h' ettha kiñci pubbe avinic-chitam nāma atthi.

III

tad anantarāya pana samutthānakathāya *anattā iti nicchayā* ti anattā iti nicchitā. *sabhāgadhammānan* ti aniccā-kārādīhi sabhāgānam sankhatadhammānam *nāmamattam na nāyatī* ti nāmamattam pī na paññāyatī *dukkhāhānin* ti dukkhaghātanam. *Khandhakāya* ca *Mātikā* ti *Khandhakāyā* ca *Mātikā* ti attho ayam eva vā pātho *samutthānamyato katan* ti samutthānam niyato katam niyatakatam niyatasamutthānan ti attho etena bhūtārocana¹-corīvutthāpana' ananuññāta-sikkhāpadattayassa sangaho paccetabbo etāneva hi tīni sikkhāpadāni niyatasamutthānāni aññehi *saddhūm* asambhinnasamutthānāni *sambhedam* *nidānañ c' aññān* .ti aññām pī sambhedañ ca *nidānañ* ca. tattha sambhedavacanena samuññānasambhedassa gahanam paccetabbam. tāni hi tīni sikkhāpadāni thapetvā sesāni sambhinnasamutthānāni. *nidānavacanena* sikkhāpadānam paññāttidesasankhātam *nidānam* paccetabbam *sutte dissanti uparī* ti sikkhāpadānam samutthānaniyamo sambhedo *nidānan* ti imāni tīni suttamhi eva dissanti paññāyantī ti attho tattha ekena samutthānena samutthāti kāyato ca cittato cā ti ādīmhi tāva purimanayen' ²eva samutthānaniyamo ca sambhedo ca dissanti. itaram pana *nidānam* nāma

Vesāliyā Rājagahe Sāvatthiyā ca Ālavī
Kosambiyā ca Sakkesu Bhaggesu ca paññāttā 'ti
evam uparī dissati. parato āgate sutte dissatīti veditabbam
Vibhange dvīsū 'ti gāthāya ayam attho. yam sikkhāpadam dvīsu Vibhangesu paññāttam uposathadivase bhikkhū ca bhikkhunīyo ca *uddisanti*, tassa *yathā nāyam samutthānam pāvakkhāmī*, tam *me sunāthā* 'ti *sañcarittānubhāsanañ cā* ti *sañcarittañ* ca samanubhāsanañ ca *atirekañ* ca *cīvaran* ti

¹ B2 orocanā² B2 purimanaye samu^o

atirekacivaram kathinan ti attho *lomāni padasodhammo* ti elakalomāni ca padasodhammo ca. *bhūtam¹ sanvidhānenā* cā ti bhūtārocanañ ca samvidahitvā addhānappatipajjanañ ca. *theyyadesanacorūñ* cā ti theyyasattho ca chattapānissa aglā-nassa dhammadesanā ca corivutthāpanañ ca *anānuññātāya terasā* ti mātāpītusāmikehi anānuññātāya saddhim imāni terasa samuññānāni honti *sadisā idha dissare* ti idha Ubhatovibhainge etesu terasa samutthānasisesu ekekasmim aññāni pi sadisāni samutthānāni dissanti. idāni tāni dassetum *methunam sukkasamsaggo* ti ādi vuttam. tattha *methunan* ti idam tāva pathamapārājikam nāma ekam samutthānasīsam. sesāni tena sadisāni. tattha *sukkasamsaggo* cā ti sukkavissathī² c' eva kāyasamsaggo ca *aniyatā pathamikā* ti, pathamam aniyatasikkhāpadam *pubbupāparipācītā* ti jānam pubbupagatam bhikkhun ti sikkhāpadañ ca bhiikkhunīparipācītāpindapātāsikkhāpadañ ca *raho bhikkhunīyā sahā* ti bhikkhuniyā saddhim rahonisajjasikkhāpadañ ca. *saññhōjane raho dve* cā ti sabhōjane kule anupakhajja³ nisajjasikkhāpadañ ca dve rahonisajjasikkhāpadañ ca. *anguli udake hasan* ti angulipatodakañ ca udake hasadhammasikkhāpadañ ca *pahāre uggire* c' evā ti pahāradānasikkhāpadañ ca talasattikauggiranasikkhāpadañ ca *tepaññāsā ca sekhiyā* 'ti parimandalanivāsanādīni khuddakavannanāvāsāne vuttāni *tepaññāsāsəsekhiyāsikkhāpadañ* ca *adhakkhagāmāvassutā³* 'ti bhikkhunīnam adhakkhakasikkhāpadañ ca gāmantaragamanam avassutā avassutassa hatthato khādanīyabhojanīyagahanasikkhāpadañ ca *talamatthañ ca sudhukā* ti talaghātakam jatumattham udakasuddhikādīyanañ ca. *vassam vutthā ca ovādan* ti vassam vutthā chappañcayojanāni sikkhāpadañ ca ovādāya āgamanasikkhāpadañ ca. *nānubandhe pavatthin* ti yā pana bhikkhuni vutthāpitañ dve pavattinūm dve vassāni nānubandheyā ti vuttasikkhāpadañ ca. *ime sikkhā* ti imā sikkhāyo. lingaviparyāyo kato *Kāyamānasikā kātā* ti kāyacittasamutthāna katā.

¹ B2 bhūta² B2 °visatthī³ B2 adhakkham gāmā°

adinnan ti idam tāva adinnādānan ti vā dutiyapārājikān
 ti vā ekam samuthhānasīsam sesāni tena sadisāni tattha
 viggahuttarin ti manussaviggaha-uttarimanussasikkhāpadāni
 dutthulla attakāminin ti dutthullavācāattakāmapāricariya-
 sikkhāpadāni amūlā aññabhāgryā ti dve dutthadosasik-
 khāpadāni aniyatā dutiyikā ti dutiyam aniyata-sikkhā-
 padam acchinde parināmane ti sāmam cīvaram datvā
 acchindanañ ca sanghikalābhassa attano parināmananañ
 ca. musā-omasa-pesunā ti musāvādo ca omasavādo ca
 bhikkhupesuññañ ca. dutthulla-pathavīkhane ti dutthullā-
 patti ārocanañ ca paṭhavīkhanañ ca bhūtam aññāya
 ujjhāpe ti bhūtagāma-aññavādaka-ujjhāpanaka-sikkhāpa-
 dāni. nikkaddhanam siñcanañ cā ti vihārato nikkad-
 dhanañ ca udakena trinādi siñcanañ ca āmisahetu bhuttāvī
 ti āmisahetu bhikkhuniyo ovadantī ti sikkhāpadañ ca bhuttāvī
 anaturitena khādaniyādinā pavārana-sikkhāpadañ ca ehi
 unādari bhimsā ti eh' āvuso gāmam vā ti sikkhāpadañ ca
 anādariyañ ca bhikkhubhimsāpanakañ ca apanidhe ca
 jīvitān ti pattādinam apanidhāna-sikkhāpadañ ca sañcicca
 pānam jīvitā voropanañ ca jānam sappānakam kamman
 ti jānam sappānakaudaka-sikkhāpadañ ca puna kammāya
 ukkotanañ ca unasamvāsanāsanā ti ūnavisativassa-sikkhā-
 padañ ca ukhittakena saddhim samvāsa-sikkhāpadañ ca
 nāsitakasāmanerasāmbhoga-sikkhāpadañ ca sahadhammi-
 kam vilekhā ti sahadhammikam vuccamāna-sikkhāpadañ ca
 vilekhāya samvattantī āgata-sikkhāpadañ ca moho amū-
 lakena cā ti mohanake pācittiya-sikkhāpadañ ca amūlakena
 sanghādisesena anuddhamsana-sikkhāpadañ ca kukkucca
 dhammikam cīvaram datvā ti kukkucca upadahanañ ca
 dhammikānam kammānam chandam datvā khīyanañ ca
 cīvaram datvā khīyanañ ca parināmeyya puggale ti sañghi-
 kam lābhām puggalassa parināmanā-sikkhāpadam kīn te
 akālam acchinde ti kīn te ayye eko purisapuggalo karissatī
 āgata-sikkhāpadañ ca akālacīvaram kālacīvaran ti adhit-
 thahitvā bhājana-sikkhāpadañ ca bhikkhuniyā saddhim
 cīvaram parivattetvā acchindana-sikkhāpadañ ca duggahe

nirayena cā ti duggahitena duppadhāritena¹ param ujjhā-pana-sikkhāpadañ ca *nirayena* vā brahmacariyena vā abhis-pana-sikkhāpadañ ca. *ganam vibhanga dubbalan* ti ganassa cīvaralābhām antarāyam kareyyā ti ca dhammikam cīvara-vibhangam patibāheyeyā ti ca dubbalacivarapaccāsāya cīvara-kālasamayam atikkameyyā ti ca vutta-sikkhāpadāni. *kathināphās' upassayan* ti dhammikam kathinuddhāram patibāheyeyā bhikkhuniyā sañcicca aphāsum kareyya bhikkhuniyā upassayam datvā kuptā anattamanā nikkaddheyya vā ti vutta-sikkhāpadāni. *akkosa candi maccharī* ti bhikkhum akkoseyya vā paribhāseyya vā candikatā *ganam paribhāseyya* kule maccharinī assā ti vutta-sikkhāpadāni. *gabbhiniñ² ca pāyantiyā* ti gabbhiniñ vutthāpeyya pāyantim vutthāpeyyā ti vutta-sikkhāpadāni *dve vassā sikkhāsanghenā* ti dve vassāni chasu dhammesu asikkhitasikkham sikkhamānam vutthāpeyya sikkhitasikkham sikkhamānam samghena asammatam vutthāpeyyā ti vutta-sikkhāpadāni *tayo c' eva gihigatā* ti ūnadvādasavassam gihigatam paripunnadvādasavassam gihigatam dve vassāni chasu dhammesu asikkhitasikkham dve vassāni sikkhitasikkham sanghena asammatān ti vutta-sikkhāpadāni *kumāribhūtā tisso* ti ūnavisati-vassam kumāribhūtan ti ādinā nayena vuttā tisso *ūnadvādasasammatā* ti ūnadvādasavassā vutthāpeyya paripunnadvādasavassā sanghena asammatā vutthāpeyyā ti vutta-sikkhāpadadvayam *alam tāva sokāvāsan³* ti alam tāva te ayye vutthāpitenā ti ca candim sokāvāsam sikkhamānam vutthāpeyyā ti ca vutta-sikkhāpadadvayam *chandā anuvassā ca dve* ti pāriwāsikachandadānenā sikkhamānam vutthāpeyya anuvassam vutthāpeyya ekam vassam dve vutthāpeyyā ti vutta-sikkhāpadattayam *samutthānā tīkā katā* ti tīkasamutthānakatā

sañcari kuti vñhāro ti sañcarittam saññācikāya kutikaranam mahallakavīhārakaraṇañ ca. *dhovanañ ca patiggaho* ti

¹ B2 dupadhāritena

² B2 gabbhini

³ B2 sokavassan

aññātikāya bhikkhuniyā purānacīvara-dhovāpanañ ca cī-varapatiiggahanañ ca viññatt' uttar abhihatihun ti aññātakam gahapati cīvaravīññāpanam tatuttarisādiyanasikkhāpadañ ca ubhinnam dūtakena cā ti cīvaracetāpannam upakkhatam hoti ti āgatasikkhāpadaadvayañ ca dūtena cīvaracetāpannapahita-sikkhāpadañ ca kosiyasuddha¹ dve bhāgā chabbassāni nisīdanān ti kosiyamissakam santhatan ti ādīni pañcasikkhā-padāni riñcanit rūpika² c' evā ti Vibhange riñcanti uddesan ti āgatam elakalomadhovāpana-rūpiyatiggahana-sikkhā-padañ ca ubho nānappakārakā ti rūpiyasamvohāra-kaya-vikkaya-sikkhāpadaadvayam ūnabandhanavassikā ti ūnapañcabandhanapatta-sikkhāpadañ ca vassikasātika-sikkhā-padañ ca suttam vīkappanena cā ti suttam viññāpetvā cīvaravīyāpanañ ca tantavāye upasankam tvā cīvare vīkap-pāpajjanañ ca dvāradānasibbāni cā ti yāva dvārakosā aggalathapanāya³ aññātikāya bhikkhuniyā cīvaram dadeyya cīvaram sibbeyyā ti vutta-sikkhāpadattayam pūvapaccaya-joti cā⁴ ti pūvehī vā manthehi vā abhihatthum pavārana-sikkhāpadam cātumāsapaccayappavāranā joti samādahana-sikkhāpadāni ca. ratanam sūci⁵ mañco ca tūlam⁶ nisīda-nakandu ca vassikā ca sugatenā ti ratanasikkhāpadañ c' eva sūcīgharasikkhāpadādīni ca satta sikkhāpadāni viññatti aññānam cetāpanā dve sanghikā mahājanikā dve puggalā lahukā garū ti yā pana bhikkhunī aññānam viññāpetvā aññānam viññāpeyyā ti ādīni nava sikkhāpadāni dve vīghāsā sātikā cā ti uccāram vā passāvam vā sankāram vā vīghāsam vā tiro-kutte vā tiropākāre vā chaddeyya vā chaddāpeyya vā harite chaddeyya vā chaddāpeyya vā ti evam vuttāni dve vīghāsa-sikkhāpadāni ca udakasātikā-sikkhāpadañ ca samanacī-varena cā ti samanacīvaram dadeyyā ti idam etam sandhāya vuttam.

bhedānuvatt ī-dubbaca-dūsa-dutthulla-dīthi cā ti sangha-bhedānuvattaka-dubbaca- kuladūsaka - dutthullapaticchādanadit-th' appatīnissajjana-sikkhāpadāni chandam ujjhaggikā dve

¹ B2 kālasuddha

⁴ B2 puva^o

² B2 rūpikañ

⁵ B2 suc^o

³ B2 aggala^o

⁶ B2 tulam

cā tī chandam adatvā gamana-sikkhāpadam ujjhaggikāya
 antaraghare gamana-nisidana-sikkhāpadadvayañ ca dve ca
 saddā tī appasaddo antaraghare gamissāmi nisidissāmīti
 sikkhāpadadvayañ ca na byāhare tī na sakabalena¹
 mukhena byāharissāmīti sikkhāpadam chamā nīcāsane
 thānam pacchato uppathera cā tī chamāyam nisiditvā nice
 āsane nisiditvā thitenā nisinnassa pacchato gacchantena
 purato gacchantassa uppathera gacchantena pathena gaccha-
 antassa dhammadesana-sikkhāpadāni. vajjānuvattigahanā tī
 vajjapaṭicchādana-ukkhittānuvattaka-hatthagahanādī san-
 khātāni tīni pārājikāni osāre paccācikkhanā tī anapaloketvā
 kārakasangham aññāya ganassa chandam osāreyyā tī ca
 buddham paccakkhāmīti ca vutta-sikkhāpadadvayam. kismim
 samsatthā dve vadhi tī kismīñ cīd eva adhikarane paccākata
 tī ca bhikkhuniyo pan' eva samsatthā viharanti tī ca yā
 pana bhikkhuni evam vadeyya samsatthā 'va ayye tumhe
 viharathā tī ca attānam vadhitvā vadhitvā rodeyyā tī ca
 vutta-sikkhāpadāni visibbe dukkhitāya cā tī bhikkhuniyā
 cīvaram visibbetvā vā visibbāpetvā vā tī ca dukkhitam
 sahajīvinin tī ca vutta-sikkhāpadadvayam puna samsatthā
 na vūpasame tī samsatthā vihareyya gahapatinā vā gahapati-
 puttena vā tī evam puna vutta-samsatthasikkhāpadañ ca eh'
 ayye imam adhikaranam vūpasamehitī vuccamānā sādhū
 tī patissunitvā sā pacchā anantarāyikini n' eva vūpasameyyā
 tī vutta-sikkhāpadañ ca ārāmañ ca pavārañā tī jānam
 sabhikkhukam ārāmam anāpucchā. paviseyyā tī ca ubhato
 sanghe tīhi thānehi na pavāreyyā tī ca vutta-sikkhāpada-
 dvayam anvaddhasahajīvinin dve tī anvaddhamāsam bhikk-
 khuniyā bhikkhusanghato dve dhammā paccāsīsītabbā tī
 vutta-sikkhāpadañ ca sahajīvinim vutthāpetvā dve vassāni
 n' eva anugganheyya sahajīvinim vutthāpetvā n' eva
 vūpakāseyyā tī vutta-sikkhāpadadvayañ ca cīvaram anu-
 bandhanā tī sace me tvam ayye cīvaram dassasi ev'āham
 tam vutthāpessāmīti ca sace mam tvam ayye dve vassāni
 anubandhissasi ev'āham tam vutthāpessāmīti ca vutta-
 sikkhāpadadvayam

ubbhataṁ kathinam tīnī ti nīthitacivaramī bhikkhunā
 ubbhataṁ kathinē tī vuttānī ādīto va tīnī sikkhāpadānī
 pathamam pāttabhesajjan tī dasāhaparamam atirekapatto tī
 vutta-pathamapattasikkhāpadañ ca patisāyanīyānī bhesajjānī
 tī vutta-sikkhāpadañ ca accekañ cā pī sāsankan tī acceka-cī-
 vara-sikkhāpadañ ca tad anantaram eva sāsankasikkhā-
 padañ ca pākkamantena ca duve tī tampakkamanten'
 eva uddhareyyā tī bhūtagāmavagge vutta-sikkhāpadadvayam
 upassayam paramparan tī bhikkhunupassayam gantvā
 bhikkhuniyo ovadeyyā tī ca paramparabhojane pācittiyān
 tī ca vuttasikkhāpadadvayam anatirittam nimantānā
 tī anatirittam khādaniyam vā tī ca nimantito sabhatto
 samāno tī ca vutta-sikkhāpadadvayam vikappa-rañño
 vikāle tī sāmam cīvaram vikappetvā tī ca rañño khattiyassā
 tī ca vikāle gāmam paviseyyā tī ca vutta-sikkhāpadattayam.
 vosāsāraññakena cā tī vosāsamānarūpā thitā tī ca tathā-
 rūpesu. āraññakesu senāsaneshu pubbe appatisamviditan tī ca
 vutta-sikkhāpadadvayam. ussayā sannicayañ cā tī ussa-
 yavādikā tī ca pattasannicayam kareyyā tī ca vutta-sikkhā-
 padadvayam pure pacchā vikāle cā tī yā pana bhikkhuni
 purebhattam kulānī upasankamitvā tī ca pacchābhattam
 kulānī upasankamitvā tī ca vikāle kulānī upasankamitvā
 tī ca vutta-sikkhāpadattayam pañcāhikā sañkamanī tī
 pañcāhikā sanghāticāram atikkameyyā tī ca cīvarasanka-
 maniyam dhāreyyā tī ca vutta-sikkhāpadadvayam. dve
 āvasathena cā tī āvasathacīvaram anissajjītvā¹ paribhuñjeyya
 āvasatham anissajjītvā¹ cārikam pakkameyyā tī ca evam
 āvasathena saddhīm vutta-sikkhāpadānī ca dve pāsākhe
 āsane c' evā tī pāsākhe jātam gandam vā tī ca bhikkhu-sa
 purato anāpucchā āsane nisideyyā tī ca vutta-sikkhāpada-
 dvayam.

elakaloma dve seyyā tī elakaloma-sikkhāpadañ c' eva dve ca
 sahaseyya-sikkhāpadānī. āhacca pīñdabhojanan tī āhacca
 pādaka-sikkhāpadañ ca āvasathapindabhojana-sikkhāpadañ
 ca. gana-vikāla-sannidhī tī ganabhojana-vikālabhojana-san-

nīdhikāraka-sikkhāpadattayam *dantaponen'* acelakā rti dan-
 tapona-sikkhāpadañ ca acelaka-sikkhāpadañ ca *uyyuttam*
senam *uyyodhī* ti uyyuttam senam dassanāya gaccheyya
 senāya vaseyya uyyodhikam vā. pe. anīkadassanam vā
 gaccheyyā ti vutta-sikkhāpadattayam *surā* *orena* *nhāyanā*
 ti surāpāna-sikkhāpadañ ca orenaddhamāsanhāna-sikkhā-
 padañ ca *dubbanne* *dve* *desanikā* ti tinnam dubbannakarānā-
 nan ti vutta-sikkhāpadañ ca vuttāvasesa-pātidesaniyā-
 dvayañ ca *lasunupatitthe* *naccanā* ti lasuna-sikkhāpadam
 bhikkhussa bhuñjantassa pāniyena vā vīdhūpanena vā
 upatittheyyā ti vutta-sikkhāpadam naccam vā gītam vā
 vāditam vā dassanāya gaccheyyā ti vutta-sikkhāpadañ
 ca. ito param pālīm virajjhītvā likhanti. yathā pana
 atham vannayissāma, evam ettha anukkamo vedītabbo
nhānam *attharanam* *seyyā* ti naggā nhāyeyya ekattharanapā-
 vuranā tuvatteyyum ekamañce tuvatteyyun ti vutta-sikkhā-
 padattayam *antoratthe* *tathā* *bahī* ti antoratthe sāsankasā-
 mate tiro:atthe sāsankasammate ti vutta-sikkhāpadadvayam
antovassam *cittāgaran* ti antovassam cārikam pakkameyya
 rājāgāram vā cittāgāram vā...pe. pokkharanīm vā dassanāya
 gaccheyyā ti vutta-sikkhāpadadvayam *āsandim* *suttakan-
 tanā* ti *āsandim* vā pallankam vā paribhuñjeyya suttam
 kanteyyā ti vutta-sikkhāpadadvayam. *veyyāvaccāñ* *sahatthā*
cā ti għihevyyāvaccam kareyya agārikassa¹ vā paribbājakassa
 vā paribbājikāya vā sahatthā khādanīyam vā bhojanīyam
 vā dadeyyā ti vutta-sikkhāpadadvayam *abhiikkhukāvāsenā*
*cā*² 'ti abhiikkhuke āvāse vassam vaseyyā ti idam etam sandhā-
 ya vuttam *chattam* *yānañ* *ca* *sanghāmin* ti chattupāhanam
 dhāreyya yānena yāyeyya sanghānum dhāreyyā ti vutta-
 sikkhāpadattayam *alankāra-gandha-vāsitān* ti itthālankā-
 ram dhāreyya gandhacunnakena nhāyeyya vāsitakena piññā-
 kena nhāyeyyā ti vutta-sikkhāpadattayam. *bhikkhunī* ti
 ādīnā bhikkhuniyā ummaddāpeyyā ti ādīnī cattārī sikkhā-
 padānī vuttāni *asankaccikā* *āpatti* ti asankaccikā gāmam
 paviseyya pācittiyān ti evam vuttaāpatti ca *cattārisā*

¹ B2 agāri°

² B2 vā

catuttari ti etāni sabbāni pi catucattālisa sikhāpadāni vuttāni kāyena na vācācittena kāyacittena na vācato ti kāyena c' eva kāyacittena ca samuṭṭhahanti, na vācācittena na vācato ti attho *dve samutthānikā sabbe samā elakalomikā* ti idam uttānattham eva

pad'aññatra asammata ti padaso dhammam mātugāmassa chappañcavācāhi dhammam deseyya aññatra viññunā purisa-viggahena asammato bhikkhuniyo ovadeyyā ti vutta-sikkhāpadattayam *tathā atthangatena cā* ti atthangate sūriye ovadeyyā ti idam etam sandhāya vuttam *tiracchānavijjā dve* ti tiracchānavijjam pariyāpuneyya vāceyyā ti evam vutta-sikkhāpadadvayam *anokāso ca pucchanā* ti anokāsakatam bhikkhum pañham puccheyyā ti idam etam sandhāya vuttam

addhānam nāvam panītan ti bhikkhuniyā saddhīm samvidhāya ekaddhānamaggam patipajjeyya ekam nāvam abhirūheyya panītabhojanāni agilāno attano atthāya viññā-petvā bhuñjeyyā ti vutta-sikkhāpadattayam *mātugāmena samhare* ti mātugāmena saddhīm samviddhāya gamanañ ca sambādhe lomam samhareyyā ti vutta-sikkhāpadañ ca *dhaññam nimantitā c' evā* ti dhaññam viññā-petvā vā ti ca nimantitā, vā pavāritā vā khādaniyam vā bhojanīyam vā khādeyya vā bhuñjeyya vā ti ca vutta-sikkhāpadañ ca *attha cā* ti bhikkhuninam vuttā attha pāṭidesaniyā vā *theyyasatthaupassutī* ti theyyasatthena saddhīm samvidhāya ekaddhānamaggagamanañ ca upassutī titthanañ ca. *sūpam viññāpanena cā* ti idam sūpodana-viññāttim¹ sandhāya vuttam *ratti channañ ca okāsan* ti rattandhakāre appadipe² paticchanne okāse ajjhokāse purisena saddhīn ti evam vutta-sikkhāpadattayam. *byūhena sattaman* ti idam tadanantaram eva rathikāya vā byūhe³ vā singhātakē⁴ vā purisena saddhīn ti āgata-sikkhāpadam sandhāya vuttam

dhammadesanā samutthānāni *chatta-danda-sattha-āvudha-pāduka-upāhana-yāna-sayana-pallatthika-vethita-ogu nthitā*

¹ B2 supo^o

² B2 apadipe

³ B2 viyūhe

⁴ B2 omits singhātakē vā

ekādasa-uttānān' eva evam tāva sambhīnna-samutthānam
veditabbam niyata-samutthānam pana tividham, tam eke-
kass' eva sikkhāpadassa hoti, tam visum yeva dassetum
bhūtam kāyena jāyati ti ādi vuttam tam uttānam eva.
nettīdhammānulomikan ti Vinayapālidhammassa anuloman ti
samutthānasisa-vannanā nūthitā

IV

Idānī āpattiādikotthāsesu kosallajananattham *katī āpattiyo* ti ādīnā nayena mātikam thapetvā niddesa-patiniddesavasena vibhango vutto tattha *katī āpattiyo* ti mātikāya ca vibhange ca āgatāpatti-pucchā. esa nayo dutiyapade pi kevalañ h' ettha āpattiyo eva rāsivasena khandhā ti vuttā *vinītavatthūni* ti tāsam āpattinam vinayapucchā. vinītam *vinayo* vūpasamo ti idañ h' atthato ekam vinītāni yeva vinītavattthūni ti ayam ettha padattho. idānī yesu sati āpattiyo honti, asati na honti, te dassetum *katī agāravā* ti pucchādvayam. vinītavatthūnīti ayam pana tesam agāravānam vinaya-pucchā yasmā pana tā āpattiyo vipattim' āpattā nāma n'atthi, tasmā *katī vipattiyo*¹ ti ayam āpattinam vipatti-bhāvapucchā² *katī āpattisamutthānānī* ti tāsam yeva āpat-tinam samutthānapucchā. *vivādamūlāni anuvādamūlānī* ti imā vivādādhikaranam anuvādādhikaraṇan ti āgatānam vivādānuvādānam mūlapucchā *sārānyā dhammā* ti vivādānuvādamūlānam abhāvakaradhammapucchā *bheda-kara-vatthūni* ti ayam bhedanasamvattanikam vā adhikaranan ti ādīsu vuttabhedakarapucchā *adhikaranānī* ti bhedakara-vatthūsu sati uppajjanadhammapucchā. *samathā* ti tesam yeva vūpasamanadhammapucchā *pañca āpattiyo* ti mātikāya āgatavasena vuttā. *sattā* ti vibhañge āgatavasena ārakā etehi ramati ti *āratī* abhūso² vā ratiti āratī. *vinā* etehi ramati ti *viratī* paccekam paccekam viratī ti *pativiratī*. veram mañati vināseti ti *veramānī*. nā etāya ete

¹ B2 *vippa*^o for *vipa*^o.² B2 *abhūso*

āpattikkhandhā kariyanti ti *akriyā* yam etāya asati āpattikkhandhakaranam uppajjeyya, tassa patipakkhato *akaranam*. āpattikkhandhaajjhāpattiyā patipakkhato *anajjhāpatti* velanato *velā* velanato vināsanato ti attho niyyānam sinoti bandhati nivāreti ti setu āpattikkhandhānam etam adhivacanam so¹ setu etāya paññattiyā hanati ti *setughāto* sesa vinitavatthuniddesu pi es' eva nayo. buddhe agāravādisu yo buddhe dharamāne upatthānam na gacchati parinibbuto cetiyatthānam bodhitthānam na gacchati, cetiyam vā bodhim vā na vandati, cetiyangane sachatto saupāhano carati, n'atth' etassa *buddhe gāravo* ti veditabbo. yo pana sakkonto yeva dhammasavanam na gacchati, sarabhaññam na bhanati, dhammakatham na katheti, dhammasavanaggam bhinditvā gacchati, vikkhīpto vā anādaro vā nisidati, n' atth' etassa *dhamme gāravo* yo thera-nava-majjhimesu cittikāram na paccupatthāpeti, uposathāgāra-vitakkamālakādīsu kāyapāgabbhiyam dasseti, yathā vuddham na vandati, n' atth' etassa *sanghe gāravo* tisso sikkhā samādāya asikkhamāno yeva pana *sikkhāya agāravo* ti veditabbo. pamāde ca sati vippavāse titthamāno yeva appamādalakkhanam abrūhamāno *appamāde agāravo* ti veditabbo tathā āmisapatisandhāram dhammapatisandhāran ti imam duvidham patisandhāram akaronto yeva *patisandhāre agāravo* ti veditabbo. gāravaniddese vutta-vipariyāyena attho veditabbo vivāda-mūla-niddese satthari pi agāravo ti ādinam buddhe agāravādīsu vuttanayen' eva attho veditabbo *appatisso* ti anicavutti na satthāram jetthakam katvā viharati. *ajjhattam* vā ti attano santāne vā attano pakkhe vā sakāyaparisāyā ti attho. *bahiddhā* vā ti parasantāne vā parapakkhe vā. *tatra tumhe* ti tasmim ajjhattabahiddhābhede saparasantāne vā sapara-parisāya vā. *pahānāya vāyameyyāthā* ti mettābhāvanādīhi nayehi pahānattham vāyameyyātha mettābhāvanādīnayena hitam ajjhattam pi bahiddhāpi pahiyati *anavassavāyā* ti appavattibhāvāya *sanditthiparāmāsī* ti sakam eva ditthim parāmasati yam attanā ditthigatam 'idam eva saccan ti

ganhāti ādhānagāhī tī dalhagāhī anuvādamūlaniddeso kiñcāpi vivādamūlaniddesen' eva samāno, atha kho atthārasa bhedakaravatthūni nissāya vivadantānam kodhupanāhādayo vivādamūlāni tathā vivadantāpanasīlavipattiādīsu aññataravipattim āpajjītvā asuko bhikkhu asukam nāma vipattim āpanno tī vā pārājikam āpanno 'sī saṅghādisesam āpanno 'sī tī vā aruvadanti, evam anuvadantānam kodhupanāhādayo anuvādamūlāni tī ayam ettha viseso

sāranīyadhammaniddese mettācittena katam kāyakammam mettam kāyakammam nāma āvi c' eva raho cā tī sammukhā ca parammukhā ca tattha navakānam cīvarakammādīsu sahāyabhāvagamanam sammukhā kāyakammam nāma. therānam pana pādadphovana-bijanavātadānādibhedam pī sabbam sāmicikammam sammukhā mettam kāyakammam nāma ubhayehi pī dunnikkhittānam dārubhandādīnam tesu avamaññam akatvā attanā dunnikkhittānam vīya patisāmānam parammukhā mettā kāyakammam nāma. ayam pī dhammo sāranīyo tī ayam mettā kāyakammasankhāto dhammo saritabbo satijanako yo nam karoti tam puggalam yesam kato hoti, te pasannacittā aho sappuriso tī anussaranti tī adhīppāyo. priyakarano tī tam puggalam sabrahmacārinam piyam karoti garukarano tī tam puggalam sabrahmacārinam garum karoti. sangahāyā tī ādīsu sabrahmacārihi sangahetabbabhāvāya tehi saddhūm avivādāya samaggabhāvāya ekibhāvāya ca samvattati. mettam vacīkamman tī ādīsu Devatthero Tissatthero tī evam paggayhavacanam sammukhā mettam vacīkamman nāma. vihāre asante pana tam paṭipucchantassa kuhim amhākam Devatthero kuhim amhākam Tissatthero kadā nu kho āgamissatī tī evam māmāyana-vacanam parammukhā mettam vacīkamman nāma mettāsineha-simiddhāni pana nayanāni ummilitvā pasannena mukhena olokanam sammukhā mettam manokammam nāma. Devatthero Tissatthero arogo hotu abyābādho tī saman-nāharanam parammukhā mettam manokammam nāma. appatirivbhattabhogī tī n' eva āmīsam pativībhajitvā bhuñjati na puggalam. yo hi ettakam paresam dassāmi, ettakam

attanā bhuñjissāmi, ettagam vā asukassa ca asukassa ca dassāmi, ettagam attanā bhuñjissāmi ti vibhajitvā bhuñjati, ayam pativibhattachhogi nāma ayam pana evam akatvā ābhatham pindapātam therāsanato patthāya datvā gahitā-
vasesam bhuñjati *sīlavantehī* ti vacanato dussilassa adātum pī vattati sāranīyadhammapūranena pana sabbesam dātab-
bam evā ti vuttam gilāna-gilānupatthāka-āgantuka-gamika-
cīvarakammādipasutānam viceyya dātum pī vattati na hi
ete vicinītvā dentena puggalavibhāgo kato hoti īdisānañ hi
kicchalābhattāviseo kātabbo yevā ti ayam karoti akhan-
dānī ti ādīsu yassa sattasu āpattikkhandhesu ādīmhi vā ante
vā sikkhāpadam bhinnam hoti tassa sīlam pariyante chin-
nasātako viya khandam nāma yassa pana vemajhe bhin-
nam tassa majhe chīddasātako viya chīddam nāma hoti.
yassa patipātiyā dve tīni bhinnāni tassa pitthiyam vā kucchi-
yam vā utthtena visabhāgavannena kālarattādinam aññatra-
sarīravannagāvā viya sabalam nāma hoti yassa antaran-
tarā bhinnāni tassa antarantarā visabhāgavanna-bindu-
vicitrā gāvī viya kammāsam nāma hoti. yassa pana sabbena
sabbam abhināni sīlāni tassa *tāni sīlāni akhandāni acchid-
dāni asabalāni akammāsāni* nāma honti tāni pan' etāni
bhujissabhāvakaranato¹ *bhujissāni*, viññūhi pasaṭthattā *viñ-
ñūpasatthāni*, tanhāditthihi aparāmatthattā *aparāmatthāni*,
upacārasamādhim appanāsamādhim vā samvattayantī
samādhisamvattanikānī ti vuccanti *sīlasāmaññagato viha-
ratī* ti tesu tesu disābhāgesu viharantehi kalyānasilehi bhik-
khūhi saddhūm samānabhāvūpagatasilo viharati. *yāyam
ditthī* ti maggасampayuttā sammāditthi. *aryā* ti niddosā
niyyātī ti *niyyānīkā takkarassā* ti yo tathā kārī hoti. *duk-
khakkhayāyā* ti sabbadukkhassa khayattham. sesam yāva
samathabhedā pariyosānā uttānaththam eva.

ca saddhim pucchāmi *saṃukkathapadānam* katī āpattiyo ti yānī tattha samukkathānī uttamānī padānī vuttānī tesām samukkathapadānam uttamapadānam sankhepato katī āpattiyo hontī ti. yena hi yena padena yā yā āpatti paññattā, sā sā tassa tassa padassa āpatti ti vuccati tena vuttam samukkathapadānam katī āpattiyo ti *dve āpattiyo* ti ūnavisatīvassam upasampādentassa pācittiyam. sesesu sab-bapadesu dukkatan *tisso* ti nassante te vinassante te kotehi attho ti bhedapurekkhārānam uposathakarane thullaccayam, ukhittakena saddhim uposathakarane pācittiyam, sesesu dukkatan ti evam uposathakkhandhake *tisso* āpattiyo. *ekā* ti vassūpanāyikakkhandhake ekā dukkata-patti yeva. *tisso* ti bhedapurekkhārassa pavārayato thullaccayam, ukhittakena saddhim pācittiyam, sesesu dukkatan ti evam pavārakkhandhake pi *tisso* āpattiyo. *tisso* ti vacchatarim ugga-hitvā mārentānam pācittiyam, rattena cittena angajātam chupane thullaccayam, sesesu dukkatan ti evam cammasam-yutte pi *tisso* āpattiyo bhesajjakkhandhake pi samantā dvangule thullaccayam, bhojjayāguyā pācittiyam, sesesu dukkatan ti evam *tisso* āpattiyo. kathinam kevalam paññattim eva, n'atthi tattha āpatti cīvarasam-yutte kusaciravākaciresu thullaccayam, atirekacivare nissaggiyam, sesesu dukkaṭan ti imā *tisso* āpattiyo Campeyyake ekā dukkaṭāpatti yeva. Kosambaka-kammakkhandhaka-pārīvāsika-samuccayakkhan-dhakesu pi ekā dukkata-patti yeva. Samathakkhandhake chandadāyako khiyyati khiyyanakam pācittiyam, sesesu dukkatan ti imā *dve āpattiyo* khuddakavatthuke attano angajātam chindati thullaccayam, romanthe¹ pācittiyam, sesesu dukkatan ti imā *tisso* āpattiyo senāsanakkhandhake garubhandavissajjane thullaccayam, saṅghikā vihārā nik-kadḍhane pācittiyam, sesesu dukkatan ti imā *tisso* āpattiyo. saṅghabhede bhedakānuvattakānam thullaccayam, gana-bhojane pācittiyam ti imā *dve āpattiyo*. samācāram pucchisan ti vutte vattakkhandhake ekā dukkata-patti yeva, sā sabbavattesu anādariyena hoti tathā pātimokkhathapane.

bhikkhunikkhandhake appavāranāya¹ pācittiyam, sesu dukkatan ti dve āpattiyo Pañcasatika-sattasatikesu kevalam dhammo sangaham āropito, n'atthi tattha āpatti ti.

Khandhakapucchā-vannanā nitthitā

VI

Āpattikarā dhammā jānitabbā 'ti ādimhi ekuttarikanaye āpattikarā dhammā nāma cha āpatti-samutthānāni etesañ hi vasena puggalo āpattim āpajjati, tasmā āpattikarā ti vuttā *anāpattikarā* nāma satta samathā āpatti jānitabbā 'ti tasminn sikkhāpade ca vibhange ca vuttā āpatti jānitabbā *anāpatti* ti anāpatti bhikkhu asādiyantassā ti ādinā nayena anāpatti jānitabbā. *lahukā* ti lahukena vinayakammena visujjhānato pañcavidhā āpatti. *garukā* ti garukena vinayakammena visujjhānato sañghādisesā āpatti kenaci ākārena anāpātibhāvam upanetum asakkuneyyato pārājikāpatti ca sāvasesā 'ti thapetvā pārājikam sesā *anavasesā* ti pārājikāpatti dve āpattikkhandhā *duttihullā*. avasesā *aduttihullā* sappatikhammadukam sāvasesadukasadisam desanāgāminidukam lahukadukasangahitam *antarāyikā* ti satta pi āpattiyo sañcicca vitikkantā saggantarāyañ c'eva mokkhantarāyañ ca karonti ti antarāyikā ajānantena vitikkantā pana paññatti vajjāpatti n' eva saggantarāyam na mokkhantarāyam karoti ti *anantarāyikā* antarāyikam āpannassāpi desanāgāminim desetvā vutthānagāminito vutthāya suddhippattassa sāmanerabhūmiyam thitassa ca avārito saggamokkhamaggo ti sāvajjapaññattī ti lokavajjā *anavajjapaññattī* ti pannattivajjā *kriyato samutthitā* nāma yam karonto āpajjati pārājikāpatti viya *akriyato* ti yam akaronto āpajjati cīvara-anadhitthānāpatti viya *kriyākriyato* ti yam karonto ca akaronto ca āpajjati kutikārāpatti viya *pubbāpatti* ti pathamam āpannāpatti. *aparāpatti* ti pārīvāsikādīhi pacchā āpannāpatti. *pubbāpattinam antarāpatti* nāma mūlavisuddhiyā antarāpatti. *aparāpattinam antarāpatti* nāma

¹ Bz apavā°.

aghavisuddhiyā antarāpatti Kurundiyam pana pubbāpatti nāma pathamam āpannā aparāpatti nāma mānattārahakāle āpannā. pubbāpattinam antarāpatti nāma parivāse āpannā aparāpattinam antarāpatti nāma mānattacāre āpannā tī vuttam idam pī ekena pariyāyena yujjati *desitā gananūpikā* nāma yā dhuranikkhepam katvā puna na āpajjissāmī tī desitā hoti *agananūpikā* nāma yā dhuranikkhepam akatvā saussāhen'eva cittena aparisuddhena desitā hoti ayañ hi desitagananam na upeti atthame vatthusmim bhikkhuniyā pārājikam eva hoti *paññatti jānitabbā* tī ādīsu navasu padesu paṭhamapārājikapucchāya vuttanayen' eva vinicchayo veditabbo. *thullavijjā* tī thulladose paññattā garukāpatti. *athullavajjā* tī lahukāpatti *gihipatīsamuyuttā* tī Suddhammatherassa āpatti yā ca dhammikassa pātissavassa asaccāpane āpatti avasesā na gihipatīsamuyuttā. pañcānantariyakammāpatti *niyatā*. sesā *aniyatā* *ādikaro* ti Sudinnatherādi ādikammiko. *anādikaro* ti mākkatisamanādi anupaññattikārako *adhiccaṭṭiko* nāma yo kadāci karahaci āpattim āpajjati *abhinhāpattiko* nāma yo niccam āpajjati *codako* nāma yo vatthunā vā āpattiyā vā param codeti. yo pana evam codito ayam *cuditako* nāma. pañcadasasu dhammesu appatitthahitvā abhūtena vatthunā codento *adhammacodako* nāma tena tathā codito *adhammacuditako* nāma vipariyāyena dhammacodaka-cuditakā veditabbā micchattaniyatehi vā sammattaniyatehi vā dhammehi samannāgato *niyato*. viparito *aniyato* sāvakā *bhabbāpattikā* nāma buddhā ca paccekabuddhā ca *abhabbāpattikā* nāma ukkhepaniyakammakato *ukkhittako* nāma. avasesa-catubbi-dha-tajjaniyādikammakato *anukkhittako* nāma ayañ hi uposatham vā pavāranam vā dhammaparibhogam vā āmisaparibhogam vā na kopeti Mettiyam bhikkhunim nāsetha, dūsako nāsetabbo, kantako samanuddeso nāsetabbo tī e v a m linga-dandakamasamvāsanāsanāhi nāsitabbo *nāsitako* nāma sesā sabbe *anāsitakā*. yena saddhim uposathādiko samvāso atthi ayam *samānasamvāsako*. itaro nānā-

saṁvāsako so kamma-nānāsaṁvāsako laddhi-nānāsaṁvāsako tī duvidho hotī *thapañam jānitabban* tī ekam bhikkhave adhammikam pātimokkhatthapanan tī ādīnā nayena vuttam pātimokkhatthapanam jānitabban tī attho. ekaka-vannanā nūthitā

Dukesu sacittakā āpatti *saññāvīmokkhā* acittakā no *saññāvīmokkhā* laddhasamāpatti kassa āpatti nāma bhūtārocanāpatti aladdhasamāpatti kassa āpatti nāma abhūtārocanāpatti *saddhamma-patisamyuttā* nāma padasodhammādīkā *asaddhamma-patisamyuttā* nāma dutthullavācāpatti *saparikkhāra-patisamyuttā* nāma nissaggiyavatthuno anissajjītvā paribhoge, pattacīvarānam nūdahane,¹ kilitthacīvarānam adhovane, malaggahitapattassa apacane tī evam ayuttaparibhoge āpatti *paraparikkhāra-patisamyuttā* nāma sanghikamañcapāthādinam a j j h o k a s e santharanaanā-pucchāgamanādīsu āpajjitabbā āpatti. *sañvuggala-pati-samyuttā* nāma mudupitthakassa lambissa² ūrunā angajātam pellantassā tī ādīnā nayena vuttāpatti *parapuggala-pati-samyuttā* nāma methunadhamma-kāyasamsagga-pahāra-dānādīsu vuttāpatti sikharanī 'sī tī *saccam bhananto garukam* āpajjati sampajāna-musāvāde pācittiyān tī *musā bhananto lahukam* abhūtārocane *musā bhananto garukam* bhūtārocane *saccam bhananto lahukam* sanghakammam vaggam karissāmī tī antosimāya ekamante nūsidanto *bhūmigato* āpajjati nāma sace pana angulimattam pi ākāse tittheyya na āpajjeyya tena vuttam no *vehāsagato* tī *vehāsakutiyā* āhacca pādakam mañcam vā pītham vā abhinisidanto *vehāsagato* āpajjati nāma. sace pana tam bhūmiyam paññapetvā nūpajjeyya³ na āpajjeyya. tena vuttam no *bhūmigato* tī gamiyo gamiyavattam apūretvā gacchanto *nikkhamanto* āpajjati nāma, no *pavisanto* āgantuko āgantukavattam apūretvā sachattupāhano pavisanto *pavisanto* āpajjati nāma, no *nikkhamanto*. ādīyanto āpajjati nāma bhikkhunī atigambhiram udakasuddhi-

¹ B2 nūddahane

² B2 lampissa

³ B2 nūppajjeyya

kam ādiyamānā dubbannakaranam anādiyitvā cīvaram paribhuñjanto pana *anādiyanto āpajjati* nāma mūgabbatādīni titthiyavatādīni samādiyanto *samādiyanto āpajjati* nāma pārivāsikādayo pana tajjaniyādikammakatā vā attano vattam asamādiyanto āpajjanti. te sandhāya vuttam atthāpatti *na samādiyanto āpajjati* ti aññātikāya bhikkhuniyā cīvaram sibbanto vejjakamma-bhandagārikakamma-cittakam-māni vā karonto *karonto āpajjati* nāma upajjhāyavattādīni akaronto *akaronto āpajjati* nāma aññātikāya bhikkhuniyā cīvaram dadamāno *dento ājajjati* nāma saddhīvihānika-antevāsikānam cīvarādīni adento *adento āpajjati* nāma aññātikāya bhikkhuniyā cīvaram ganhanto *patiganganhanto āpajjati* nāma na bhikkhave 'ovādo na gahetabbo ti vacanato ovādam aganhanto *na patiganganhanto āpajjati* nāma nissaggyiyavat-thum¹ anissajjivtā paribhuñjanto *paribhogena āpajjati* nāma pañcāhikam sanghāticāram atikkāmayamānā *aparibhogena āpajjati* nāma. sahagāraseyyam *rattim āpajjati* nāma, no dīvā dvāram asamvaritvā patisalliyanto *dīvā āpajjatti*, no *rattim* ekaratta-charatta-sattāha-dasāha-māsātikkamesu vutta-āpattim āpajjanto *arunugge āpajjati* nāma pavāretvā bhuñjanto *na arunugge āpajjati* nāma bhūtagāmañ c'eva angajātañ ca chindanto *chindanto āpajjati* nāma kese vā nakhe vā na chindanto *na chindanto āpajjati* nāma āpattim chādento *chādento āpajjati* nāma tinena vā pannena vā pañcchādetvā āgantabbam, na tv'eva naggena āgantabbam, yo āgaccheyya āpatti dukkatañ 'ti imam pana āpattim *na chādento āpajjati* nāma kusacirādīni dhārento *dhārento āpajjati* nāma. ayam te bhikkhu patto yāva bhedanāya dharetabbo ti imam āpattim na dhārento *na dhārento āpajjati* nāma attanā va attānam nānāsamvāsakam karotī ti ekasimāyam dvīsu sanghesu nisinnesu ekasmūm pakkhe nisiditvā para-pakkhassa laddhīm ganhanto yasmīm pakkhe nisinno tesam attanā va attānam nānāsamvāsakam karoti nāma yesam santike nisinno tesam ganapūrako hutvā kammam kopeti, itaresam hatthapāsam anāgatattā samānasamvāsake pi es'

¹ B2 nissaggya^o

eva nayo yesam hī so laddhim roceti, tesam samānasam-vāsako hoti itaresam nānāsamvāsako *sattāpattiyo sattā-pattikkhandhā*¹ 'tī āpajjitatibbato āpattiyo rāsatthena khandhā 'tī evam dve yeva nāmāni hontī tī nāmavasena dukam dassitam *kammaṇa vā salākaggāhena vā* tī ettha uddeso c' eva kammañ ca ekam vohāro c eva anusāvanā ca salākaggāhō ca ekam ²vohārānusāvana-salākaggāhā pubbabhāgā kammañ c'eva uddeso ca pamānam ³*addhānahīno* nāma ūnavisativasso *angahīno* nāma hatthacchindādibhedo *vatthu-vipanno* nāma pandako tiracchānagato ubhatobyāñjanako ca avasesā theyyasampvāsakādayo attha abhābba puggalā *karanadukkatako* nāma dukkatakriyā dukkatakammā imasmim yeva attabhāvē katena attano kammaṇa abhabbatt-hānam pattā 'tī attho *apariṇūro* nāma apariṇunna-pattacī-varo *no ca yācati* nāma upasampadam na yācati *alajjissa ca bālassa cā* 'tī alajjī sace pi tipitako hoti, bālo ca sace pi *satthīvasso* hoti ubho pi nissāya na vatthabbam *bālassa ca lajjissa cā* 'tī ettha bālassa tvam nissayam ganhā 'tī ānāya pi nissayo dātabbo lajjissa pana yācantass'eva *sātiśāran* tī sadosam, yam ajjhācaranto āpattim āpajjati *kāyena patikkosanā* nāma hatthavikārādihī patikkosanā. *kāyena patijānātī* tī hattha-vikārādihī patijānātī *upaghātikā*² nāma upaghāto *sikkhūupaghātikā*³ nāma sikkhūupaghāto³ *bhogū-paghātikā* nāma paribhogūpaghāto. tattha tisso sikkhā asikkhato sikkhūpagnātikā 'tī veditabbā. samghikam vā puggalikam vā dupparibhogam bhuñjato bhogūpaghātikā ti veditabbā *dve venayikā* 'tī dve atthāvinayasiddhā. *paññattam* nāma sakale vinayapitake kappiyākappiyavasena paññattam *paññattānulomam* nāma catūsu mahāpadesesu datthabbam. *setughāto* tī paccayaghāto yena cittena akappiyam kareyya, tassa cittassāpi anuppādanam tī attho *mattakārītā* 'tī mattāya pamānena karanam, pamāne thānan tī attho *kāyena āpajjatī* tī *kāyadvārikam* kāyena āpajjati. vacīdvārikam *vācāya*. *kāyena kvutthātī* tī tina vatthārakasa-

¹—² B2 omits these words² B2 upaghātikā³ B2 bhikkhū^o by mistake

mathe vināpi desanāya kāyer' eva vutthāti. desetvā vutthāhanto pana vācāya vutthāti abbhantaraparibhogo nāma ajjhoharanaparibhogo. bāhiraparibhogo nāma sisamakkhanādi anāgatam bhāram vahatī ti athero vasamāno therehi vahitabbam bijanagāha-dhammajhesanādi bhāram vahatī, tam nūtharitum viriyam ārabhati¹ āgatam bhāram na vahatī ti therō therakiccām na karotī anujānāmī bhikkhave therena bhikkhunā sāmam vā dhammam bhāsitum param vā ajjhesitum anujānāmī bhikkhave dherādheyyam² pātimokkhan ti evam ādi sabbam pariñāpeti ti attho na kukkuccāyitabbam kukkuccāyati³ ti na kukkuccāyitabbam kukkuccāyitvā karotī kukkuccāyitabbam na kukkuccāyitvā karotī etesam dvinnām divā ca ratto ca āsavā vaddhanti ti attho anantara duke pi vuttapati pakkhavasena³ attho veditabbo. sesam tattha tattha vuttanayattā uttānam evā ti

duka-vanṇanā nūthitā

Tikeśu atth' āpatti titthante bhagavati āpajjati⁴ ti atthi āpattim yam titthante bhagavati āpajjati⁴ ti attho es' eva nayo sabbattha tattha lohituppādāpattim titthante āpajjati. etarahi kho pan' Ānanda bhikkhū aññamaññam āvusovādena samudācaranti na vo mam' accayena evañ samudācaritabbam navakena Ānanda bhikkhunā therō bhikkhu bhante ti vā āyasmā ti vā samudācaritabbo ti vacanato theram āvusovādena samudācaranapaccayā āpattim parinibbute bhagavati āpajjati, no titthante imā dve āpattiyo thapetvā avasesā dharante pi bhagavati āpajjati parinibbute pi. pavāretvā anatirittam bhuñjanto āpattim kāle āpajjati, no vikāle vikālabhojanāpattim pana vikāle āpajjati, no kāle. avasesā kāle c' eva āpajjati vikāle ca. sahagāraseyyam rattim āpajjati. dvāram asamvaritva patisalliyānam divā sesā rattim c'eva divā ca. dasavasso'mhi atirekadasavasso'mhi ti bālo byatto parisam upatthapento dasavasso āpajjati, na

¹ B2 ārabhati

² B2 therādheyyam

³ B2. vipakkhavasena

ūnadasavasso aham pandito byatto tī navo vā majjhimo vā parisam upatthapento ūnadasavasso āpajjati, no dasavasso. sesā āpatti dasavasso c' eva āpajjati ūnadasavasso ca. pañcavasso 'mhi tī bālo abyatto anissāya vasanto pañcavasso āpajjati. aham pandito byatto tī navako anissāya vasanto ūnapañcavasso āpajjati sesam pañcavasso c' eva āpajjati ūnapañcavasso ca anupasampannam padaso dhammam vācento mātugāmassa dhammam desento evarūpam āpattim kusalacitto āpajjati pārājika-sukkavissatthikāyasamsagga-dutthulla-attakāmapāricariya-dutthadosasan-ghabheda-pahāradāna-talasattikādibhedam akusalacitto āpajjati asañcicca sahagāraseyyādīm abyākatacitto āpajjati yam arahā vā āpajjati sabbam abyākatacitto vā āpajjati methu-nadhammādibhedam āpattim sukhavedanā samangī āpajjati dutthadosādibhedam dukkhavedanā samangī yam sukha-vedanā samangī āpajjati, tam yeva majjhatto hutvā āpajjanto adiññhama sukhavedanā samangī āpajjati. tayo patikkhepā tī buddhāssa bhagavato tayo pañikkhepā catūsu paccayesu mahicchatā asantutthitā kilesasallekhana-pañcipattiyā¹ ago-pāyanā. imehi tayo dhammā buddhena bhagavatā patikkhitā appicchatādayo pana tayo buddhena bhagavatā anuññātā. tena vuttam tayo anuññātā 'tī dasavasso 'mhi tī' parisam upaṭṭhapento pañcavasso 'mhi tī nissayam agan-hanto bālo āpajjati, na pandito. ūnadasavasso byatto 'mhi tī bahussutattā parisam upatthapento ūnapañcavasso ca nissayam agan-hanto pandito āpajjati, no bālo. avasesam pandito c' eva āpajjati bālo ca. vassam anupagacchanto kāle² āpajjati, no junhe. mahāpavāranāya apavārento junhe āpajjati, no kāle². avasesam kāle² c' eva āpajjati junhe ca. vassupagamanam kāle² kappati, no junhe. mahāpavāranāya pavāranā junhe kappati, no kāle sesam anuññātakam kāle c' eva kappati junhe ca. kattikapunnamāsiyā pacchime pātipadadivase vikappetvā thapitam vassikasātikam nivāsento hemante āpajjati Kurundiyam pana kattikapunnamāsadvase apaccuddharitvā hemante āpaj-

¹ B2 °samlehkana² B2 kāle

jatīti vuttam, tam pi suvuttam cātumāsam adhitthātum tato param vikappetun ti hi vuttam atirekamāse sese gimhāne pariyesanto atirekaddhamāse sese katvā nivāsento ca *gimhe āpajjati* nāma satiyā vassikasātikāya naggo kāyam ovassāpento *vasse āpajjati* nāma pārisuddhiuposatham vā adhitthānuposatham vā karonto *sāṅgo āpajjati*. suttuddesañ ca adhitthānuposathañ ca karonto *gano āpajjati*. ekako suttuddesañ pārisuddhiuposathañ ca karonto *puggalo āpajjati*. pavāranāya pi es' eva nayo. sanghuposatho ca saṅghapavāranā ca sanghass' eva kappati. ganuposatho ca gaṇapavāranā ca ganass' eva kappati. adhitthānuposatho ca adhitthānapavāranā ca puggalass' eva kappati. pārājikam āpānno 'mhi ti ādīni bhananto *vatthum chādeti*, na *āpattim* methunam dhammam patisevin ti ādīni bhananto *āpattim chādeti*, no *vatthum* yo n'eva vatthum na āpattiṁ āroceti, ayam *vatthuñ c'eva chādeti āpattuñ ca* paticchādeti ti *paticchādi* jantāgharam eva paticchādi *jantāgharapānicchādi* itarāsu pi es' eva nayo. dvāram pidahitvā anto jantāghare thitena parikammañ kātum vattati. udake otinñenāpi etad eva vattati. ubhayattha khādītum bhuñjītum vā na vatṭati. vatthapaticchādi sabbakappiyatāya paticchannena sabbam kātum 'vatṭati. *vahanti* ti yanti niyyanti. nindam vā paṭikkosam vā na labhanti. *canda-*
mañdalam 'abbhā-mahikā-dhūma-raja-rāhuvimuttam *vivātañ* yeva *virocati*, nā tesu aññatarena *paticchannam*. tathā *sūriyamandalam*. *dhammavinyāso* pi vivaritvā vibhajitvā desiyamāno va *virocati*, no *paticchanno*. aññena bhesajjena karaniyena aññam' viññāpento *gilāno āpajjati*, na bhesajjena karaniyena. bhesajjam viññāpento *agilāno āpajjati*. avasesam āpattim *gilāno c' eva āpajjati agilāno ca*. anto *āpajjati* no *bahi* ti anupakhajjaseyyam kappento anto *āpajjati*, no *bahi*. *bahi āpajjati* no anto ti saṅghikam mañcādim ajjhokāse santharitvā pakkamanto *bahi* *āpajjati*, no anto. avasesam pana anto c' eva *āpajjati bahi ca*. 'antosimāyan ti āgantuko āgantukavattam' adassetvā sachattupāhanō vihāram pavisanto upacārasimam okkantamutto va *āpajjati*. *bahisimāyā* 'ti ga-

miko dārubhandap tisāmanādi gamikavattam apūretvā pak-kamanto upacārasimam atikkantamatto 'va āpajjati avasesam antosimāya c' eva āpajjati bahisimāya ca sati vuddhatare anajjhittho dhammam bhāsanto *sanghamajhe* āpajjati nāma. *ganamajhe* pi puggalasantike pi es' eva nayo *kāyena vutthāti* ti tīnavatthāraka-samathena vutthāti. kāyam acāletvā vācāya desentassa *vācāya vutthāti*. vacisampayuttam kāyakriyam katvā desentassa *kāyena vācāya vutthāti* nāma. *sanghamajhe* desanāgāminī pi vutthānagāminī pi vutthāti *ganapuggalamajhe* pana desanāgāminī yeva vutthāti. *āgāl-hāya ceteyyā* 'ti *āgāl-hāya* dalhabhāvāya ceteyya. tajjanīyakammādikatassa vattam na pūrayato icchamāno samgho ukkhepaniyakammam kareyyā 'ti attho *alajjī ca hoti bālo ca apakatatto cā* ti ettha bālo ayam dhammādhammam na jānāti apakatatto vā āpattānāpattim na jānāti ti ettāvatā kammam na kātabbam. bālabhāvāmūlakam pana apakatāttabhbāvamūlakañ ca āpattim āpannassa kammam kātabbam ti attho. *adhisile silavipanno* nāma dve āpattikkhandhe āpanno. *ācāravipanno* nāma pañca āpattikkhandhe āpanno. *dīthivipanno* nāma antaggāhikāyā dīthiyā saman-nāgato. tesam āpattim apassantānam appatikarontānam dīthiñ ca anissajjantānam yeva kammam kātabbam. *kāyiko davo* nāma pāsakādīhi jūtakilānādibhedo anācāro *vācasiko davo* nāma mukhālāmbara-katanādibhēdo anācāro. *kāyikavācasikō* nāma naccana-gāyanādibhēdo dvihi pi dvārehi anācāro. *kāyiko anācāro* nāma kāyadvāre paññattasikkhā-padavītikkamo. *vācasiko anācāro* nāma vacidvāre paññattasikkhāpadavītikkamo. *kāyikavācasikō* nāma dvāradvaye pi paññattasikkhāpadavītikkamo. *kāyikena upaghātikenā* ti kāyadvāre paññattassa sikkhāpadassa asikkhanena yo hi tam na sikkhati, so na¹ upaghāteti, tasmā tassa tam asikkhanam kāyikam upaghātikan ti vuccati. sesa padadvaye pi es' eva nayo *kāyikena micchājīvenā* ti janghapesanikādinā vā gandaphālanādinā vā vejjakamma. *vācasikenā* ti sāsanauggahanaārocanādinā. tatiyapadam ubhaya-

sa-npayogavasena vuttam alam bhikkhu mā bhandanam ti
 alam bhikkhu mā bhandanam karī, mā kalaham mā vivādam
 karīti attho. na voharitabban ti na kīñci vattabbam vadato
 pi hi tādisassa vacanam na sotabbam maññanti. na kīsmīñci
 paccekatthāne ti kīsmīñci bījanaggāhādike ekasmīm pi jettha-
 katthāne na thapetabbo ti attho okāsakammam karontassā
 ti karotu āyasmā okāsam aham tam vatthukāmo ti evam
 okāsam karontassa nālam okāsakammam kātun ti kīm
 tvam karissasīti okāso na kātabbo savacanīyam n' ādā-
 tabban ti vacanam na ādātabbam vacanam pi na sotabbam.
 yattha gahetvā gantukāmo hoti na tattha gantabban ti
 attho tih' angehi samannāgatassa bhikkhuno vinayo ti yam so
 jānāti so tassa vinayo nāma hoti, so na pucchitabbo ti attho.
 anuyogo na dātabbo ti idam kappatīti pucchantassa pucchāya
 okāso na dātabbo, aññam pucchā 'ti vattabbo. iti so n' eva
 pucchitabbo, nāssa pucchā sotabbā 'ti attho vinayo na
 sākacchātabbo ti vinayapañho na sākacchitabbo, kappiyākap-
 piyakathā na samsandetabbā. idam appahāyā 'ti etam
 brahmacāripatiññātādikam laddhūm avijahitvā. suddham
 brahmacārin ti khīpāsavam bhikkhum pātabyatam āpajjati
 ti pātabyabhāvam patisevanam āpajjati. idam appahāyā ti
 vacanato pana tam brahmacāripatiññātam pahāya khīnā-
 savam musā mayā bhanitam khamatha me ti khamāpetvā n'
 atthi kāmetudoso laddhūm vijahitvā gativisodhanam kareyya.
 akusalamūlānī ti akusalānī c' eva mūlāni ca, akusalānam vā
 mūlāni akusalamūlāni. kusalamūlesu pi es' eva nayo.
 dutthu caritāni virūpāni vā caritāni duccaritāni. sutthu
 caritāni sundarāni vā caritāni sucaritāni. kāyena karana-
 bhūtena katañ duccaritam kāyaduccaritam. esa nayo
 sabbattha sesam tattha tattha vuttanayattā uttānam evā
 ti.

tikavannanā nūthitā

Catukkesu sakavācāya āpajjati paravācāya vutthātī ti
 vacidvārikam padasodhammādibhedam āpattim āpajjitvā
 tinavatthārakasamathaṭthānam gato parassa kammavācāyā

vutthāti *paravācāya āpajjati sakavācāya*. vutthāti ti pāpikāya ditthiyā appatinissagge parassa kammavācāya āpajjati. puggalassa santike desento sakavācāya vutthāti *sakavācāya āpajjati sakavācāya* vutthāti ti vacīdvārikam padaso-dhammādibhedam āpattim sakavācāya āpajjati desetvā vutthāhanto pi sakavācāya vutthāti. *paravācāya āpajjati paravācāya* vutthāti ti yāvatatiyakam sanghādisesam parassa kammavācāya āpajjati vutthāhanto pi parassa parivāsakammavācādīhi vutthāti tato paresu kāyadvārikam kāyena āpajjati, desento *vācāya* vutthāti vacīdvārikam *vācāya āpajjati*. tinavatthārake kāyena vutthāti. kāyadvārikam kāyena āpajjati. tam eva tinavatthārake kāyena vutthāti yacīdvārikam *vācāya āpajjati* tam eva desento *vācāya* vutthāti. saṅghikamañcassa attano paccattharanena anatthato kāyasamphusane lomagananaya āpajjitabbāpattim sahagāraseyyāpattī ca *pasutto āpajjati*. pabūjjhitvā pana āpannabhāvam ñatvā desento *paribuddho* vutthāti. jagganto āpajjitvā pana tinavatthārakasamathathāne sayanto *paribuddho āpajjati* *pasutto* vutthāti nāma. pacchimapadadvayam pi vuttānusāren' eva veditabbam. acittakāpattim acittako āpajjati nāma pacchā desento *sacittako* vutthāti sacittakāpattim sacittako āpajjati nāma. tinavatthārakathāne sayanto acittako vutthāti sesapada-dvayām pi vuttānusāren' eva veditabbam yo sabhāgam āpattim deseti, ayam desanāpaccayā dukkatum āpajjanto pācittiyādīsu aññataram deseti, tañ ca desento dukkatum āpajjati tam pana dukkatum āpajjanto pācittiyādito vutthāti, pācittiyādito ca vutthāhanto tam āpajjati. iti ekassa puggalassa ekam eva payogañ sañdhāya āpattim āpajjanto deseti ti idam catukkam vuttan ti veditabbam kammacatukke pāpikāya ditthiyā appatinissaggāpattim *kammena* āpajjati desento *akammena* vutthāti vissatthi-ādikam *akammena* āpajjati *parivāsādinā* *kammena* vutthāti samanubhāsakammen' eva āpajjati *kammena* vutthāti. sesam *akammena* āpajjati *akammena* vutthāti. parikkhāracatukke

pathamo sakaparikkhāro, dutiyo sanghiko va, tatiyo cetiyasantako, catuttho gihiparikkhāro sace pana so patta-civaranavakammabhesajjānam atthāya āhato hoti apā-puranam dātum anto thapāpetuñ ca vattati. sammukha-catukke pāpikāya ditthiyā appatinissaggāpattim sanghassa *sammukhā āpajjati* vutthānakāle pana sanghena kīccam n' atthi ti parammukhā vutthāti vissatthiādikam parammukhā āpajjati sanghassa *sammukhā vutthāti*. samā-nubhāsanam sanghassa sammukhā eva āpajjati sammukhā vutthāti sesam sampajānamusāvādādibhedam parammukhā 'va āpajjati parammukhā 'va vutthāti. ajānantacatukkam acittakacatukkasadisam *lingapātubhāvenā* 'ti sayitass' eva bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā lingaparivatte jāte sahagāra-seyyāpatti hoti, idam etam paticca vuttam ubhinnam pi pana asādhāranāpatti lingapātubhāvena vutthāti. sahapaṭī-lābha-catukke yassa bhikkhuno lingam parivattati, so saha-lingapatīlābhena pathamam uppannavasena setthabhāvena ca purimam purisalīngam jahati, pacchime itthilīnge patitthāti. purisākutta-purisākārādivasena pavattā kāyavaci-viññattiyo patīppassambhanti bhikkhū 'ti vā puriso ti vā evam pavattā *pannattiyo nirujjhanti*. yāni bhikkhunīhi asādhāranāni chacattālisa sikkhāpadāni, tehi anāpatti yeva hoti. dutiyacatukke pana yassā bhikkhuniyā liṅgam parivattati, sā pacchā samuppattiyā vā hinabhāvena vā pacchī-masankhyam gatam itthilīngam jahati, vuttappahārena purimān ti sankhyam gate purisalīngē patitthāti vuttaviparitā viññattiyo patīppassambhanti bhikkhuni 'ti vā itthi ti vā evam pavattā pannattiyo pi nirujjhanti yāni bhikkhūhi asādhāranāni sotam timsañ ca sikkhāpadāni, tehi anāpatti yeva hoti. *cattāro samukkamsā* 'ti cattāro mahāpadesā. te hi bhagavatā anuppanne vatthumhi sayam ukkamsitvā ukkhipitvā thapitattā samukkamsā 'ti vuccanti *paribhogā* ti ajjhoharaniya paribhogā. udakam pana akālikattā appatīggahitakam vātāti. yāvakālikādīni appatīggahitakāni ajjhoharitum na vātāti. *cattāri mahāvīkatāni* kālodissattā yathā vutte kāle vātāti. upāsako sīlavā ti pañca vā

dasa vā silāni gopayamāno āgantukādicatukke sachatt-upāhano sasīsam pāruto vihāram pavisahto tattha vicaranto ca āgantuko va āpajjati, no āvāsiko āvāsikavattam akaronto pana āvāsiko āpajjati, no āgantuko. sesam kāyavacīdvārikam āpattim ubho pi āpajjanti. asādhāranam āpattim n' eva āgantuko āpajjati no āvāsiko. gamiyacatukke pi gamiyavattam apūretvā gacchanto gamiko āpajjati, no āvāsiko. āvāsikavattam akaronto pana āvāsiko āpajjati, no gamiko sesam ubho pi āpajjanti asādhāranam ubho pi n' āpajjanti. vatthunānattatādicatukke catunnam pārājikānam aññamaññam vatthunānattatā va hoti, na āpattinānattatā. sabbāpi hi sā pārājikāpatti yeva sanghādisesādisu pi es' eva nayo. bhikkhussa ca bhikkhuniyā ca aññamaññam kāyasamsagge bhikkhussa sanghādiseso, bhikkhuniyā pārājikan ti evam āpattinānattatā va hoti, na vatthunānattatā ubhinnam pi hi kāyasamsaggo 'va vatthu. tathā lasunakhādane bhikkhuniyā pācittiyam, bhikkhussa dukkatan ti evam ādīnā p' ettha nayena yojanā veditabbā. catunnam pārājikānam terasahi sanghādisesehi saddhūm vatthunānattatā c' eva āpattinānattatā ca. evam samghādisesādinam aniyatādīhi ādito patthāya cattāri pārājikāni ekato āpajjantānam bhikkhu-bhikkhuninam n' eva vatthunānattatā no āpattinānattatā. visum āpajjantesu pi sesāsādhāranāpattiyo āpajjantesu pi es' eva nayo vatthusabhāgādicatukke bhikkhussa ca bhikkhuniyā ca kāyasamsagge vatthusabhāgatā, no āpattisabhāgatā. catūsu pārājikesu āpattisabhāgatā, no vatthusabhāgatā. esa nayo sanghādisesādisu. bhikkhussa ca bhikkhuniyā ca catūsu pārājikesu vatthusabhāgatā c' eva āpattisabhāgatā ca esa nayo sabbāsu sādhārañāpattisu. asādhāranāpattiyo n' eva vatthusabhāgatā n' āpattisabhāgatā. yo hi purimacatukke pathamapañho so idha dutiyo. yo ca tattha dutiyo so idha pañhamo. tatiyacatutthesu nānākaranam n' atthi. upajjhāyacatukke saddhīvhārikassa upajjhāyena kattabbavattassa akarane āpattim upajjhāyāo āpajjati, no saddhīvhāriko. upajjhāyassa kattabbavattam akaronto saddhīvhāriko āpajjati, no upajjhāyāo. sesam ubho

pi āpajjanti asādhāranam ubho pi n' āpajjanti. ācariya-catukke pi es' eva nayo. ādiyāntacatukke pādam vā atirekapādam vā sahatthā ādiyanto garukam āpajjati ūnaka-pādam ganhāhi ti ānattiyā aññam payojento *lahukam* āpajjati. etena nayena sesapadattayam veditabbam abhivādanārahacatukke bhikkhunīnam tāva bhattagge navama-bhikkhunīto patthāya upajjhāyāpi *abhivādanārahā*, no *paccutthānārahā*¹ avisesena ca vippakatabhojanassa bhikkhussa yo koci vuddhataro satthivassassāpi pārvāsikassa samipagato tadaupasampanno pi *paccutthānāraho*, no *abhivādanāraho* appatikkhittesu thānesu vuddho navakassa *abhivādanāraho* c' eva *paccutthānāraho* ca navako pana vuddhassa n' eva *abhivādanāraho* na *paccutthānāraho* āsānārahacatukkassa pathamapadam purimacatukke dutiyapadena dutiyapadāñ ca pañhamapadena atthato sadisam. kālacakukke pavāretvā bhūñjanto *kāle* āpajjati, no *vikāle* vikālabhojanāpattim *vikāle* āpajjati, no *kāle* sesam *kāle* c' eva āpajjati *vikāle* ca asādhāranam n' eva *kāle* no *vikāle* patiggahita-catukke purebhattam patiggahitāmisam *kāle* *kappati*, no *vikāle* pānakam *vikāle* *kappati* punadivasamhi no *kāle*. sattāhakālikam yāvajivikam *kāle* c' eva *kappati* *vikāle* ca attano attano kālātitam yāvakālikādittayam akappiyamamsam uggahitakam appatiggahitakañ ca n' eva *kāle* *kappati* no *vikāle* paccāntimacatukke samudde sīmam bandhantō paccantimesu *janapadesu* āpajjati, no *majjhimesu*. pañcavaggena ganena upasampādento gunangunūpāhanam dhuvanhānam² cammattharanāni ca *majjhimesu* *janapadesu* āpajjati, no *paccantimesu* imāni cattāri idha na kappanti ti vadanto pi paccantimesu āpajjati idha kappanti ti vadanto pana majjhimesu āpajjati sesāpattim ubhayattha āpajjati. asādhāranam na katthaci āpajjati dutiyacatukke pañcavaggéna ganena upasampadādi catubbidham pi vatthu paccantimesu *janapadesu* *kappati* idam kappati ti dīpetum pi tatth' eva *kappati*, no *majjhimesu*, idam na *kappati* ti dīpetum pana *majjhimesu* *janapadesu* *kappati*, no *paccanti-*

¹ B2 *paccupāthānārahā*² B2 *dhūvan*^o

mesu sesam anujānāmi bhikkhave pañca lonānī ti ādi anuññātakam ubhayattha kappati yam pana akappiyān ti patikkhittam tam ubhayatthāpi na kappati antoādicatukke anupakhajjaseyyādīm *anto āpajjati, no bahi ajjhokāse sanghikamañcādīni* mikkhipitvā pakkhamanto *bahi āpajjati, no anto sesam anto c' eva bahi ca asādhāranam n' eva anto na bahi* antosimādicatukke āgantuko vattam apūrento antosimāya¹ āpajjati gamiyo bahisimāya musāvādādīm *antosimāya ca bahisimāya ca āpajjati* asādhāranam na katthaci. gāmacatukke antaraghārapatisamyuttam sekhiyapaññattim *gāme āpajjati, no araññe bhikkhuni arunam utthāpayamānā araññe āpajjati, no gāme musāvādādūm gāme c' eva āpajjati araññe ca asādhāranām na katthaci cattāro pubbakiccā* 'ti sammajanī padipo ca udakam āsanena cā 'ti idam catubbidham pubbakaranan ti vuccatīti vuttam. chandapārisuddhi utukkhānam bhikkhugañanā ca ovādo ti ime pana cattāro pubbakiccā ti veditabbā *catiāro patta-kallā* 'ti uposatho yāvatikā ca bhikkhū kammappattāto āgatā honti sabhāgāpattiyo na vijjanti vajjaniyā ca puggalā tasmīm na honti pattakallan ti vuccatīti *cattāri anaññapā-cittiyāni* ti etad eva paccayam karitvā anaññam pācittiyān ti evam vuttāni anupakhajjaseyyākappanassikkhāpadam, eh' āvuso gāmam vā 'ti sikkhāpadam, sañcicca kukkucca upadāhanam, upassutitthanan² ti imāni cattāri *catasso bhikkhu-sammutiyō* ti ekarattam pi ce bhikkhu ticivarena vippavaseyya aññatra bhikkhusammutiyā, aññam navam santhatam kārāpeyya aññatra bhikkhusammutiyā, tato ce uttarī vippavaseyya aññatra bhikkhusammutiyā, dutthullam āpattim anupasampannassa āroceyya aññatra bhikkhusammutiyā ti evam āgatā terasahi sammutihī muṭṭā sammutiyō gilānacatukke aññabhesajjena karaniyena lolatāya aññam viññāpentō *gilāno āpajjati* abhesajjakaraniyena bhesajjam viññāpentō *agilāno āpajjati*. musāvādādīm ubho pi asādhāranam ubho pi n' āpajjanti sesam sabbattha uttānam evā 'ti.

catukkavannanā nitthitā

¹ B2 °simāyam

² B2 upassutim titthanan

Pañcakesa pañca puggalā nyatā 'ti ānantariyānam ev' etam gahanam pañcacchedanakā āpatti nāma pamānātikkante mañcapitha-nisidana-kandupaticchādi vassikasātikāsu sugatacivare ca veditabbā. pañca' ākārehī ti alajjītā aññānatā kukkuccapakatata akappiyē kappiyasaññitā kappiyē akappiyasaññitā 'ti imehi pañcahi. pañca āpattiyo musāvāda-paccayā ti pārājika-thullaccaya-dukkata-saṅghādisesa- pācittiyā anāmantacāro ti santam bhikkhum anāpucchā purebhattam pacchābhuttam kulesu cārīttam āpajjeyyā ti imassa āpucchitvā cārassa abhāvo. anadhitthānan ti ganabhojane aññatram samayā ti vuttam samayam adhitthahitvā bhojanam adhitthānam nāma tathā akaranam anadhitthānam. avikappanā nāma yā paramparabhojanehi vikappanā vuttā, tassā akarānam imāni hi pañca-pindapātikassa dhutangen' eva patikkhittāni. ussankitaparisankito ti ye passanti ye sunanti, tehi ussankito c'eva parisankito ca api ca akuppadhammo khināsavo pi samāno, tasmā agocarā pariharitabbā. na hi etesu sandissamāno ayasato vā garahato vā muccati. sosānikan ti susāne patitakam. pāpanikan ti āpanadvāre patitakam thūpacīvāran¹ ti vammikam parikkhipitvā bali-kammakatam. ābhisekikan ti nhānathhāne vā rañño abhisekathhāne vā chadditacivaram. gatapātryāgatan² ti susānam netvā puna ānītakam. pañca mahācorā uttarimanussadhamme vuttā pañcāpattiyo kāyato samutthānti ti pathamena āpattisamuñthānenā pañca āpattiyo āpajjati. bhikkhu kappiyasaññī saññācikāya kutim karoti ti evam antarapeyyāle vuttāpattiyo pañca āpattiyo kāyato ca vācato cā ti tatiyena āpatti samutthānenā pañcaāpattiyo āpajjati. bhikkhu kappiyasaññī samvidāhitvā kutim karoti ti evam tattth' eva vuttā āpattiyo. desanāgāminīyo ti thapetvā pārājikañ ca samghādisesañ ca avasesā. pañcakammānī ti tajjanīyaniyasa-pabbājanīya-patisāranīyāni cattāri ukkhepanīyāñ ca tīvidham pi ekan ti pañca. yāvatatīyake pañca' ti ukkhitthānuvattikāya bhikkhunīyā yāvatatīyāñ samanubhāsanāya appatīnissajjanti yā pārājikam thullaccayam dukkaṭan' ti

¹ B2 thupa°.² B2 Bp bhata° corrected to gata°

tisso bhedakānuvattakādi samanubhāsanāsu sanghādiseso. pāpikāya ditthiyā appaṭinissagge pācittiyam *adinnan* ti aññena adinnam *aviditan* ti patigganhāmīti cetanāya abhāvena aviditam. *akappiyā* ti pañcahi samanakappehi akappiyakatam yam vā pan' aññam pi akappiyamamsam akappiyabhojanam *akatātrittan* ti pavāretvā atrittam akatam *samajjadānan* ti natasamajjādi dānam *usabhadānan* ti goganassa antare usabhavissajjanam *cittakkamma-dānan* ti āvāsam kāretvā tattha cittakammam kāretum vattati idam pana patibhānacittakammadānam sandhāya vuttam. imāni hi pañca kīñcāpi lokassa puññasammatañi, atha kho apuññāni akusalāni yeva *uppannam patibhānan* ti ettha patibhānan ti kathetukamyatā vuccati. ume pañca duppativinodayā ti na suppativinodayā. upāyena pana kāranena anurūpāhi paccavekkhana-anusāsanādihi sakkā pativinodetun ti attho *sakacittam pāsidañ* ti ettha imāni vatthūni. Kataandhakāravāsi¹ Phussarevatthero kira cetiyanganam sammajjītvā 'ekāmsam uttarāsaṅgam katvā sinduvārakusuma-santhatam iva samavippakinnavālikam cetiyaṅganam oloke n to buddhārammanam pītipāmojjam uppādetvā atthāsi tasmim khane māro pabbatapāde nibbattakālamakkato viya hutvā cetiyangane gomayam vippākiranto gato thero na asakkhi arahattam pāpunitum, sammajjītvā 'agamāsi' dutiyadivase pi' jaraggavo hutvā tādisam eva vippakāram akāsi tatiyadivase vankapādam manussattabhāvam nimminītvā pādena parikasanto agamāsi. thero evarūpo vibhacchapuriso samantā yojanappamāñesu gocaragāmesu n' atthi, siyā nu kho māro ti cintetvā māro 'si tvan ti āha. āma bhante māro 'mhi, na dāni te vañcetum asakkhi ti. ditthapubbo tayā tathāgato ti āma ditthapubbo ti. māro nāma mahānubhāvo hoti, ingha tāva buddhassa bhagavato attabhāvasadisam attabhāyam nimmināhī ti. na sakkā bhante. tādisam rūpam nimminītum, apī ca kho pañā tam sañikkhakam patirūpakanam nimminissāmī ti saka-attabhāvam vijahityā buddharūpasadisena attabhāvena

athāsi. therō māram oloketvā ayam tāva sarāgadosamoho evam sobhati, katham nu kho bhagavā na sobhati sabbaso vītarāgadosamoho tī buddhārammanam pītīm patilabhitvā vipassanam vaddhetvā arahattam pāpuni māro vañcito 'mhi tayā bhante tī āha. therō pī kīm atthi jaramāra tādisam vañcetun tī āha Lokantaravihāre pī Datto nāma daharabhiikkhu cetiyanganam sammajjītvā olokento odāta-kasīnam patilabhi, attha samāpattiyo nibbattesi tato vipassanam vañdhetvā phalattayam sacchākāsi. *paracittam pāsīdatī* tī ettha imāni vatthūni, Tisso nāma daharabhiikkhu Jambukolacetiyananam sammajjītvā sankāra-chañdanīm hatthena gahetvā va atthāsi. tasmīm khane Tissadattathero nāma nāvāto orūhya cetiyanganam olokento bhāvitacittena sammātthatthānan tī ñātvā pañhā sahassam pucchi. itaro sabbam viññajesi. aññatarasmīm pī vihāre therō cetiyanganam sammajjītvā vattam paricchiñdi. Yonaka-visayato cetiyavandanākā cattāro therā āgantvā cetiyanganam diñvā anto appavisiñtvā dñvare yeva thatvā eko therō añtha kappe anussari. eko solasa eko viññati eko tūmsa kappe anussari. *devatā attamanā hontī* tī etthā idam vatthu. ekasmīm kīra vihāre eko bhikkhu cetiyanganāñ ca bodhiyanganañ ca sammajjītvā nhāyītum gato devatā imassa vihārassa katakālato patthāya evam vattam pūretvā sammatthapubbo bhikkhu n'atthī tī pasannacittā pupphahatthā atthamsu therō āgantvā kataragāmavāsikā 'ttha.' tī āha bhante idh' eva vasāma, imassa vihārassa 'katakālato patthāya evam vattam pūretvā sammatthapubbo bhikkhu n' atthī tī tumhākañ ca bhante vatte pasiditvā pupphahatthā thitā 'mā' tī devatā āhamṣu. 'pāsādikasamvattanikan' tī ettha idam vatthu. ekam kīra amaccaputtam Abhayattherāñ ca ārabbha ayam kathā udapādi kīm nu kho āmaccaputto pāsādiko Abhayathero tī ubho pī ne ekasmīm thāne olokessāmā 'tī ñātakā anaccaputtam' alañkaritvā Mahācetiyanam vandāpessāmā tī agamamisū' theramātā 'pī pāsādikam cīvāram' kāretvā pūttassa pahini, putto me kese chindāpetvā imam cīvaram pārupitvā bhikkhusamghaparivuto Mahācetiyanam vandatū 'tī.

amaccaputto nātīparivuto pācīnadvārena cetiyanganam ārūlho. Abhayatthero bhikkhusanghāparivuto dakkhīnadvārena cetiyānganam ārūhitvā cetiyangane tena saddhīm samāgantvā āha, kim tvam āvuso mahallakattherassa samatthatthāne kacavaram chaddetvā mayā saddhīm yugaggāham 'ganhāsi ti atītattabhbāve kira Abhayatthero Mallakatthero nāma` hutvā gocaragāme cetiyanganam sam-majji amaccaputto mahāupāsako hutvā sammatthatthāne kacavaram gahetvā chaddesi. *satthusāsanam katam* hotī ti idam sammajjanavattam nāma buddhehi vannitam, tasmā tam karontena satthusāsanam katam hoti tatr' idam vatthu, āyasmā kira Sāriputto Himavantam gantvā ekasmīm pabbhāre asammajjītvā'va nirodham samāpajjītvā nisidi bhagavā āvajjanto therassa asammajjītvā nisinnabhāvam nātvā ākāsenā gantvā therassa purato asammatthatthāne pādāni d'assatvā paccāgañchi therō samāpattito vutthito bhagavato pādāni disvā balava-hirottappam paccupatthāpetvā jannukehi patitthāya asammajjītvā nisinnabhāvam vata me satthā aññāsi, samghamajjhe dāni codanam kāressāmi ti dasabalassa sāntikam gantvā vandītvā nisidi bhagavā kuhim gato 'si Sāriputtā' ti vatvā na' patirūpam dāni te mayham anantare thāne thatvā vicarantassa asammajjītvā nisiditun ti āha. tato patthāya therō gānthikapatimūñicanatthāne pi titthanto pādena kacavaram viyūhitvā 'va tiñthati. *attano bhāsa-pariyantam na ugghanhāti* ti imaśmīm vatthusmīm ettakam suttam' upalabbhati, ettako vinicchayo, ettakam suttañ ca vinicchayañ ca vakkhāmī ti evam attano bhāsapariyantam na ugghanhāti ayam codakassa purimakathā, ayam pacchimakathā, ayam cuditakassa purimakathā, ayam pacchimakathā, ettakam gayhupagam, ettakam na gayhupagan ti evam anuggānhanto pana parassa bhāsapariyāntam n'a ugghanhāti nāma āpattim na jānāti ti pārājikam vā sanghādisesam vā ti sattannam āpattikkhandhānam nānākaranam na jānāti. *mūlan* ti dve āpattiyā mūlāmī kāyo ca vācā ca, tāni na jānāti 'samudayan ti 'cha āpattisamutthānāni āpatti-

samudayo nāma, tāni *na jānāti* pārājikādīnam vatthum na jānāti tī pī vuttam hoti. *nirodhan* tī ayam āpatti desanāya nīrujjhati vūpasammati, ayam vutthānenā 'tī evam āpatti-nirodham *na jānāti* satta samathe ajānanto pana āpatti-nirodhagāmī-patiñpadam *na jānāti*. adhikaranapañcakē adhikaraṇam nāma cattāri adhikaranāni. *adhikaranassa* mūlam nāma tettimsa mūlāni vivādādhikaranassa dvādasa mūlāni, anuvādādhikaranassa cuddasa, āpattādhikaranassa cha, kiccādhikaranassa ekam tāni parato āvibhavissanti. *adhikarana-samudayo* nāma adhikaranasamuṭṭhānam vivādādhikaranam atthārasa bhedakaravatthūni nissāya uppajjati. anuvādādhikaranam catasso vipattiyo. āpattādhikaranam sattāpattikkhandhe. kiccādhikaranam cattāri, sanghakiccānī tī imam vibhāgam na, jānāti tī attho. *adhikarana-nirodham* *na jānāti* tī dhammena vinayena satthusāsanena mūlāmūlam gantvā vinicchayasamatam pāpetum na sakkoti. idam adhikaranam dvīhi, idam catūhi, idam tīhi, idam ekena samathena sammati tī evam satta samathe ajānanto pana *adhikarananirodhagāmī-patiñpadam* *na jānāti* nāma. *vatthum* *na, jānāti* tī idam pārājikassa vatthu, idam sanghādīsesassā tī evam sattānnam āpattikkhandhānam vatthum na, jānāti. *nidānan* tī sattannam nidānānam idam sikkhāpadam ettha paññattam, idam etthā tī *na jānāti*. *paññattim* *na jānāti* tī tasmim tasmim sikkhāpade paṭhamapaññattim na jānāti *anupaññattī* tī, punappunam paññattim *na jānāti*. *anusandhīvacanapathan* tī kathānusandhīvinicchayānusandhivasena vatthum *na jānāti*. *ñattim* *na jānāti* tī sabbena sabbam ñattum na jānāti *ñattiyā karanam* *na jānāti* tī *ñattikiccañ* na jānāti osāranādīsu navasu thānesu ñattikammam nāma hoti. ñattidutiyāñatticatutthakammesu ñattiyā kammappatto hutvā titthatiti na jānāti *na pubba-kusalo* hoti *na aparakusalo*¹ tī pubbe kathetabbañ ca pacchā kathetabbañ ca na jānāti. ñatti nāma pubbe thapetabbā, pacchā na thapetabbā 'tī pī na jānāti. *akālaññū* *ca* *hotī* tī kālam na jānāti., anajjhīttho ayācito bhāsati; ñattikālam pī

ñattikhettam pi ñattikōkāsam pi na jānāti. *mandattā momū-hattā*’ti kevalam aññānena momūhabhāvena dhutange ãnisam-
sam ajānitvā. *pāpiccho* ti tena araññavāsena paccayalābhām
patthayamāno. *pavivekan* ti kāyacittaupadhi vivekam *idamat-*
thitan ti imāya kalyānāya patipattiyā attho etassā ti idamat-
thi. *idamatthino* bhāvo idamatthitā tam *idamatthitam* yeva
nissāya, na aññam kīñci lokāmisan ti attho. *uposatham* na
jānāti ti navavīdham uposatham na jānāti. *uposathakamman* ti
adhammena vaggādibhedam catubbidham uposathakammam
na jānāti. *pātimokkhan* ti dve mātikā na jānāti *pāti-*
mokkhuddesam ti sabbam pi navavīdham pātimokkhuddesam
na jānāti *pavāranan* ti navavīdham pavāranam na jānāti.
pavāranakammañ uposathakamma-sadisam eva. apā-
sādikapañcāke *apāsādikan* ti kāyaduccaritādi akusalakammam
vuccati. *pāsādikan* ti kāyasucaritādi kusalakammam vuccati.
ativelan ti velam atikkamma bahutaram kālam kulesu
appam vihāre ti attho *otāro* ti kilesānam anto otaranam.
sankilitthan ti dutthullāpatti-kāyasamsaggādibhedam. visud-
dhīpañcāke pavāranāggahanena navavīdhpī pavāranā ved-
tabbā. sesam sabbattha uttānam evā ti.

pañcaka-vannanā nitthitā.

Chakkesu *cha sāmiciyo* ti so ca bhikkhu anabbhito te ca
bhikkhū gārayhā ayam. tattha sāmici, yuñjant’ āyasmanto
sakam mā vo sakam vinassā ti ayam tattha sāmici, ayam te
bhikkhu patto yāva bhedanāya dhāretabbo ti ayam tattha
sāmici, tato niharitvā bhikkhūhi saddhim samvibhajitabbam¹
ayam tattha sāmici, aññātabbam paripucchitabbam pari-
pañhitabbam ayam tattha sāmici, yassa bhavissati so haris-
sati ti ayam tattha sāmici, iti imā bhikkhu-pātimokkhe yeva
cha sāmiciyo chacchedanakā ti pañcāke vuttā pañca bhik-
khuninam udakasātikāya saddhim *cha*. *chah’ ākārehī* ti
alajjītā aññānatā kukkuccāyakatātā akappiyē kappiyasañ-
ñitā kappiyē akappiyasaññitā satisammosā ’ti tattha
ekaratta-chāratta-sattāhātikkamādīsu āpattim satisammo

sena āpajjati sesam vuttanayam eva *cha ānisamsā vina-yadhare* ¹ tī pañcāke vuttā pañca tass' ādheyyo¹ uposatho tī iminā saddhim cha *cha paramānī* tī dasāha-paramam atirekacivaram dhāretabbam, māsaparamam tena bhikkhunā tam cīvaram nikkhīpitabbam, santaruttaraparamam tena bhikkhunā tato cīvaram sāditabbam, chakkhattuparamam tunhībhūtena uddissatthātabbam, navam pana bhikkhunā santhatam kārāpetvā chabbassānī dhāretabbam chabbassa-paramatā dhāretabbam, tiyojanaparamam sahatthā dhāretabbānī, dasāhaparamam atirekapatto dhāretabbo, sattā-haparamam sañnidhikārakam paribhūñitabbānī, chāratta-paramam tena bhikkhunā tena cīvarena vippavasitabbam, catukkamsaparamam, addhateyakamsaparamam, dvangulapabbaparamam ādātabbam, atthangulaparamam mañcapatiñādakam, angulaparamam² dantakatthan tī iti imāni cuddasa paramānī tattha pathamānī cha ekam chakkam. tato ekam āpanetvā sesesu ekekam pakkhīpitvā tī ādinā nayena aññānī pi chakkāni kātabbānī *cha āpattiyo* tī tīni chakkānī antarapeyyāle vuttānī *cha kāmmānī* tī tajjanīya-niyasa-pabbājanīya-patisāraniyānī cattārī, āpattiyā adassane ca appatikacce ca 'vuttadvayam pi ekam, pāpikāya ditthiyā appatinissagge ekam tī *cha nahāne* tī oren' addhamāsam nhāne. vippakatacivaraādi chakkadvayam kathinakkhan-dhake niddittham sesam sabbattha uttānam evā tī
chakka-vannanā nūtthitā

Sattakesū *satta sāmiciyo* tī pubbe vuttesu chasu sā ca bhikkhunī anabbhitā tā ca bhikkhuniyo gārayhā ayam tattha sāmici tī imam pakkhīpitvā satta veditabbā *satta adhammikā patiññātakaranā* tī bhikkhu-pārājikam ajjhāpanno hoti pārājikena codiyamāno sanghādisesam ajjhāpanno 'mī tī patijānāti, tam sa 1go sanghādisesena kāreti, adhammikam patiññātakaranan tī evam Samathakkhandhake nidditthā dhammikāpi tatth' eva nidditthā *sattannam anāpatti sattāhakaraniyena* gantun tī Vassūpanāyikakkhandhake

¹ B2 ātheyyo

² B2 atthangulao

vuttam sattānisamsā vinayadhare tī tass' ādheyyo uposatho pavāranā 'tī imehi saddhim pañcake vuttā pañca satta honti satta paramānī tī chakke vuttānī yeva sattakavasena yojetabbāni. katacīvaran tī ādīnī dve sattakānī Kathinakkhandhake nidditthāni bhikkhussa na hoti āpatti datthabbā bhikkhussa hoti patikātabbā 'tī imānī tīnī sattakānī dve adhammikānī, ekam dhammikam tānī tīnī pī Campeyyake nidditthāni asaddhammā tī asatam dhammā, asanto vā dhammā, asobhanā hīnā lāmakā 'tī attho. saddhammā 'tī satam buddhādīnam dhammā, santo vā dhammā, sundharo uttamā tī attho sesam sabbattha uttānam evā tī.

sattaka-vannanā nitthitā

Atthakesu atthānisamse tī na mayam iminā bhikkhunā saddhim uposatham karissāma, vinā iminā bhikkhunā uposatham karissāma, na mayam iminā bhikkhunā saddhim pavāressāma,^x sanghakammam karissāma, āsane nisidissāma, yāgupāne nisidissāma, bhattagge nisidissāma, ekacchanne vasissāma, yathāvuddham abhivādanam paccuthānam añjalikammam sāmicikammam karissāma, vinā iminā bhikkhunā karissāmā tī evam Kosambakakkhandhake vutte ānisamse dutiya atthake pī es' eva nayo tam pī hi evam eva Kosambakakkhandhake vuttam attha yāvata-tyakā tī bhikkhūnam terasake cattāro bhikkhunīnam sattarasakebhikkhūhi asādhāranā cattāro tī attha. atthah' ākārehu kulāni dūsetī tī kulāni dūseti puppehena vā phalena vā cuṇnena vā mattikāya vā dantakaṭhena vā veluyā vā vejjikāya vā jaṅghapesanikena vā tī imehi atthahī. attha mātiikā Cīvarakkhandhake, aparā attha Kathinakkhandhake vuttā. atthahī asaddhammehī tī lābhena alābhena yase-na ayasena sakkārena asakkārena pāpicchatāya pāpamittatāya. attha lokadhammā nāma lābhe sārāgo alābhe pativirodho, evam yase ayase pasamsāya nindāya. sukhe sārāgo dukkhe pativirodho tī. atthāngiko musāvādo tī vinidhāya

saññan ti iminā saddhim pāliyam āgatehi sattahī ti attahā
angehi atthangiko *attha uposathangānī* ti

pānam na hane na c' ādinnam ādiye,
musā na bhāse na ca majjapo siyā.
abrahmacariyā virameyya methunā,
rattim na bhuñjeyya vikālabhojanam
mālam na dhāraye na ca gandham ācare,
mañce chamāyañ ca vasayetha santhate.
etañ hī atthangikam āh' uposatham,
buddhena dukkhantagunā pakāsitan ti.

evam vuttāni *attha dūteyyangānī* ti idha bhikkhave bhikkhu
sotā ca hoti sāvetā cā ti ādinā nayena sanghabhedake
vuttāni titthiyavattāni Mahākhandhake nidditthāni ana-
tirittā ca atirittā ca pavāranasikkhāpade nidditthā *atthan-*
nam paccutthātabban ti bhattagge vuddhabhikkhunīnam
āsanam pi tāsam yeva dātabbam *Upāsikā* 'ti Visākhā
atthānisamsā vinayadhare ti pañcake vuttesu pañcasu tass'
ādheyyo uposatho pavāranā samghakamman ti ime tayo
pakkhipitvā attha veditabbā *attha paramānī* ti pubbe vut-
taparamān' eva atthakavasena yojetvā veditabbāni *at-*
thasu dhammesu sammā vattitabban ti na pakatattassa bhik-
khuno uposatho thapetabbo, na pavāranā thapetabbā ti
ādinā nayena Samathakkhandhake nidditthesu atthasu.
sesam sabbattha uttānam evā ti.

atthaka-vannanā nitthitā

Navakesu *nava āghātavatthūnī* ti anattham me acarī ti
ādīni nava. *nava āghātapativinayā* ti anattham me acarī,
tam kut' ettha labbhā 'ti āghātam paṭivineti ti ādīni nava
nava vinītavatthūnī ti navahī ā ṣhātavatthūhi āratī virati
pativirati setughāto *navahī sangho bhijjatī* ti navannam
vā Upāli atirekanavannam vā sangharājī c' eva hoti san-
gīabhedo cā ti *nava paramānī* ti pubbe vuttparamān'
eva navakavasena yojetvā veditabbāni *nava tañhāmūlakam*
nāma tanhām paticca pariyesanā, pariyesanam paticca lābho,
lābham paticca vinicchayo, vinicchayam paṭicca chandarāgo,

chandarāgam paticca ajjhosānam, ajjhosānam paticca parīgaho, parīggaham paticca macchariyam, macchariyam paticca ārakkhā ārakkhādhikaranam dūndāna-satthādāna-kalaha-viggaha-vivāda-tuvamtuvam-pesuñña-musāvādā navavādha mīnā ti seyyassa seyyo 'ham asmī ti mānādayo nava cīvarānī ti ticīvaran ti vā vassikasātikā ti vā ti ādinā nayena vuttāni na vikappetabbānī ti adhitthitakālato pathāya na vikappetabbānī. nava adhammikānī dānānī ti saṅghassa parinatam aññasamghassa vā cetiyassa vā puggalassa vā parināmeti, cetiyassa parinatam aññassa cetiyassa vā saṅghassa vā puggalassa vā parināmeti, puggalassa parinatam aññapuggalassa vā saṅghassa vā cetiyassa vā parināmeti ti evam vuttāni nava patīggahaparībhogā ti etesam yeva dānānam patīggahā ca parībhogā ca tīni dhammikānī dānānī ti saṅghassa ninnam saṅghass' eva deti cetiyassa ninnam cetiyass' eva puggalassa ninnam puggalass' eva deti ti imāni tīni patīggahaparībhogā pi tesam yeva patīggahā ca parībhogā ca. nava adhammikā paññattiyo ti adhammavādī puggalo adhammavādī sambahu ā adhammavādī saṅgho ti evam tīni tikāni Samathakkhandhake nidditthānī. dhammikā paññattiyo pi dhammavādī puggalo ti ādinā nayena tatth' eva nidditthā adhammakamme dve navakānī ovādavaggassa pathamasikkhāpada-niddese dukkatavasena vuttāni dhammakamme dve navakānī tatth' eva pācittiyavasena vuttāni. sesam sabbattha uttānam evā ti navaka-vannanā nitthitā

Dasakesu *dasa āghātavatthūnī* ti navakesu vuttāni nava atthāne vā pana āghāto jāyatī ti iminā saddhim dasa honti. *āghātāpativinayāpi* tattha vuttā nava atthāne vā pana āghāto jāyatī tam kūt' ettha labbhā ti āghātam patīvineti ti iminā saddhim dasa veditabbā *dasa vinitavatthūnī* ti dasahi āghātavatthūhi viratisankhātānī dasa *dasa vatthukā micchādīthī* ti n' atthi dinnan ti ādīvasena veditabbā atthi dinnan ti ādīvasena *sammādīthī* sassato loko ti ādinā vasena pana *antaggāhikā dīthī* veditabbā *odasa micchattā* ti

micchādītthiādayo micchāvīmuttipariyosānā viparitā *sammattā* *salākaggāhā* Samathakkhandhake nidditthā *dasah*¹ angehi *samannāgato* bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo tī silavā hoti tī ādinā nayena Samathakkhandhake vuttehi dasahi. *dasa ādīnavā* rājantepurappavesane rājasikkhāpade nidditthā *dasa dānavatthūnī* tī annam pānam vattham yānam mālā gandham vilepanam seyyāvasatham² padipey-yam *dasa ratanānī* tī muttā-mani-veluriyādini *dasa pamsukulānī* tī sosānikam pāpanikam undūrakhāyitam upacikakhāyitam³ aggidaddham gokhāyitam ajikākhāyitam thūpacivaram ābhisekiyam bhatapatiyābhatan³ tī etesu upasampannena ussukkam kātabbam *dasa cīvaradhāranā* tī sabbanilakāni cīvarāni dhārentī tī vuttavasena dasā tī Kurundiyam vuttam Mahāṭṭhakathāyam pana navasu kappiyacīvaresu udakasātikam vā sankaccikam vā pakkhipitvā dasā tī vuttam *avandanīyapuggalā* Senāsanakkhandhake nidditthā *dasa akkosavatthūni* omasavāde niddithhāni. *dasa ākārā* pesuññasikkhāpade nidditthā *dasa senāsanānī* tī mañco pitham bhisi bibbohanam cimilikā uttarattharanam tattikā cammakhando nisidnam tinasanthāro pannasanthāro tī *dasa varāni yācīmsū* tī Visākhā attha, Suddhodana-mahārājā ekam, Jīvako ekam yāgu-ānisamsā ca akappiyamāmsāni ca Bhesajjakkhandhake nidditthāni. sesam sabbattha uttānam evā tī.

dasaka- vannanā nīthitā

Ekādasakesu *ekādasā* tī pandakādayo ekādasa *ekādasā* *pādūkā* tī dasa ratanamayā ekā katthapādūkā tinapādūkamuñjapāduka-pabbajapādūkādayo pana kaṭthapādūka-sangaham eva gacchanti *ekādasā pattā* tī tambalohamayena vā dārumayena vā saddhim dasa ratanamayā. *ekādasā* *cīvarānī* tī sabbanilakādīni *ekādasā yāvatatiyakā* tī ukkhittānuvattikā bhikkhuni-sanghādisesā attha Arittho Candakālī tī. *ekādasā antarāyikā* nāma na 'sī animittā tī ādayo.

¹ B2 ovasato

² B2 oyikam.

³ B2 gatapatiyāgatan

ekādasa cīvarāni adhitthātabbāni ti ticīvaram vassikasātikā
 nisidānam paccattharanam kaṇḍupaticchādi mukhapuñchā-
 nacolam parūkkhāracolam udakasātikā sankaccikā ti na
 vikappetabbāni ti etān' eva adhitthitakālato patthāya na
 vikappetabbāni, ganthikā ca vīdhā ca suttamayena saddhim
 ekādasa honti. te sabbe Khuddakakkhandhake niddithā.
 pathavīyo pathavisikkhāpade niddithā. nissaya patipassā-
 dhīyo upajjhāyamhā pañca, ācariyamhā cha, evam ekādasa.
 avandiyapuggalān' aggena saddhim ekādasa. te sabbe
 Senāsanakkhandhake niddithā. ekādasa pāramāni pubbe
 vuttesu cuddasasu ekādasakavasena yojetvā veditabbāni.
 ekādasa varāni ti Mahāpajāpatiyā yācīta-varena saddhim
 pubbe vuttāni dasa ekādasa sīmādosā ti atikhuddakam
 sīmām sammannanti ti ādinā nayena kammavagge āgamis-
 santi. akkosaka-paribhāsake puggale ekādasādīnavā nāma
 yo so bhikkhave bhikkhu akkosaka-paribhāsako sabrahma-
 cārīnām ariyūpāvādi, atthānam etam anavakāso yam yo
 ekādasannam byasanānam aññataram byasanām na nigac-
 cheyya katamesam ekādasannam, anadhigatam nādhī-
 gacchatī, adhigatā parihāyati, saddhammassa na vodāyati,
 saddhammesu vā adhimāniko hoti, anabhirato vā brahmacari-
 yam carati, aññataram vā sañkilittham āpattim āpajjati,
 sikkham vā paccakkhāya hīnāy' āvattati, gālham vā rogā-
 tañkam phusati, ummādam vā pāpuñāti, cittakkhepam
 vā āpajjati, sammūlho kālam karoti, kāyassa bhedā param
 maranā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati ti.
 ettha ca saddhammo ti buddhavacanam adhippetam āse-
 vītāyā ti ādito paṭṭhāya sevitāya bhāvitāyā ti nipphādi-
 tāya, vadḍhitāya vā. bahulikatāyā ti punappunam katāya.
 yānīkatāyā 'ti suyuttayānasadisāya katāya. vatthukatāyā
 ti yathā patitthā hoti evam katāya. anutthitāyā ti anuanu-
 pavattitāya nūccā 'ditthitāyā ti attho. paricūtāyā ti saman-
 tato citāya sabbadisāsu citāya ācitāya bhāvitāya abhivad-
 dhitāyā ti attho. susamāraddhāyā ti suṭhu samāraddhāya
 vasibhāvam upanitāyā 'ti attho. na pāpākam supīnān ti
 pāpākam eva na pāssati, bhadrakam pana vuḍḍhikāranabhū-

tam passati *devatā rakkhanti* tī ārakkhadevatā dhammikam rakkham paccupatthāpentī *tuvattam cittam samādhīyatī* tī khīppam cittam samādhīyatī *uttari appatīvijjhanto* tī mettājhānato uttari arahattam asacchikaronto sekkho vā puthujjano vā hutvā kālam karonto Brahma-lokūpago hotī. sesam sabbattha uttānam evā tī ekādasaka-vannanā pariyośānā ekuttarika-vannanā nitthitā

VII

Uposathakammassa ko ādī tī ādinam pucchānam vissajjane sāmaggi ādīhi uposatham karissāmā tī sīmam sodhetvā chandapārisuddhim āharitvā sannipatitānam kāyasāmaggi ādī *kriyā majhe* tī pubbakiccam katvā pātimokkha-osāranakriyā majhe *nitthānam pariyośānan* tī tattha sabbe' eva samaggehi sammodamānehī avivadamānehī sikkhitabban tī idam pātimokkha-nitthānam pariyośānam *pavāranākammassa sāmaggi ādī* tī pavāranam karissāmā 'tī sīmam sodhetvā chandapavāranam āharitvā sannipatitānam kāyasāmaggi ādī. *kriyā majhe* 'tī pavārana-ñatti ca pavārana-kathā ca majhe saṅgha-navakassa passanto patikarissāmī tī vacanam pariyośanam tajjanīyakammādīsu *vatthu-nāma* yena vatthunā kammāraho hotī, tam vatthu *puggalo* tī yena tam vatthu katam, so puggalo *kammavācā pariyośānan* tī katam samghena iñthannāmassa bhikkhuno tajjanīyakammañ khamati saṅghassa, tasmā tunhī, evam etam dhārayāmī tī evam tassā tassā kammavācāya avasāna-vacanam pariyośānam sesam sabbattha uttānam evāti.

uposathādī vissajjana-vannanā nitthitā

Athavasappakarane dasā athavase tī ādīsu yam vattabbañ, tam pathamapārājika-vannanāyam eva vuttam. *yam saṅghasutthu tam saṅghaphāsū* tī' ādīsu uparimam uparimam padam heṭhimassa heṭhimassa padassa attho. *athasatam dhammasatan* tī ādimhi pana yad etam dasasu padesa ekekam mūlam katvā dasakkhattum yojanāya

padasatam vuttam. taṭṭha pacchimassa pacchimassa padassa vasena atthasatam, purimassa purimassa vasena dhammasatam veditabbam atha vā ye dasa atthavase paticca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam ye pubbe pathamapārājika-vannanāyam, taṭṭha sanghasutthutā nāma saṅghassa sutthubhāvo sutthud evā ti āgataatthāne viya sutthu bhante ti vacanasampaticchanabhāvo, yo ca tathāgatassa vacanam sampaticchati, tassa tam digharattam hitāya sukhāya hoti, tasmā saṅghassa sutthu bhante ti mama vacanam sampaticchanattham paññapessāmi asampaticchane ādinavam sampaticchane ānisamsam dassetvā, na balakkārena abhibhavitvā ti etam attham āvikaronto¹ āha sanghasuttutāyā 'ti evam ādinā nayena vannitā tesam idha dasakkhattum āgatattā atthasatam, tadatthajotakānañ ca padānam vasena dhammasatam veditabbam. idāni atthajotakānam niruttinam vasena niruttisatam, dhammabhūtānam niruttinam vasena niruttisatan ti *dve niruttisatāni*. atthasate nānasatam, dhammasate nānasatam, dvīsu niruttisatesu dve nānasatāni ti *cattāri nānasatāni* ca veditabbāni

atthasatam dhammasatam dve ca *niruttisatāni cattāri nānasatāni* atthavase *pakarane* 'ti hi yam vuttam, idam etam paticca vuttan ti

iti Samantapāsādikāya, Vinaya-samvannanāyam
Mahāvagga-vannanā nīthitā

VIII

Ekamsam cīvaram katvā ti ekasmim amsakūṭe cīvaram katvā. sādhukam uttarāsangam katvā ti attho *pagganhitvāna añjalin* ti dasanakha-samodhāna-samujjalam añjalim ukkhipitvā *āśisamānarūpo* vā ti paccāsīsamānarūpo viya *kissa tvam idhamāgato* ti kena kāranena kūm attham patthayamāno tvam idha āgato ko evam āha, sammāsambuddho kam evam āha, āyasmantam Upālim iti āyasmā Upāli

bhagavantam upasankamitvā *dvīsu vinayesū* ti imam gātham pucchi ath' assa bhagavā *bhaddako te ummango*¹ ti ādīni vatvā tam vissajjesi.² esa nayo sabbattha iti ime sabbapañhe buddhakāle Upālitthero pucchi. bhagavā byākāsi sangītikāle pana Mahākassapatthero pucchi, Upālitthero byākāsi tattha *bhaddako te ummango*³ ti bhaddakā te pañhā. pañhā hi avijjandhakārato ummujjītvā thitattā ummango³ ti vuccati. *tagghā* ti kāranatthe nīpāto yasmā mam pucchasi, tasmā *te⁴ aham akhissan* ti attho sampaticchanatthe vā. *tagghā* ti hi iminā vacanam sampaticchitvā akhissan ti āha. samādahitvā visibbenti sāmisena sasitthakan ti imāni tīni yeva sikkhāpadāni Bhaggesu paññattāni *yam tam pucchimhā* ti yam tvam apucchimha *akittayi* ti abhāsi. *no* ti amhākam. *tam tam byākatan* ti yam yam puttham, tam tad eva byākataṁ *anaññathā* ti aññathā akatvā byākataṁ *ye dutthullā sā sīlavipatti* ti ettha krīcāpi sīlavipatti nāma pañho n'atthi, atha kho dutthullam vissajjetukāmatāy' etam vuttam. catūsu hi vipattisu duṭthullam ekāya vipattiyā sangahitam. adutthullam tihī vipattihī sangahitam tasmā ye dutthullā sā sīlavipatti ti vatvā tam eva vitthārato dassetum *pārājikam sanghādiseso sīlavipatti* ti vuccatī ti āha idāni tissannam vipattinam vasena adutthullam dassetum *thullaccayan* ti ādim āha. tattha yo c' āyam akkosati has' ādhippāyo ti idam dubbhāsitassa vatthudassanattham vuttam. *abbācikkhantī* ti tath' āham bhagavatā dhammam desitam ājānāmī ti vadantā abbhācikkhantī *ayam sā ājīvavipatti sammatā* ti ayam chahi sikkhāpadehi saṅghitā ājīvavipatti nāma catutthā vipatti sammatā ti. ettāvatā aduṭthullan ti idam vissajjetam hoti idāni ye ca yāvatatiyakā ti pañham vissajjetum *ekādasā* ti ādim āha yasmā pana ye ca yāvatatiyakā ti ayam pañho ekādasa yāvatatiyakā ti evam saṅkhāvasena vissajjito. tasmā sankhānusandhivasen' eva kati chedanakāni ti ādike aññe antarā pañhe pucchi. tesam vissajjanattham *cha chedakānī* ti ādi vuttam. tattha

¹ B2 umango² B2 vissajjeti³ B2 umango⁴ B2. yeva aham.

ekam bhedanakam ekam uddālanakam.¹ sodasa jānan ti paññattā ti idam eva apubbam. sesam Mahāvagge vibhattam eva. yam pan' etam apubbam, tattha ekaṁ bhedanakan ti sucigharam. ekam uddālanakan¹ ti tūlonaddha-mañcapītham. sodasā ti solasa. jānan ti paññattā ti jānan ti evam vatvā paññattā, te evam veditabbā, jānam sanghikam lābhām parinatam attano parināmeyya, jānam pubbupagatam bhikkhum anupakhajja nisajjam kappeyya, jānam sappānakam udakam tinaṁ vā mattikam vā siñceyya vā siñcāpeyya vā, jānam bhikkhuni-paripācītam pindapātam bhuñjeyya, jānam assādanāpekkho bhuttasmim pācittiyam, jānam sappānakam udakam paribhuñjeyya, jānam yathādhammam nihitādhikaranam, jānam dutthullam āpattim paticchādeyya, jānam ūnavisativassam puggalam upasampādeyya, jānam theyyasatthena saddhīm, jānam tathāvādinā bhikkhunā akatānudhammena, jānam tathānāsitaṁ samānuddesam, jānam sanghikam lābhām parinatam puggalassa pariñāmeyya, jānam pārjyikam dhammam ajjhāpannam bhikkhunim n'eva attanā paticodessam, jānam corim vajjhām viditam anapaloketvā, jānam sabhikkhukam ārāmam anāpucchā paviseyyā ti idāni sādhāranam asādhāraṇān ti imam purimapañham vissajento vīsam dvesatānī ti ādīm āha tattha bhikkhunih asādhārānesu cha sanghādisesā ti vissatthi kāyasamsaggo dutthullam attakāma kuti vihāro ti. dve aniyatehi atṭhā² 'ti dvīhi aniyatehi saddhīm atṭha. ime missaggiyāni dvādasā 'ti —

dhovanañ ca patiggaho koseyyasuddha dve bhāgā chabbassāni nisidanaṁ dve lomā pathamo patto vassikā āraññakena cā ti ime dvādasa.

dve vīsatī khuddakā 'ti

sakalo bhikkhuni vaggo paramparañ ca bhojanam anatirittam abhihatam panītañ ca acelakam vikāle gāmappaveso jānam³ dutthullachādanam mātugāmena saddhīñ ca yāva anikkhantarājake

¹ B2 uddālanakam

² B2 atṭhaman

³ B2 ūnam for jānam.

¹santam bhikkhum anāpucchā vikāle gāmappavesanam¹
nisiñane ca yā sikkhā vassikāyā ca sātikā
dvāvisati imā sikkhā khuddakesu pakāsitā 'ti.

bhikkhūhi asādhārane su pi sanghamhā dasa nissare ti
sañghamhā nissāriyatī ti evam Vibhange vuttā mātikāyam
pana nissaraniyam sanghādisesan ti evam āgatāni dasa
nissaggyāni dvādasā ti Bhikkhuni-vibhange vibhattāni
nissaggyān' eva khuddakāpi tattha vibhattakhuddakā
eva tathā cattāro pātidesaniyā iti satañ c'eva tūmsañ ca
sikkhā vibhange bhikkhuninam bhikkhūhi asādhārāna
sesam imasmīm sādhāranāsādhārana-vissajjane uttānam eva.
idāni vipattiyo ca yehi samathehi sammanti ti idam pañham
vissajjento atth' eva pārājikā 'ti ādīm āha tattha durāsadā
'ti iminā tesam sappatibhayatam dasseti kanhasappādayo
viya hi ete durāsadā² durūpagamanā² durāsajjanā² āpajji-
yamānā mūlacchedāya samvattanti. tālavatthusamūpamā 'ti
sabbam tālam uddharitvā tālassa vatthumattakaranena
samūpamā yathā vathumattakato tālo na puna pākatikō
hoti, evam na puna pākatikā honti evam sādhāranam
upamam dassetvā puna ekekassa vuitaupamam dassento
pandupalāso ti ādīm āha avirūlhī bhavanti te ti yathā ete
pandupalāsādayo puna haritādibhāvena avirūlhīdhammā
honti, evam pārājikāpi puna pakatisilābhāvena avirūlhīdham-
mā honti ti attho ettāvātā vipattiyo ca yehisamathehi sam-
manti ti ettha imā tāva attha pārājika-vipattiyo kehicī sama-
thehi na sammanti ti evam dassitam hoti yā pana vipattiyo
sammanti, tā dassetum tevisati sanghādisesā 'ti ādī vuttam.
tattha tīhi samathehi ti sabbasangāhika-vacanam etam.
sanghādisesāhi dvīhi samathehi sammanti, na tinavatthāra-
kena sesā. tīhi pi sammanti. dve uposathā dve pavāranā ti
idam bhikkhūnañ ca bhikkhunināñ ca vasena vuttam vib-
hattimattadassanen' eva c'etam vuttam, na samathehi
vūpasamanavasena bhikkhu-uposatho bhikkhuni-uposatho
bhikkhu-pavāranā bhikkhuni-pavāranā 'ti imāpi hi catasso

¹—¹ B2 omits santam—gāmappavesanam

² B2 dū° for du°

· vibhattiyo vibhajanānī¹ ti attho *cattāri kammānī* ti adham-mena vaggādīnī uposathakammānī *pañc'* eva *uddesā caturo bhavanti anaññathā* 'ti bhikkhūnañ ca *uddesā bhikkhunīnam cاتuro bhavanti aaññathā na bhavanti*. imā aparāpi vibhattiyo *āpattikkhandhā ca bhavanti satta adhikaranāni cattāri* ti imā pana vibhattiyo samathehi sammanti, tasmā *sattah samathehi* ti ādīm āha. atha vā dve uposathā dve pavāranā *cattāri kammānī pañc'* eva *uddesā caturo bhavanti anaññathā* 'ti imāpi catasso vibhattiyo nissāya nassante te vinassante te ti ādīnā nayena yā *āpattiyō* *āpajjanti*, tā yasmā vuttap-pakāreh' eva samathehi sammanti, tasmā tam mūlakānam *āpattinam samathadassanattham* pi tā vibhattiyo vuttā 'ti veditabbā *kiccam ekenā* ti *kiccadhikaranam* ekena samathena *sammati* evam pucchānukkamena sabbapañhe vissajjetvā idānī *āpattikkhandhā* ca bhavanti *sattā* ti ettha sangahita-āpattikkhandhānam paccekam nibbacanamattam dassento *pārājikan* ti ādīm āha tattha *pārājikan* ti gāthāya ayam attho, yad idam puggalāpatt sikkhāpadapārājikesu *āpatti pārājikam* nāma vuttam, tam *āpajjanto* puggalo yasmā *pārājiko* parājayam *āpanno* saddhammā *cuto* 'paraddho *bhutto* *nirangato* ca hoti anihate *tasmin* puggale puna uposatha-pavāranādi-bhedo *samvāso n'* *atthi ten'* etam *iti vuccati* ti tena kāranena etam *āpattim* *pārājikan* ti vuccati. ayam h' ettha sankhepattho, yasmā *pārājiko* hoti, etena tasmā etam *pārājikan* ti vuccati dutiyagāthāya pi byañjanānam anādīyitvā attham attham eva dassetum *sangho va deti parivāsan* ti ādi vuttam ayam pan' ettha attho, imam *āpattim* *āpajjitvā* vutthātukāmassa yan tam *āpattivutthānam* ādīmhi c'eva parivāsadānatthāya ādīto sese majjhe mānattadānatthāya mūlāya patikassanena vā saha mānattadānatthāya avasāne abbhānatthāya ca sangho icchitabbo. na h' ettha ekam pi kammam vinā sañghena sakkā kātun ti sangho ādīmhi c'eva sese ca icchitabbo assā 'ti sanghādiseso. tatiyagāthāya *aniyato* ti yasmā na myato, tasmā aniyato. ayam *āpattikkhandho* ti attho kim kārana na myao ti.

anekamsikatam pādam yasmā idam sikkhāpadam anekamsena katan tī attho katham anekamsena *tinnam aññataram thānam* tinnam dhammānam aññatarena kāretabbo tī hi tattha vuttam, tasmā *aniyato tī pavuccati* so āpattikkhandho aniyato tī vuccati yathā ca tinnam aññataram thānam, evam dvinnam dhammānam aññataram thānam yattha vuttam, so pī aniyato eva. catuttha-gāthāya *accayo tena samo n'atthi* tī desanāgāminīsu accayesu tena samo thūlo accayo n'atthi, *ten' etam iti vuccati*, thūlattā accayassa etam thullac-cayan tī vuccati tī attho. pañcama-gāthāya nissajjītvā na deseti ten' etan tī nissajjītvā desetabbo *nissaggyan* tī vuccati tī attho. chattha-gāthāya *pāteti kusalam dhamman* tī sañcicca āpajjantassa kusaladhammasankhātam kusala-cittam pāteti, tasmā pāteti cittan tī pācittiyam. yam pana cittam pāteti, tam yasmā ariyamaggam aparajjhati cittasammoха-kāranañ ca hoti, tasmā *ariyamaggam aparajjhati cittasammohanatthānan* tī ca vuttam pātidesaniyagāthāsu gārayham āvuso dhammam āpajjin tī vutta-gārayhābhāv-kārana-dassanattham eva *bhikkhu aññātako santo* tī ādi vuttam. pātidesetabbato pana sā āpatti pātidesaniyā tī vuccati. dukkata-gāthāya *aparaddham viraddhañ ca khalitan* tī sabbam etam *yañ ca dukkaṭan* tī ettha vuttassa dukkatassa pariyāyavacanam yañ hi dutthukatam virūpam vā katam, tam¹ dukkaṭam. tam pan' etam yathā satthārā vuttam, evam akatattā aparaddham. kusalam virajjhītvā pavattattā viraddham, ariyavattapati padam anārūlhattā khalitam *yam manuso kare* tī idam pan' assa opamma-nidassanam-tass' attho, yathā hi yam loke manuso āvī vā yadī vā raho pāpam karoti, tam dukkatan tī pavedenti, evam idam pī buddhapaṭikutṭhena lāmakabhāvena pāpam, tasmā dukkatan tī veditabbam. dubbhāsītagāthāya *dubbhāsītam durābhāṭhan* tī dutṭhu ābhāṭham bhāsītam lapitan tī durābhāṭham. yam durābhāṭham, tam dubbhāsītan tī attho. kiñca bhīyyo *sankilīṭhañ ca yam padam* sankilīṭham yasmā tam padam hoti² tī attho katham² *yañ ca viññū garahanti* yasmā ca

1 B2 omits tam

2 B2 katāyañ ca viññū

nam viññū garahantī ti attho. *ten' etam iti vuccati* ti tena sankilitthabhāvena ca viññūgarahanenāpi ca etam iti vuccati, dubbhāsitan ti evam vuccati ti attho sekhīya-gāthāya ādi c' etam caranañ cā 'ti ādinā nayena sekhassa santakabhāvam dīpeti tasmā sekhassa idam sekhīyan ti ayam ettha sankhepattho idam garuka-lahukam vā pi ti ādi pañhehi asangahitassa handa vākyam sunoma te ti iminā pana āyācanavacanena sangahitassa athassa dīpanattham vuttan ti veditabbam. *channam ativassatī* ti ādimhi pi' es' eva nayo tattha channam ativassatī ti geham tāva tīnādīhi acchannam ativassatī idam pana āpatti-sankhātam geham channam ativassatī. mūlāpattim hi chādento aññam navam āpattim āpajjati *vivatam' n' ativassatī* ti geham tāva avivatam succchannam nātivassatī. idam pana āpattisañkhātam geham vivatam nātivassatī. mūlāpattim hi vivaranto desanāgāminim desetvā vutthānāgāminito vutthahitvā suddhante patitthāti, āyatim sam-varanto aññam āpattim n'āpajjati, *taśmā channam vivaretha* ti tena kāranena desanāgāminim desento vutthānagāminito ca vutthahanto channam vivaretha. *evam tam n' ativassatī* ti evañ c' etam vivatam n'ātivassatī ti attho. *gatimigānam pavanam* ti ajjhokāse byagghādihi paripātiyamānānam migānam pavanam rukkhādigahanam araññam gatipaṭis-saranam hoti. tam patvā te assāsentī. eten' eva nayena ākāso *pakkhinam gati* avassam upagamanatthena pana vibhavo *gati dhammānam*, sabbesam pi sankhatadhammānam viñāso'va² tesam gati. na hi te viñāsam agacchantā thātum sakkonti, suciram pi thatvā pana *nibbānam arahato gati*, khīnāsavassa arahato anupādisesanibbānadīhātu ekamsena gati ti attho

gāthāsanganika-vannanā niñthitā

IX

Adhikaranabhede *ime dasa ukkotā* ti adhikaranānam ukkotetvā puna adhikaranaukkotena samathānam ukkotam dassetum *vivādādhikaranam ukkotento kati samathe ukkotetī* ti ādīm āha tattha *vivādādhikaranam ukkotento dve samathe ukkotetī* ti sammukhā-vinayañ ca yebhuyyasikañ ca *ime dve ukkoṭeti patisedheti patikkosati* ti attho. *anuvādādhikaranam ukkotento cattāro* ti sammukhā-vinayam sativinayam amūlha-vinayam tassapāpiyasiñan ti *ime cattāro samathe ukkotetī āpattādhikaranam ukkotento tayo* ti sammukhā-vinayam patiññātakaranam tinavatthārakan ti *ime tayo samathe ukkotetī kiccādhikaranam ukkotento ekan* ti sammukhā-vinayam imam ekam samatham ukkotetī *kati ukkotā* 'ti ādi pucchānam vissajjane pana dvādasasu ukkotesu akatam kamman ti ādayo tāva tayo ukkotā visesato dutiye anuvādādhikarane labbhanti. *anihatam kamman* ti ādayo tayo pathame vivādādhikarane labbhanti *avinicchitan* ti ādayo tayo tatiye āpattādhikarane labbhanti *avūpasantan* ti ādayo tayo catutthe kiccādhikarane labbhanti, apī ca dvādasāpi ca ekekasmim adhikarane labbhanti yeva *tatthajātakam adhikaranam ukkotetī* ti yasmim vihāre mayhañ iminā patto gahito, cīvaram gahitan ti ādinā nayena pattacīvarādīnam atthāya adhikaranam uppannam hoti, tasmim yena ca nam vihāre āvāsikā sannipatitvā alam āvuso ti attapaccatthike saññāpetvā pālīmuttakavinicchayen' eva vūpasamenti, idam tatthajātakam adhikaranam nāma. Yenāpi vinicchayena samitam, so pi eko samatho yeva. imam ukkotentassāpi pācittiyam *tatthajātakam vūpasantan* ti sace pana tam adhikaranam nevāsikā vūpasametum na sakkonti, ath' añño vinayadharo āgantvā kim āvuso imasmim vihāre uposatho vā pavāranā vā thitā ti pucchatī. tehi ca tasmim kārane kathite tam adhikaranam Khandhakato ca Parivārato ca suttena vinicchinitvā vūpasameti, idam tatthajātakam vūpasantam nāma adhikaranam etam ukkoṭentassāpi pācittiyam eva *antarāmagge* 'ti te attapaccatthikā na mayam etassa vinicchaye titthāma, nāyam vinaye kusalo, asukas-

mūm nāma gāme vinayadharā therā' vasanti, tattha gantvā vinicchinissāmā ti gacchantā antarāmagge yeva tam kāranam sallakkhetvā aññamaññam vā saññāpentī aññā vā te bhikkhū nijjhāpentī, idam pi vūpasantam eva hotī. evam vūpasantam antarāmagge *adhikaranam ukkoteti* yo, tassāpi pācittiyam eva *antarāmagge vūpasantan* ti na h'eva kho pana aññamaññam saññattiyā vā sabhāgabikkhunijjhāpanena vā vūpasantam hotī, apī ca kho patipatham āgacchanto eko vinayadharo dīsvā kattha āvuso gacchathā ti pucchitvā asukam nāma gāmam iminā nāma kāranenā ti vutte alam āvuso kīm tattha gatenā ti vutte tatth' eva dhammena vinayena tam adhikaranam vūpasameti, idam antarāmagge vūpasantam nāma. etam ukkotentassāpi pācittiyam eva *tatthagatan* ti sace pana alam āvuso kīm tattha gatenā ti vuccamānāpi mayam tatth' eva gantvā vinicchayam pāpessāmā 'ti vinayadharassa vacanam anādiyitvā gacchanti yeva, gantvā sabhāgānam bhikkhūnam etam attham āroceni sabhāgā bhikkhū alam āvuso sanghasannipātam nāma garukan ti tatth' eva nisidāpetvā vinicchinītvā saññāpentī, idam pi vūpasantam eva hotī evam vūpasantam tatthagatam *adhikaranam ukkoteti* yo, tassāpi pācittiyam eva *tatthagatam vūpasantan* ti na h' eva kho pana sabhāga-bhikkhūnam suññattiyā vūpasantam hotī, apī ca kho sangham sannipātētvā ārocitam sanghamajjhe vinayadharā vūpasamenti, idam tattha katam vūpasantam nāma etam ukkotentassāpi pācittiyam eva *sativinayan* ti khīnāsavassa dinnam sativinayam *ukkoteti* pācittiyam eva. ummattakassa dinne amūlhavīnaye pāpussannassa dinnāya tassapāpiyasiñkāya¹ pi es' eva nayo *tinavatthārakam ukkoteti* ti samghena tinavatthārakasamathena vūpasamite adhikarane āpatti nāma ekam bhikkhu upasankamitvā ukkutikam nisiditvā añjalim paggahetvā desiyamānā vutthāti yam pan' etam niddāyantassāpi āpatti vutthānam nāma, etam mayham na khamatī ti evam vadanto pi tinavatthārakam ukkoteti nāma, tassāpi pācittiyam eva *chandāgatim gacchanto adhikaranam ukkoteti* ti vinayadharo hutvā attano

iupajjhāyādīnam atthāya adhammam dhammo ti ādīni
 dīpetvā pubbe vinicchitam adhikaranam dvādasasu ukkotesu
 yena kenaci ukkotento chandāgatim gacchanto adhikaranam
 ukkoteti nāma. dvīsu pana attapaccatthikesu ekasmīm
 anattham me acarī ti ādīnā nayena samuppann' āghāto
 tassa parājayam āropanattham adhammam dhammo ti
 ādīni dīpetvā pubbe vinicchitam adhikaranam dvādasasu
 ukkotesu yena kenaci ukkotento *dosāgatim gacchanto adhi-
 karanam ukkoteti* nāma. mando pana momūho momūhattā
 eva adhammam dhammo ti ādīni dīpetvā vuttanayen'
 eva ukkotento *mohāgatim gacchanto adhikaranam ukkoteti*
 nāma sace pana dvīsu atthapaccatthikesu eko visamānīkāya
 kammādīni gahanāmicchādīthim balavante ca pakkhantariye
 abhiññāte bhikkhunissitattā vuttavisamanissito gahana-
 nissito balavanissito ca hoti. tassa bhayena ayam me
 jīvita-ntarāyam vā brahmacariyantarāyam vā kareyyā ti
 adhammam dhammo ti ādīni dīpetvā vuttanayen' eva ukko-
 tento *bhayāgatim gacchanto adhikaranam ukkoteti* nāma.
tadahupasampanno ti eko sāmanero byatto hoti bahussuto
 so vinicchaye parājayam patvā mañkubhūte bhikkhū
 disvā pucchatī, kasmā mankubhūtā 'tthā 'ti. te tassa tam
 adhikaranam ārocēti. so te evam vadeti, hotu bhante mam
 upasampādetha, ahan tam adhikaranam vūpasamessāmī
 ti. te tam upasampādenti so dutiyadivase bherim paharitvā
 sanghañi sannipātēti tato bhikkhūhi kena sangho sannipātito
 ti vutte mayā 'ti vadati. kasmā sannipātito ti hiyyo
 adhikaranam dubbinicchitam, tam aham vinicchinissāmī
 ti. tvam pana hiyyo kuhim gato ti anupasampanno 'mhi
 bhante, ajja pana upasampanno 'mhi ti so vattabbo, idam
 āvuso tumhādisānam bhagavatā sikkhāpādam paññattam
 tadahupasampanno ukkoteti ukkotanakam pācittiyan ti.
 gaccha āpattim desehī ti āgantuke pī es' eva nayo. *kārako*
 ti ekam sañghena saddhīm adhikaranam vinicchinītvā
 parivenagatam parājītā bhikkhū vadanti kissa bhante
 tumhehi evam vinicchitam adhikaranam, nanu evam vinicchi-
 nitabban ti. so kasmā pañhamam yeva evam na vaditthā 'ti

tam adhikaranam ukkoteti evam yo kārako ukkoteti, tassāpi ukkotanakam pācittiyam *chandadāyako* tī eko adhikaranavinicchaye chandam datvā sabhāge bhikkhū parājayam patvā āgate mankubhūte disvā sve dāni aham vinicchinissāmī tī samgham sannipātetvā kasmā sannipātesī tī vutte hiyyo adhikaranam dubbinicchitam, tam aham ajja vinicchinissāmī tī hiyyo pana tvam kattha gato tī. chandam datvā nisinno 'mhi tī. so vattabbo, idam āvuso tumhādi-sānam bhagavatā sikkhāpadam paññattam chandadāyako ukkoteti ukkotanakam pācittyan tī gaccha āpattim desehī tī. *vivādādhikaranam kīmnidānan* tī ādīsu kim nidānam assā 'tī kīmnidānam ko samudayo assā 'tī *kīmsamudayam*. kā jāti assā 'tī *kīmjātikam*. ko pabhavo assā 'tī *kīmpabhavam*. ko sambhāro assā 'tī *kīmsambhāram*. kim samuthānam assā 'tī *kīmsamutthānam*. sabbān' etāni kārana-vevacanāni yeva *vivāda-nidānan* tī ādīsu pī atthārasa bhedakaravatthu-sankhāto vivādo nidānam etassā 'tī vivādanidānam vivādam nissāya uppajjanakavivādavasen' etam vuttam anuvādo nidānam assā 'tī *anuvādanidānam*. idam pī anuvādam nissāya uppajjanaka-anuvādavasena vuttam āpatti-nidānam assā 'tī *āpattinidānam*. āpattādhikarana-paccayā catassso āpattiyo āpajjanti tī evam āpattim nissāya uppajjanaka-āpattivases' etam vuttam kiccyam nidānam assā 'tī *kiccyanidānam*. catubbidham sanghakammam kāranam assā 'tī attho ukkhattānuvattikāya bhikkhuniyā yāvatatiyam samanubhāsanādīnam kiccaṇi nissāya uppajjanaka-kiccānam vasen' etam vuttam. ayam catunnam pī adhikaranānam viśeṣjanapakkhe ekapadayojanā. eten-ānusārena sabbapadāni yojetabbāni. dutiyāpucchāya *hetu* *niḍānan* tī ādīmhi viśeṣjane navannam kusalākusalābyākata-hetūnam vasena hetunidānāditā veditabbā. tatiyāpucchāya viśeṣjane byañjana-mattam nāmam hetu yeva hi ettha paccayo tī vutto mūlapucchāya viśeṣjane *dvādasa mūlāñī* tī kodha-upanāha-yugalakādīni cha vivādamūlāñī lobha-dosa-mohā tayo alobhādosāmohā tayo tī imāni ajjhattasantā-nappavattāni *dvādasa mūlāñī* tī tān' eva

dvādasa kāyavācāhi saddhīm cuddasa honti *cha mūlānī*
 tī kāyādīni cha samutthānāni samutthānapucchāya vis-
 sajjane *atthārasa bhedakara-vatthūni samutthānāni* tañ hi etesu
 aṭṭhārasasu bhedakara-vatthūsu samutthātī, etehi vā kā-
 ranabhūtehi samutthātī ten' aśs' etāni samutthānāni vuc-
 canti esa nayo sabbattha *vivādādhikaranam āpatti* tī
 ādībhede ekena adhikaranena kīccādhikaranenā 'tī idam
 yena adhikaranena sammanti, tam dassetum vuttam na
 pan' etāni ekamsato kīccādhikaranen' eva sammanti na
 hī puggalassa santike desentassa kīccādhikaranam nāma atthi.
na katamena samathenā 'tī sā va sesāpatti viya na sammati.
 na hī sakkā sā desetum, tato vutthāya suddhante patitthā-
 tum *vivādādhikaranam* hoti anuvādādhikaranan tī ādī
 nayo uttāno yeva tato param *yattha sativinayo* tī ādikā
 sammukhāvinayam amuñcitvā cha yamakapucchā vuttā.
 tāsam vissajjanen' eva attho pakāsito samsatthādi pucchā-
 nam vissajjane *samsatthā* tī sativinayakammavācā khanas-
 mīm yeva dvinnam pī samathānam siddhāttā *sammukhā-*
vinayo tī vā *sativinayo* tī vā *ime dhammā samsatthā no visam-*
satthā yasmā pana kadalikkhandhe pattavattinam viya na
 sakkā tesam vinibhujitvā nānākaranam dassetum tena
 vut.ān na ca labbhā imesam dhammānam vinibhujitvā nānā-
 karanam *paññīpetun* tī esa nayo sabbattha. *kim nidañā*
 'tī pucchāvissajjane nidañām nidañām assā tī *nidañanidaño*
 tattha *saṅghasammukhatā dhammasammukhatā* vinayasam-
 mukhatā *puggalasammukhatā* 'tī idam *sammukhāvinayassa*
 nidañām. sativepullappatto khīnāsavo laddhupavādo *sati-*
vinayassa nidañām ummattako bhikkhu *amūlhavinayassa*
 nidañām yo ca deseti yassa ca deseti ubhinnam sammukhi-
 bhāvo *paññātakaranassa* nidañām. bhanḍanajātānam adhi-
 karanam vūpasametum asakkuneyyatā *yebhuyyasikāya* ni-
 dānam pāpussanno puggolō *tassapāpiyasiikāya* nidañām.
 bhanḍanajātānam buhuassāmaṇaka-ajjhācāro *tinavatthā-*
rakassa nidañām. hetupaccayavārā vuttanayā eva. malā-
 pucchāya vissajjanam uttānam eva. samuṭṭhānapucchāya

kiñcāpi sattannam samathānam *katame chattimsa samutthānā*¹ tī vuttam, sammukhāvīnayassa pana kammasangahābhāvena samutthānābhāvato channam yeva samathānam cha samutthānāni vibhattāni tattha *kammassa kriyā* tī ñatti veditabbā *karanan* tī tassā yeva ñattiyā thapetabbakāle thanpanam *upagamanan* tī sayam upagamənam. attanā yeva tassa kammassa karanan tī attho. *ajjhupagamanan* tī ajjhesanupagamanam aññam saddhivihārikādikam imam kammam karotī tī ajjhesan tī attho. *adhivāsanā* tī ruccati me ekam karotu sangho tī evam adhivāsanā. chandadānan tī attho *appatikkosanā* tī na me tam khamati mā evam karothā tī appatisedhanā. iti channam chakkānam vasena chattimsa samutthānā veditabbā nānatthapucchā-vissajjanam uttānam eva. adhikaranapucchā-vissajjane *ayam vivādo no adhikaranan* tī ayam mātāputtādīnam vivādo viruddhavādattā vivādo nāma hoti. samathehi pana adhikaraniyatāya abhāvato adhikaranam na hoti anuvādādīsu pī es' eva nayo. sesam sañbattha uttānam evā tī

adhikaranabhedā-vannanā nitthitā

X

Dutiya gāthāsaṅganiyam *codanā* tī vatthuñ ca āpattiñ ca dassetvā codanā. *sārañā* tī dosasāranā *sangho* kūm *atthāyā* tī sañgha-sannipāto kūm atthāya. *matikammam pana* *kissa kāranā* tī matikammam vuccati mantaggahānam tam kissa kāranā tī attho *codanā sāranatthāyā* tī vutta-ppakārā codanā tena cuditaka-puggalena kata-dosasāranatthāya. *niggahatthāya* *sārañā* tī dosasāranā pana tassa puggalassa niggahatthāya *sangho* *pariggahañatthāyā* tī tattha sannipatito sañgho vinicchaya-pariggahañatthāya. *dhammādhammam* tulanatthāya suvinicchita-dubbinicchitam *jānatthāyā* tī attho. *matikammam pana* *pātiyekkan* tī suuttantikattherānañ ca vinayadharattherānañ cā mantag-

gahanam pātekkam pātekkam vinicchaya-sannitthāpanat-tham mā kho patighan tī cuditake vā codake vā kopam mā janayi sace anuvijjako tuvan tī sace tvam sanghamajjhe otinnam adhikaranam vinicchitum nisinno vinayadharo viggāhikan tī na tvam imam dhammavinayam ājānāsi tī ādinayappavattam anatthasamhitān tī yāya anattham jana-yati parisankhobhetvā utthapeti, evarūpim katham mā abhanī *suṭte vinaye vā* 'tī ādīsu suttam nāma Ubhato-vibhangō vinayo nāma Khandhako *anulomo* nāma Parī-vāro *paññattam* nāma sakalam Vinaya-pitakam. anulomikam nāma cattāro mahāpadesā *anuyogavattam nisā-methā* 'tī anuyuñjanavattam nisāmetha. *kusalena buddhi-matā kātan* tī chekena panditena ñānapāramippattena bha-gavatā nīharitvā thapitam *suvuttan* tī supaññattam.¹ *sikkhāpadānulomikan* tī sikkhāpadānam anulomam ayam tāva padathho. ayam pan' ettha sādhippāya sankhepavananā, sace tvam anuvijjako mā sahasā bhanī, mā anatthasamhitam viggāhikakatham bhanī yam pana kusalena bud-dhimatā lokanāthena etesu suttādisu anuyogavattam katam supaññattam sabbasikkhāpadānam anulomam tam nisā-mayatam upadhārehī tī *gatim na nāsento samparāyikan* tī attano samparāyesu gatinibbatim anāsento anuyogavattam nisāmaya yo hī tam anisāmetvā anuyuñjati, so samparā-yikam attano gatim nāseti, tasmā tvam anāsento nisāmayā 'tī attho idāni tam anuyogavattam dassetum *hitesī* tī ādim āha tattha *hitesī* tī hitam esanto gavesanto. mettañ ca mettāpubbabhāgañ ca upatthapetvā tī attho *kālenā* tī yuttapattakālena ajjhesisatkāle yeva tava bhāre kate anu-yuñjā 'tī attho *saħasā vohāram mā padhāresī* tī yo etesam saħasā vohāro hoti saħasā bhāsitan tam mā apadhāresi mā gahnittha. *patiññānusandhitena kāraye* 'tī ettha anusandhitān tī kathānusandhī vuccati, tasmā patiññānusandhīnā kāraye. kathānusandhīm sallakkhetvā *paṭiññāya kāraye* 'tī attho. atha vā *patiññāya* ca anusandhitān ca kāraye. lajjim *paṭiññāya* kāraye, alajjim vattānusandhīnā 'tī attho tasmā

¹ B2 supaññāpītam

eva *patiññā lajjisū* 'ti gātham āha tattha *vattānusandhitena kāraye* 'ti vattānusandhinā kāraye. yā assa vattena saddhim patiññā sandhiyatī, tāya patiññāya kāraye 'ti attho. *sañciccā* 'ti jānanto āpajjatī *parigūhatī* ti nigūhatī na deseti na vutthāti *saccam aham pi jānāmī* ti yam tumhehi vuttam, tam saccam, aham pi nañ evam eva jānāmī *aññāñ ca tāhan* ti aññāñ ca tam aham *pucchāmi*. *pubbāparam na jānātī* ti purekathitañ ca pacchākathitañ ca na jānātī *akovido* ti tasmīm pubbāpare akusalo anusandhi-vacanapatham na jānātī ti kathānusandhivacanam vinicchayānusandhi-vacanañ ca na jānātī *sīlavipattiyā codetī* ti dvīhi āpattik-khandhehi codetī *ācāraditthiyā* ti *ācāravipattiyā* c' eva ditthivipattiyā ca *ācāravipattiyā* codento pañcah' āpattik-khandhehi codetī ditthivipattiyā ca codento micchādītthiyā c' eva antaggāhikaditthiyā ca codeti. *ājīvena pi codetī* ti *ājīvahetu* paññattehi chahī sikkhāpadehi codetī sesam sabbattha uttānam evāti

dutiyagāthāsanganika-vannanā nitthitā

XI

Idāni evam uppannāya codanāya vinayadhatrena kattabba-kiccam dassetum *anuvijjakenā* 'ti ādi āraddham tattha *dittham ditthēnā* 'ti gāthāya ayam attho, eken' eko mātugāmena saddhum ekaṭṭhānato nikkhamanto vā pavisanto vā dittho, so tam pārājikena codetī itaro tassa dassanam anujānātī. tam pana dassanam *paticca pārājikam na upeti* na patijānātī evam ettha yam tena dittham, tam tassa dittho mayā 'ti iminā ditthavacanena sametī yasmā pana itaro tam dassanam paticca dosam na patijānātī, tasmā *asuddhaparisankito* hoti, amūlakaparisankito ti attho tassa puggalassa suddho ahan ti patiññāya *tena* saddhum *uposatho kātabbo*. sesagāthādvaye pi es' eva nayo sesam sabbattha uttānam evā ti

anuvijjakenā kicca-vannanā nitthitā

Codanāya ko ādī tī pucchānam vissajjane sacce ca akuppe cā
 'tī sacce patitthātabbam akuppe ca yam katam vā na
 katam vā tad eva vattabbam, na ca codake vā anuvijjake vā
 sanghe vā kopo uppādetabbo *otinnānotinnam jānitabban*
 tī otinnañ ca anotinnañ ca vacanam jānitabbam tatrāyam
 jānanavīdhi, ettakā codakassa pubbakathā, ettakā pacchi-
 makathā, ettakā cuditakassa pubbakathā, ettakā pacchi-
 makathā 'tī jānitabbā codakassa pamānam ganhitabbam
 cūditakassa pamānam ganhitabbam anuvijjakassa pamānam
 ganhitabbam anuvijjako appamattakam pi ahāpento āvuso
 samannāharitvā ujum katvā āharā tī vattabbo sanghena
 evam patipajjitabbam *yena dhammena yena vinayena yena*
satthusāsanena tam adhikaranam vūpasamati tī ettha dhammo
 tī bhūtam vatthu vinayo tī codanā c' eva sāranā ca sat-
 thusāsanā tī ñattisampadā c' eva anusāvanasampadā ca
 etena hi dhammena ca vinayena ca satthusāsanena ca adhi-
 karanam vūpasamati, tasmā anuvijjakena bhūtena vatthunā
 codetvā āpattim sāretvā ñattisampadāya c' eva anusāvana-
 sampadāya ca tam adhikaranam vūpasametabbam *anu-*
vijjakena evam patipajjitabbam sesam ettha uttānam eva
uposatho kim athāyā tī ādipucchāvissajjanam pi uttānam eva
avasānagāthāsu there ca paribhāsatī tī avaññam karonto kim
 ime jānanti tī paribhāsatī. *khato upahatindriyo* tī tāya chandā-
 digāmitāya tena ca paribhāsanena attano attano khatattā
 khato saddhādīnañ ca indriyānam upahatattā upahatin-
 driyo *nirayam gacchati dummedho na ca sikkhāya gāravo*
 ti so khato upahatindriyo paññāyābhāvato dummedho tisu
 sikkhāsu asikkhanato na ca sikkhāya gāravo, kāyassa bhedā
 nirayam eva upagacchati tasmā na c' āmisam nissāya.... .
 pe.....yathā dhammo tathā kare tī tassa attho, na ca āmisam
 nissāya care cuditakacodakesu hi aññatarena dinnam civa-
 rādiāmisam ganhanto āmisam nissāya karoti, evam na kareyya
 na ca nissāya puggalan tī ayam me upajjhāyo vā ācarīyo vā
 tī ādinā nayena chandādīhi gacchanto puggalam nissāya
 karoti, evam na kareyya, atha kho ubho p' ete vivajjetvā
 yathā dhammo thito tath' eva kareyyā 'tī. *upakanakam*

jappetī tī evam kathehi mā evam kathayitthā tī kanṇamūle manteti *jinham pekkhatī* tī dosam eva gavesati *vīthiharai* tī vinicchayam hāpeti. *kummaggam sevatī* tī āpattum dīpeti. *akālena ca codetī* tī anokāse anajjhitto va codetī *pubbāparam na jānātī* tī purimakathañ ca pacchimakathañ ca na jānātī *anusandhivacanapatham na jānātī* tī kathānusandhi-vinicchayānusandhivasena vacanam na jānātī 'sesam sabbattha uttānam evā tī

codanākanda-vannanā nīthitā

XII

Cūlasangāme *sangāmāvacarena bhikkhunū* 'tī sangāmo vuccati adhikaranavinicchayatthāya saṅghasannipāto tatra hi attapaccatthikā c' eva sāsanapaccatthikā ca uddhamam ubbinayam satthusāsanam dīpentā 'samosaranti Vesālikā Vajjiputtakā viya yo bhikkhu tesam paccatthikānam laddhīm madditvā sakavādādipanathāya tattha avacarati ajjhogāhetvā vinicchayam pavatteti 'so sangāmāvacaro nāma Yasatthero viya tena sangāmāvacarena bhikkhunā *sangham upasankamantena nīcacittena sangho upasankamitabbo nīcacittenā* 'tī mānaddhajam nīpātētvā nihatamānacittena. *rajoharanasamenā* 'tī pādapuñchanasamena, yathā rajoharanassa sankilitthe vā asaṅkilitthe vā pāde puñchiyamānen' eva rāgo na doso, evam itthānītthesu arajjanena adussantenā 'tī attho *yathāpatirūpe āsane* 'tī yathāpatirūpam āsanam fiatvā attano pāpunanatthāne therānam bhikkhūnam pitthim adassetvā nīsīdītabbam *anānākathikenā* 'tī nānāvidham tam tam anatthakatham akathentena *atiracchānakathikenā* 'tī dīthasuta-mutam pi rājakathādikam tiracchānakatham akathentena *sāmāy vā dhammo bhāsītabbo* tī sanghasannipātētthāne akappiyākappiya-nīssitā vā rūpārūpapariccheda-samathācāra-vipassanācāra-thāna-nīsajjavattādī-nīssitā vā kathā dhammo nāma evarūpo dhammo sayam vā bhāsītabbo *paro vā ajjhesisabbo* yo bhikkhu tathārūpim katham kathetum pahoti, so vattabbo āvuso

saṅghamajjhāmhi pañhe uppanne tvam katheyyāsī tī
 ariyo vā tunhībhāvo n'ātimaññitabbo tī ariyā tunhī nisidantā
 na bālaputhujjanā viya nisidantī aññataram kammatthānam
 gahetvā va nisidantī itī kammatthāna-manasikāravasena
 tunhībhāvo ariyo tunhībhāvo nāma, so n'ātimaññitabbo,
 kīm kammatthānānuyogenā 'tī nāvajānītabbo attano
 patrūpam kammatthānam gahetvā va nisiditabban tī attho
 na upajjhāyo pucchitabbo tī ko nāmo tuyham upajjhāyo tī na
 pucchitabbo esa nayo sabbattha na jātī tī khattiyajātiyo
 tvam brahmajātiyo tī evam jātī na pucchitabbā na āgamo
 tī Dighabhānakō tvam Majjhimabhānakō tī evam āgamo na
 pucchitabbo kulapañadeso tī khattiyakulādīvasen' eva vedi-
 tabbo atr' assa pēmam vā doso vā tī atra puggaṭo
 etesam karanānam aññataramasena pēmam vā bhaveyya doso
 vā no parisakappiyenā 'tī parisakappakena parisānu-
 vīdhāyakena na bhavītabbam yam parisāya ruccati tad
 eva cetetvā kappetvā na kathetabban tī attho na hattha-
 muddā dassetabbā 'tī kathetabbe ca akathetabbe ca saññā-
 jananatthām hatthavikāro na kātabbo attham anuvīdhī-
 yantenā 'tī vinicchayapativedham eva sallakkhentena idam
 suttam upalabbhatī, imasmim vinicchaye idam vakkhāmī
 tī evam paritulyantena nisiditabban tī attho na ca āsanā
 vutthātabban tī na āsanā vutthāya sannipātamandale vicari-
 tabbam. vinayadhare utthitetabbā parisā utthahatī. na
 vīthātabban tī na vinicchayo hāpetabbo. na kummaggo sevi-
 tabbo tī na āpatti dīpetabbā asāhāsikena bhavītabban tī na
 sahasākārinā bhavītabbam sahasā duruttavacanam na
 kathetabban tī attho. vacanakkhamenā 'tī duruttavācam
 khamanasilena. hitaparisakkīnā 'tī hītesinā hitagavesinā
 karunā ca karunāpubbabhāgo ca upatthāpetabbo tī ayam
 padadvaye pi adhīppāyo. anasuruttenā 'tī na asuruttena
 asuruttam vuccati viiggāhikakathāsankhātam asundaravaca-
 nam tam na kathetabban tī attho attā pariggahetabbo tī
 vinicchinitum vūpasametum sakkhissāmī nu kho no tī evam
 attā pariggahetabbo. attano pamāṇam jānītabban tī atthā
 paro pariggahetabbo tī lajjiyā nu kho ayam parisā sakko

saññāpetum udāhu no ti evam paro pariggahetabbo *codako*
~~pariggahetabbo~~ ti dhammacodako nu kho no ti evam codako¹
 pariggahetabbo *cuditako pariggahetabbo* ti dhammacuditako
 nu kho no ti evam cuditako² pariggahetabbo *adhamma-*
~~codako pariggahetabbo~~ ti tassa pamānam jānitabbam sesesu
 pi es' eva nayo *vuttam āhāpentenā* ti codakacuditakehi
 vuttavacanam ahāpentena *avuttam appakāsentenā* 'ti ano-
 satam vatthum appakāsentena *mando hāsetabbo* ti mando
 momūho pagganhitabbo nanu tvam kulaputto ti uttejetvā
 anuyogavattam kathāpetvā tassa anuyogo ganhitabbo. *bhīru*
~~assāsetabbo~~ ti yassa sanghamajjhām vā ganamajjhām vā
 anosatapubbattā sārajjam uppajjati, tādiso mā bhāyi vissattho
 kathehi, mayaṁ te upatthambhā bhavissāmā 'ti vatvāpi
 anuyogavattam kathāpetabbo *cando nisedhetabbo* ti apasā-
 detabbo tajjetabbo. *asuci vibhāvetabbo* ti alajjim pakāsetvā
 āpattim desāpetabbo *ujumaddavenā* 'ti yo bhikkhu ujusilavā
 kāyavankādirahito, so maddaven' eva upacaritabbo *dham-*
~~mesu ca puggalesu cā~~ 'ti ettha yo dhammagaruko hoti, na
 puggalagaruko, ayam eva dhammesu ca puggalesu ca maj-
 jhatto ti veditabbo *suttam samsandanatthāyā* 'ti ādīsu
 tena ca pana evam sabrahmacārīnam viya manāpagarubhā-
 vaniyena anuvijjakena samudāhatesu suttādisu suttam
 samsandanatthāya āpattānāpattinam samsandanatthan ti
 veditabbam *opammam niddassanatthāyā* ti opammam at-
 thadassanatthāya attho *viññāpanatthāyā* 'ti attho jānā-
 panatthāya *patipucchā thapanatthāyā* ti pucchā puggalassa
 thapanatthāya *okāsakammam codanatthāyā* 'ti vatthunā vā
 āpattiyā vā codanatthāya *codanā sāranatthāyā* 'ti dosā-
 dosam sarāpanatthāya *sāranā savacanīyatthāyā* 'ti dosā-
 dosa-sāranā savacanīyakaranatthāya *savacanīyam palibod-*
~~datthāyā~~ 'ti savacanīyam imamhā āvāsā param pi mā
 pakkamī ti evam palibodhatthāya. *palibodho viniccha-*
~~yatthāyā~~ 'ti vinicchayam pāpanatthāya *vinicchayo san-*
~~tirananatthāyā~~ 'ti dosādosam santiranatthāya tulanatthāya
santiranam thānāthānagamanatthāyā 'ti āpatti-anāpatti-

¹ B2 omits codako² B2 omits cuditako

garuka-lahukāpatti-jānanathāya sangho sampariggaha-sampaticchanathāyā 'tī vinicchaya-sampatiggahanathāya catu vinicchita-dubbinicchitabhāva-jānanathāya cā 'tī attho *paccekatihāyino avisamvādakatthāyino* tī issariyādhīpaccā. jetthakathāne ca avisamvādakatthāne ca thitā na te apasādetabbā 'tī attho id nī ye mandāmandabuddhino evam vadeyyum vinayo nāma kīm atthāyā 'tī, tesam vacanokāsam pī dahanathamattam dassetum *vinayo samvaratthāyā* tī ādim āha tattha *vinayo samvaratthāyā* 'tī sakalāpi vinayapaññatti kāyavacīdvārasamvarathāya ājīvavisuddhipariyosānassa silassa upanissayo hotī, paccayo hotī^x tī attho esa nayo sabbattha apī c' ettha *avipphatisāro* tī pāpapuññānam katākatavasena cittavipphatisārabhāvo. *pāmojan* tī dubbala-taruna-pīti *pīti* tī balavā bahala-pīti *passaddhī* tī kāyacitta-daratha-patipassaddhi *sukhan* tī kāyika-cetasika-sukham tañ hī duvidam pī samādhissa upanissaya-paccayo hotī. *samādhī* tī cītekaggatā *yathābhūta-ñānadassanan* tī taruna-vipassanā, *udayabbayaññanass'* etam adhivacanam cītekaggatā hi taruna-vipassanāya upanissaya-paccayo hotī *nibbida* 'tī sikhāppatī vutthānagāmī-balava-vipassanā *virāgo* tī ariyamaggo *vimutti* tī arahattaphalam. catubbidho pī hi ariyamaggo arahattaphalassa upanissaya-paccayo hotī *vimutti* *ñānadassanan* tī paccavekkhanāñānam. *vimuttiñānadassananam anupādāparinibbānatthāyā* 'tī appaccaya-parinibbānatthāya appaccayaparinibbānassa hi tam paccayo hotī tasmīm anuppatte avassam parinibbāyitabato tī *etad atthā kathā* 'tī ayam vinayakathā nāma etad atthā *mantanā* 'tī vinayamantanā eva *upanisā* 'tī ayam vinayo samvaratthāyā 'tī ādikā parampara-paccayatā 'tī etad atthāya *sotāvadhānan* tī imissa paramparapaccaya-kathāya *sotāvadhānam* imam katham sutvā yam uppajjati ñānam, tam pī etad atthāya *yad idam anupādā cittassa vimokkho* tī yo ayam catūhi upādānehi anupādiyitvā cittassa arahattaphalasankhāto vimokkho, so pī etad atthāya appaccayaparinibbānatthāya evā tī attho

^x B2 paccayo tī hotī for paccayo hotītī attho

anuyogavatta-gāthāsu pathama-gāthā vuttatthā eva.
 vatthum *vipattim āpattim* *nidānam* *ākāra-akovido* *pubbāparam*
 na *jānāti* tī vatthun tī *ādinam* na *jānāti* padena sambandho
akovido tī padassa sace tādisako tī *imunā* sambandho tasmā
 ayam ettha *yojanā*, yo *bhikkhu-pārājikādīnam* *vatthum* na
jānāti, catubbidham *vipattim* na *jānāti*, sattavidham *āpattim*
 na *jānāti*, idam *sikkhāpadam* asukasmīm nāma nagare
paññattan tī evam *nidānam* na *jānāti*, idam purimavacanam
 idam pacchimavacanam tī *pubbāparam na jānāti*, idam katam
 idam akatan tī *katākatam* na *jānāti* *sameṇa cā* tī ten' eva
pubbāparam ajānanassa samena aññānena katākatam na
jānāti tī vuttam hoti evam tava na *jānāti* padena saddhim
 sambandho veditabbo yam pan' etam *ākāra-kovido* tī
 vuttam, tattha *ākāra-akovido* tī *kāranākārane* *akovido*
 iti yvāyam *vatthuādīni* pī na *jānāti* *ākārassa* ca *akovido*
 sace tādisako *bhikkhu appatikkho* tī *vuccati* *kammañ ca*
adhikaranañ cā tī *imesam* pī *padānam* na *jānāti* tī *paden'eva*
 sambandho ayam pan' ettha *yojanā*, tath' eva iti yvāyam
kammañ ca na *jānāti*, *adhikaranañ ca* na *jānāti*, *sattappakāre*
samathe cāpi *akovido*, *rāgādīhi* *pana ratto duttho* ca *mūlho* ca
 bhayena bhayā gacchatī *sammohena* *mohā* gacchatī rattattā
 pana dutthattā ca *chandā* *dosā* ca gacchatī param *saññā-*
petum *asamatthātāya* na ca *saññattikusalo* *kāranākārana-*
dassane *asamatthātāya* *nijjhattiyyā* ca *akovido* attano *parisa-*
sadisāya *parisāya*¹ *laddhātā* *laddhapakkho*. *hīriyā* *paribā-*
*hirattā*² *ahīriko* kālakēhi kammehi *samannāgatattā* *kanha-*
kammo *dharmādariyapuggalādariyānam* abhavato *anādaro*.
 sace tādisako *bhikkhu appatikkho* tī *vuccati*. na *patikkhitabbo*
 na *oloketabbo*, na *sammannitvā* *issariyāmipacca-jetthatkat-*
thāne *thapetabbo* tī attho *sukkapakkha-gāthānam* pī *yojanā-*
nayo *vuttanayen'* eva veditabbo tī

cūlasangāma-vannanā niñthitā

¹ B2 omits *parisāya*

² B2 °*hīrattā*

XIII

Mahāsangāme *vatthuto vā vatthum sankamatī* tī pathama-pārājikavatthumayā dittham vā sutam vā 'tī vatvā puna pucchiyamāno na mayā pathamapārājikassa vatthu dittham na sutam. dutiyapārājikassa vatthu dittham vā sutam vā tī vadati. eten' eva nayena sesa-vatthu-sankamanam *viñattito viñattisankamanam āpattito āpattisankamanañ* ca veditabbam. yo pana n' eva mayā dittham na sutam tī vatvā pacchā mayā p'etam dittham vā sutam vā tī vadati dittham vā sutam vā tī vatvā pacchā na dittham na sutam vā tī vadati ayam avajānitvā patijānātī patijānitvā avajānātī tī veditabbo es' eva aññen' aññam paticarati nāma *vaññāvanñā* 'tī nilādivannāvannavasena sukkavissatñhi-sikkhāpadam vuttam. *dhanam anuppadānan* tī sañcarittam vuttam kāyasamsaggādittayam sarūpen' eva vuttam iti imāni pañca methunadhammassa pubbabhāgo pubbapayogo tī veditabbāni. *cattāri apalokanakammānī* tī adhammena vaggādīni sesesu pī es' eva nayo iti cattāri catukkāni solasa honti *bahujanaahitāya patipanno hotī* tī vinayadharena hī evam chandādigatiyā adhikarane vinicchite tasmim vihāre sangho dvīdhā bhijjati, ovādūpajivinīyo bhikkhunīyo pī dve bhāgā honti, upāsakāpī upāsikāyo pī dāyakā² pī dāyikāyo pī² tesam ārakkhadevatā pī tath' eva dvīdhā bhijjanti tato bhummadevatā ādīm katvā yāva Akanittha-brahmāno dvīdhā honti tena vuttam *bahujanaahitāya patipanno hoti*... ....*pe*..... *dukkhāya devamanussānan* tī *visamanissito* tī *visamānīyāya-kammādīnī*³ nissito. *gahananissito* tī micchāditñhiantaggāhikaditñhīsankhātam gahanam nissito *balava-nissito* tī balavānte abhiññāte bhikkhū⁴ nissito *tassa avajānanto* tī tassa vacanam avajānanto upayogatthe vā sāmivacanam tam avajānanto tī attho. *yañ atthāyā* 'tī yad atthāya *tañ atthan* tī so attho. sesam sabbattha uttānam evā 'tī.

mahāsangāma-vannanā nitthitā.

¹ B2 es' eva nayo aññen'

²—² B2 dārakāpī dārikāyo pī

³ B2 visamānīkāya-kam'

⁴ B2 bhikkhunissito

XIV

Kathine *attha mātikā* 'ti Khandhāke vuttā pakkamananti-kādikā attha. palibodhānisamsāpi pubbe vuttā eva *payogassāti* cīvaradhoverādīro sattavīdhamma pubbakaranass' atthāya yo udakāharanādiko payogo kariyati, tassa payogassa. *katame dhammā anantarapaccayena paccayo* ti anāgatavasena anantarā hutvā *katame dhammā paccayā honti* ti attho. *samanantarapaccayenā* 'ti suthhuanantarapaccayena. anantarapaccayam eva āsannataram katvā pucchati *nissaya-paccayenā* 'ti uppajjamānassa payogassa nissayam ādhārabhāvam upagatā viya hutvā *katame dhammā paccayā honti* ti attho *upanissaya-paccayenā* 'ti upetenā nissayapaccayena nissayapaccayam eva upagataram katvā pucchati. *pure-jātāpaccayenā* 'ti iminā pathamam uppannassa paccayabhāvam pucchati *pacchājātāpaccayenā* 'ti iminā pacchā uppajjanakassa paccayabhāvam pucchati *sahjātāpaccayenā* 'ti iminā apubbam acarimam uppajjamānānam paccayabhāvām pucchati *pubbakaranassā* 'ti dhovanādino pubbakaranassa *paccuddhārassā* 'ti purānasanghātiādīnam paccudharanassa *adhitthānassā* 'ti kathinacīvarādhītthānassa. *atthārassā* 'ti kathinatthārassa *mātikānañ ca palibodhānañ cā* 'ti atthannam mātikānam dvinnam palibodhānañ ca. *vatthassā* 'ti sanghātiādino kathinassa vatthassa sesam vuttanayam eva. evam yañ ca labbhati yañ ca na labbhati sabbam pucchitvā idāni yam yassa labbhati tad eva dassento *pubbakaranam payogassā* 'ti ādīnā nayena vissajjanam āha. *tass' attho*, yam vuttam payogassa *katame dhammā* 'ti ādi, tattha vuccate, *pubbakaranam payogassā anantarapaccayena paccayo*, *samanantarānissaya-upanissaya-paccayena paccayo*. payogassa hī sattavīdham pi pubbakaranam, yasmā tena payogena nipphādetabbassa¹ pubbakaranass' atthāya so payogo kariyati, tasmā imehi catūhi paccayehi paccayo hoti. purejātāpaccayo pan' esa uddīthadhammesu ekadhammam pi na labhati. aññadatthu pubbakaranassa ayam purejātāpaccayo hoti, payoge sati pubbakaranasa

¹ B2 nippāde^o

nippajjanato tena vuttam *payogo pubbakaranassa purejāta* *paccayena* *paccayo* tī pacchājātāpaccayam pana labhati tena vuttam *pubbakaranam* *payogassa* *pacchājātāpaccayena* *paccayo* tī. pacchā uppajjanakassa hī pubbakaranassa atthāya so payogo kariyati sahajātāpaccayam pana mātikā palibodhānīsamsasankhāte pannarasa dhamme thapetvā aññō payogādīsu eko pī dhammo na labhati te eva hī pannarasa dhammā saha kathinathārena ekato nippajjanti tī aññamaññam sahajātāpaccayā honti tena vuttam *pannarasa dhammā sahajātāpaccayena* *paccayo* tī eten' upāyena sabba-padavissajjanāni veditabbāni pubbakaranam kīmnidānan tī ādīsu pucchāvissajjanām uttānam eva payogo kīmnidāno tī ādīsu pucchā-dvayavissajjanēsu hetunidāno paccayanidāno tī ettha cha cīvarāni hetu c'eva paccayo cā' tī veditabbāni pubbapayogādīnañ hī sabbesam tāni yeva hetu tāni paccayo na hī chabbidhe cīvare asatī payogo atthī, na pubbakaranādīni, tasmā *payogo hetu-nidāno* tī ādi vuttam sangahavāre *vacībhedenā* tī imāya sanghātiyā iminā uttarāsangena iminā antaravāsakena kathinam attharāmī tī etena vacībhedenā kati mūlādīpucchāvissajjane *kriyā majhe* tī paccuddhāro c'eva adhitthānañ ca *vatthuvipannam* hotī tī akappiyadussam hotī *kālavipannam* nāma ajja dāyakehi dinnam sve sangho kathinatthārakassa deti *karanavipannam* nāma tadahe va chīnditvā akatam *kathinam* jānitabban tī ādi pucchāya vissajjane tesāñ ñeva *dhammānan* tī yesu rūpādīdhammesu sati kathinam nāma hotī, tesam samodhānam missībhāvo *nāmam nāmakamman* tī ādinā pana kathinan tī idam bahūsu dhammesu nāmamattam, na paramatthato eko dhammo atthī tī dasseti *catuvīsatiyā* *ākārehī* tī na ullikhitamattenā tī ādīhi pubbe vuttakāranehi. *sattarasah* *ākārehī* tī ahatena atthatam hotī kathinan tī ādīhi pubbe vuttakāranehi. nūmittakammādīsu yam vattābbam sabbam kathinakkhan-dhaka-vānnanāyam vuttam. *ekuppādā* *ekanirodhā* tī uppajjamānāpī, ekato uppajjanti, nirujjhāmānāpī ekato nirujjhānti *ekuppādā* *nānānirodhā* tī uppajjamānā ekato uppajjanti, nirujjhāmānā nānā nirujjhānti. kīm vuttam

hoti, sabbe pi atthārena saddhūm ekato uppajjanti, atthāre hi sati *uddhāro* nāma. nirujjhāmānā pan' ettha purimā dve atthārena saddhūm ekato nirujjhānti *uddhārabhāvam* pāpūnanti atthārassa hi nirodho etesañ ca *uddhārabhāvo* ekakkhane hoti, itare nānā nirujjhānti tesu pi *uddhārabhāvam* pāttesu pi atthāro titthati yeva sesam sabbattha uttānam evā ti Samantapāsādikāya Vinaya-samvannanāyam paññatti-vagga-vannanā nitthitā

XV

Upālipañhesu *katihu nu kho bhante* ti pucchāya ayam sambandho thero kira raho gato sabbāni imāni pañcakāni āvajjetvā bhagavantam dāni pucchitvā imesam nissāya vasanakārinam atthāya tantum thapessāmī ti bhagavantam upasanakamītvā *katihu nu kho bhante* ti ādmā nayena pañhe pucchi tesam vissajjane *uposatham na jānāti* ti navavidham uposatham na jānāti *uposathakammam na jānāti* ti adhammena vaggādibhedam catubbidham uposathakammam na jānāti *pātimokkham na jānāti* ti dve mātikā na jānāti *pātimokkhuddesam na jānāti* ti bhikkhūnam pañcavidham bhikkhuninam catubbidhan ti navavidham pātimokkhuddesam na jānāti. *pavāranam na jānāti* ti navavidham pavāranam na jānāti *pavāranakammam na jānāti* ti adhammena vaggādibhedam catubbidham pavāranakammam na jānāti. *āpattānāpattiṁ na jānāti* ti tasmīm tasmīm sikkhāpade niddittham āpattiñ ca anāpattiñ ca na jānāti *āpanno kammakato* ti āpattim āpanno, tappaccayā va saṅghena kammam katam hoti.

kammam na patippassambhettabban ti ayam yasmā anulomavatthena vattati, tasmā nāssa kammam patippassambhettabbam sarajjuko 'va vissajjetabbo ti attho. *sace Upāli samgho samaggakaranīyāni kammāni karoti* ti sace samaggehi karaniyāni uposathādīni kammāni karoti. uposathapavāranādisu hi thitāsu upatthambho na dātabbo. sace hi sangho accayam desāpetvā sanghasāmaggim karoti tinavatthārakasamatham vā katvā uposathapavāraṇam karo-

tī, evarūpam samaggakaraniyam nāma kammam hotī *tatra ce* 'tī sacē tādise kamme *bhikkhuno na khamati ditthāvikam-*
mam pi katvā tathārūpā sāmaggi upetabbā, evam vilomag-
gāho na ganhitabbo. yatra pana uddhammam ubbinayam
sāsanam dīpenti, tattha ditthāvikammam na vattati, pati-
bāhitvā pakkamitabbam *ussitumantī cā* 'tī lobha-dosa-
moha-mānussannam vācam bhāsitā kanhavāco anatthaka-
dīpano *missitajappī* tī attano dhammatāya ussadayuttam
bhāsitum na sakkoti. atha kho mayā saddhim rājā evam
kathesi, asukamahāmatto evam kathesi, asuko nāma mayham
ācariyo vā upajjhāyo vā tipitako mayā saddhim evam kathesi
tī evam aññam nissāya jappati *na ca bhāsānusandhikusalo*
tī kathānusandhivacane *ca vinicchayānusandhivacane* ca
akusalo hotī *na yathā dhamme yathā vinaye* 'tī na bhūte na
vatthunā āpatti sāretvā codetā hotī *ussādetā*¹ hotī tī amhā-
kam ācariyo mahātipitako paramadhammakkathiko tī ādinā
nayena ekaccam ussāreti dutiyapade āpattum kīm so na
jānāti tī ādinā ekaccam apasādeti *adhammam gahnati* tī
aniyānikam pakkham gahnāti *dhammam patibāhati* tī
niyyānikapakkham patibāhati *saṁphañ ca bahum bhāsatī*
tī bahum niratthakatham kathesi *pasayhapavattā* hotī tī
anajjhīttho bhāre anāropite kevalam mānam nissāya ajjhō-
tharitvā anadhīkāre kathetā hotī *anokāsakammam kāretvā*
'tī okāsakammam akāretvā pavattā hotī. *na yathāditthiyā*
*byākatā*² hotī tī yassa attano ditthi, tam purekkhitvā na
byākatā, laddhim rikkhipitvā ayathā bhuccam adhammādīsu³
dhammādīladdhiko hutvā kathetā hotī tī attho

āpattiyā payogam na jānāti tī ayam āpattikāya payogā,
ayam vacipayogā 'tī na jānāti *āpattiyā vūpasamam* na
jānāti tī ayam āpattidesanāya vūpasamati⁴, ayam vutthānenā,
ayam n' eva desanāya na vutthānenā 'tī na jānāti. *āpattiyā*
na vinicchayakusalo hotī tī imasmim vatthusmim ayam āpatti
tī na jānāti dosānurūpam āpattim uddharitvā patitthā-

¹ B2 ussāretā

² B2 byākato

³ B2 adhammādīladdhiko for
adhammādīsu dhammādīladdhiko

⁴ B2 vūpasammati

petum na sakkoti *adhikaranasamutthānam* na jānātī tī
 idam adhikaranam atthārasa bhedakaravatthūni nissāya
 samutthāti, idam catasso vipattiyo, idam pañca vā satta vā
 āpattikkhandhe, idam cattāri sanghakiccāni nissāya
 samutthāti tī na jānātī *payogam* na jānātī tī idam adhikaranam
 idam adhikaranam dvādasa mūlapayogam, idam cudas
 dasa mūlapayogam, idam cha mūlapayogam, idam eka mūla
 payogan tī na jānātī adhikaranānam hī yathāsakam mūlam
 eva payogā nāma hortī tam sabbam pī na jānātī tī attho.
vūpasamam na jānātī tī idam adhikaranam dvīhi samathehi
 vūpasamati, idam tīhi, idam catūhi, idam ekena samathena
 vūpasamati tī na jānātī. *na vinicchayakusalo hotī* tī adhikaranam
 vinicchinitvā samatham pāpetum na jānātī *kam
 mam* na jānātī tī tajjaniyādi sattavidham kammam na jānātī.
kammassa karanam na jānātī tī idam kammam iminā nihā
 rena kātabban tī na jānātī. *kammassa vatthum* na jānātī tī
 idam tajjaniyassa vatthu, idam niyasādīnan tī na jānātī.
vattan tī sattasu kammesu hetthā catunnam kammānam
 atthārasavidham tividhassa ca ukkhepaniyakammassa te
 cattālisavidham vattam na jānātī *kammassa vūpasamam*
 na jānātī tī yo bhikkhu vatte vattitvā yācati, tassa kammam
 patippassambhetabbañ, accayo desāpetabbo tī na jānātī.
vatthum na jānātī tī sattannam āpattikkhandhānam vatthum
 na jānātī. *niñānam* na jānātī tī idam sikkhāpadam imas
 mim nagare paññattam, idam imasmīn tī na jānātī. *pañ
 ñattum* na jānātī tī paññatti-anupaññatti-anuppannappaññat
 tivasena tividham paññattum na jānātī *padapaccābhaththam*
 na jānātī tī sammukhā kātabbam padam na jānātī, buddho
 bhagavā tī vatabbe bhagavā buddho tī heṭhupariyam katvā
 padam yojeti *akusalo ca hotī vinaye* 'tī Vinaya-pāliyañ ca
 aṭhakathāyañ ca akusalo hotī *ñattum* na jānātī tī sankhe
 pato hi duvidhā ñattī esā ñattī tī evam nidditthā ca anidditthā
 ca. tattha yā evam anidditthā, sā kammañatti nāma hotī.
 yā nidditthā, sā kammapādañatti nāma tam sabbena sabbam
 ñattim na jānātī *ñattiyā karanam* na jānātī tī navasu
 ṭhānesu kammañattiyā karanam na jānātī. dvīsu ṭhā

nesu kammapādaññattiyā *ñattiyā*¹ anusāvanan tī imissā ñattiyā ekā anusāvanā, imissā tisso tī na jānāti *ñattiyā samatham* na jānāti tī yvāyam sativinayo amūlhavinayo² tassapāpiyasaki³ tīnavatthārako tī catubbidho samatho ñattiyā vinā na hoti. tam ñattiyā samatho tī na jānāti ñattiyā vūpasamam na jānāti tī yam adhikaranam iminā catubbidhena ñattiyasamathena vūpasamati⁴, tassa tam vūpasamam ayam ñattiyā vūpasamo kato tī na jānāti suttam na jānāti tī Ubhatovibhangam na jānāti suttānulomam na jānāti tī cattāro mahāpadese na jānāti. *vinayam* na jānāti tī Khandhaka-Parivāram na jānāti *vinayānulomam* na jānāti tī cattāro mahāpadese yeva na jānāti *na ca thanāthānakusalo* tī kāranākāranakusalo na hoti *dhammam* na jānāti tī thapetvā Vinaya-pitakam avasesam pitakadvayam na jānāti *dhammānulomam* na jānāti tī suttantike cattāro mahāpadese na jānāti *vinayam* na jānāti tī Khandhaka-Parivāram eva na jānāti *vinayānulomam* na jānāti tī cattāro mahāpadese na jānāti. Ubhatovibhangā pan' ettha asangahitā honti, tasmā yam Kurundiyam vuttam vinayan tī sakalam Vinaya-pitakam na jānāti tī, tam na gahetabbam. *na ca pubbāparakusalo hoti* tī purekathāya ca pacchākathāya ca akusalo hoti sesam sabbattha vuttapati-pakkhavasena ñeyyattā pubbe pakāsitattā ca uttānam evā 'tī anissitavagga-napatīppassambhanavagga-vohāravagga-vannanā nūthitā

dītthāvikkammavagge *dītthāvikkammā* 'tī dītthīnam āvikkam-mānam laddhipakāsanāni⁵. āpattidesanāsankhātānam vinayakammānam etam adhivacanam *anāpattiyā dītthim* āvikaroti tī anāpattim ev' āpatti tī deseti tī attho. *adesanāgāminiyā* 'tī garukāpattiyā dītthim āvikaroti. sanghā-disesañ ca pārājikañ ca deseti tī attho *desitāyā* 'tī lahkā-pattiyāpi desitāya dītthim āvikaroti. desitam puna deseti

¹ B2 omits ñattiyā

² B2 amulha^o

³ B2 tassapāpiyasakiā

⁴ B2 vūpasammati.

⁵ B2 °sanam

ti attho *catūhi pañcahi ditthī* ti yathā catūhi pañcahi ditthī¹ āvikatā hoti, evam āvikaroti cattāro pañca janā ekato āpattim desenti ti attho. *manomānasenā* 'ti manasankhātena mānasena ditthim āvikaroti, vacībhedam akatvā citten' eva āpattim deseti ti attho. *nānāsamvāsakassā* 'ti laddhīnānāsamvāsakassa vā kammanānāsamvāsakassa vā santike ditthim āvikaroti āpattim deseti ti attho. *nānāsimāyā* 'ti samānasamvāsakassāpi nānāsimāya thitassa santike āvikaroti mālakasimāya hi thitena simantarikāya thitassa simantarikāya vā thitena avippavāsasimāya thitassāpi āpattim desetum na vattati. *apakatattassā* 'ti ukhittakassa vā yassa vā uposatha-pavāranā thapitā honti, tassa santike deseti ti attho *n' ālam okāsakammam kātun* ti na pariyattam kārtum na kātabban ti attho idhāpi apakatatto ukhittako ca thapitauposatha-pavārano ca *cāvanādhīp-pāyo* ti sāsanato cāvetukāmo *mandattā momūhattā* 'ti mandabhāvena momūhabhāvena vissajjitat pi jānitum asamattho kevalam attano momūhabhāvam pakāsento yeva pucchati ummattako viya *pāpiccho* ti evam mam jano sambhāvessati ti pāpikāya icchāya pucchati *paribhavā* 'ti paribhavam āropetukāmo hutvā pucchati aññabyākaranesu pi es' eva nayo sesam sabbattha uttānam evā ti ditthāvikammavagga-vannanā niñthitā.

attādānavagge ca dhutangavagge ca yam vattabbam siyā, tam sabbam heṭṭhā vuttam eva musāvādavagge pārājikam gacchāti ti *pārājikagāmī* pārājikāpattibhāvam pāpunāti ti attho. itaresu pi es' eva nayo tattha asanta-uttarimanussa-dhammārocana-musāvādo pārājikagāmī amūlakena pārājikena anuddhamsana-musāvādo *sanghādisesagāmī* yo te vihāre vasati ti ādinā pariyāyena jānantassa vutta-musāvādo *thullac-cayagāmī*. ajānantassa *dukkatagāmī*. sampajānamusāvāde pācittiyān ti āgato *pācittiyagāmī* ti veditabbo *adassanenā* 'ti vinayadharassa adassanena. kappiyākappiyesu hi 'kukkuce

¹ B2 omits ditthi

uppanne vinayadharām disvā kappiyākappiyabhāvam pati-pucchitvā akappiyam pahāya kappiyam kareyya tam apassanto pana akappiyam pī kappiyān tī karonto āpajjati. evam āpajjitatbām āpattim vinayadharāsa dassanena n' āpajjati, adassanen' eva āpajjati tena vuttam adassanenā 'tī. asavanenā 'tī ekavihāre pī vasanto pana vinayadharāsa upathānam gantvā kappiyākappiyam apucchitvā vā aññesam vā vuccamānam asunanto āpajjati yeva tena vuttam asavanenā 'tī. *pasuttakatā* 'tī pasuttakatāya sahagāra-seyyam hī pasuttakabhāvena pī āpajjati akappiyē kappiyāsaññitāya āpajjanto pana *tathāsaññī* āpajjati satisammosā ekarattātikkamādīvasena āpajjitatbām āpajjati¹. sesam sabbattha uttānam evā 'tī

musāvādavagga-vannañā nīthitā

bhikkhunīvagge *alābhāyā* 'tī catunnām paccayānam alā-bhathāya yathā paccayena labhanti, tathā parisakkati vāyamatī tī attho *anatthāyā* 'tī anattham kalisāsanam āropento parisakkati *avāsāyā* 'tī avāsatthāya yasmīn gāmakhette vasanti, tato nīharanatthāya. *sampayojetī* tī asaddhammasevanatthāya sampayojeti *katihu nu kho bhante angehi samannāgatāya bhikkhunīyā kammam kātabban* tī sattannam kammānam aññataram sandhāya pucchati. *na sākacchātabbo* tī kappiyākappiya-nāmarūpapariccheda-samathavipassanādī bhedo kathāmaggo na kathetabbo yasmā pana khīnāsavo bhikkhu na visamvādeti, tathārūpassa kathā-maggassa sāmī hutvā katheti, na itaro, tasmā pathama-pañcakena asekkhēnā 'tī patikkhipitvā dutiya-pañcakē *asekkhenā* 'tī ādī vuttam *na atthapatisambhidāppatto* tī atthā-kathāya patisambhidāppatto pabhedagataññānappatto na hoti. *na dhammapatisambhidāppatto* tī pālidhamme patisambhidāppatto na hoti *na niruttipatisambhidāppatto* tī vohāra-niruttiyam patisambhidāppatto na hoti *na patibhāna-patisambhidāppatto* tī yāni² patibhānasankhātāni atthapati-sambhidādīni ñāpāni, tesu patisambhidāppatto na hoti.

¹ B2 omits āpajjati

² B2 inserts tāni

yathāvīmuttam cittam na paccavekkhitā 'ti catunnam phala-vimuttinam vasena yathāvīmuttam cittam ekūnavisatibhedāya paccavekkhanāya na paccavekkhitā hoti. sesam sabbattha uttānam evāti.

bhikkhunivagga-vannanā nitthitā

ubbāhikavagge *na atthakusalo* tī na atthakathākusalo atthuddhāre cheko na hoti *na dhammakusalo* tī ācariya-mukhato anuggahitattā pāliyam na kusalo, na pālisūro *na niruttikusalo* tī bhāsantaravohārena kusalo. *na byañjanakusalo* tī sīthiladhanitādīvasena parīmandala-byañjanāropane kusalo na hoti na akkharaparicchede nipuno tī attho *na pubbāpara-kusalo* tī atthapubbāpare dhamma-pubbāpare niruttipubbāpare byañjanapubbāpare purekathā-pacchākathāsu ca na kusalo hoti *kodhano* tī ādīni yasmā kodhādīhi abhibhūto kāranākāranam na jānāti vinicchitum na sakkoti, tasmā vuttāni *paññatā hoti no sāretā* 'tī mohetā hoti na satiuppādetā codaka-cuditakānam katham moheti pidhati na sāretī tī attho sesam ettha ubbāhikavagge uttānam evāti.

ubbāhikavagga-vannanā nitthitā.

adhikaranavūpasamavagge *puggalagaru hoti* tī ayam me upajjhāyo, ayam me ācariyo tī ādīni cintetvā tassa jayam akañkhamāno adhammam p dhammo tī dīpeti ....pe .. *sāṅgha-garu* hoti tī dhammañ ca vinayañ ca amuñcītvā vinicchinanto sanghagaru nāma hoti cīvarādīni gahetvā vinicchinanto *āmisañgāru* nāma hoti. tāni aggahetvā yathā dhammam vinicchinanto *saddhammāñgāru* nāma hoti. *paññacahi* *Ūpāli* *ākāreñhi* tī paññacahi kāranehi sangho bhūjjati, kammena uddesenā voharanto anusāvanena salākaggāhenā 'tī ettha *kammenā* 'tī apalokanādīsu catūsu kammesu aññatarena kāmmena uddesenā 'tī pañcasu pātimokkhuddesu aññatarena uddesenā voharanto tī kathayanto tāhi tāhi upapatthi adhammam dhammo tī ādīni atthārasabhedakaravatthūni

dipento *anusāvanenā* 'ti nanu tumhe jānātha mayham uccakulā pabbajitabhāvam bahussutabhāvañ ca, mādiso nāma uddhammam ubbinayam satthusāsanam gāheyyā 'ti cittam pi uppādetum tumhākam yuttam. kīm mayham avicī nīluppalavanam iva sītalo, kīm aham apāyato na bhāyāmī ti ādinā nayena kannamūle vacībhedam katvā anusāvanena. *salākaggāhenā* 'ti evam anusāvetvā tesam cittam upatthambhetvā anivattidhamme katvā ganhatha imam salākan ti salākaggāhena ettha ca kammam eva uddeso vā pamānam vohārānusāvana-salākaggāhā pana pubbabhāgā atthārasa vatthudīpanavasena hī voharante tattha rucijananattham anusāvetvā salākāya gāhītāya pi abhīnno va hotī sangho yathā pana evam cāttāro vā atīreke vā salākam gāhetvā āvenikam kammam vā uddesam vā karoti, tadā sangho bhīnno nāma hotī iti yam Sanghabhedakkhandaka-vannanāyam avocumha evam atthārasasu vatthūsu yam kiñci ekam pi vatthum dipetvā tena tena kāranena idam ganhatha, idam rocethā 'ti saññāpetvā salākam gāhetvā visum sanghakamme kate samgho bhīnno hotī Parīvāre pana pañcahi Upāli ākārehī sangho bhijjati ti ādi vuttam, tassa iminā idha vuttena sanghabheda lakkhanena atthato nānākaranam n' atthi tam pan' assa nānākaranābhāvam tatth' eva pakāsayissāmā 'ti, svāyam pakāsito hoti *paññatt'* etan ti paññattam etam. kva paññattam, Vattak-khandhake tatra hī cuddasa khandhakavattāni paññattāni. ten' āha *paññatt'* etam Upāli mayā āgantukānam bhikkhūnam āgantukavattan ti ādi evam pi kho Upāli sangharājī hotī no ca sanghabhedo ti ettāvata hī sangharājī-mattam eva hotī, na tāva sanghabhedo anupubbena pana ayam sangharājī vadḍhamānā sanghabhedāya sañvattati ti attho. yathārattan ti rattiparamānānurūpam, yathā theran ti attho āvenikabhāvam karitvā 'ti visum vavatthānam karitvā. *kammākammāni karontī* ti aparāparam sanghakammam upādāya khuddaṅkāni c' eva mahantāni ca kammāni karontī. sesam etthāpi adhikaranavūpasamavagge uttānam eva.

sanghabhedavaggadvaye *vinidhāya ditthum kammañā* 'ti tesu adhammādisu adhammādayo ete 'ti evam ditthiko va hutvā tam ditthim vinidhāya te dhammādīvasena dīpetvā visum kammam karoti iti yam vinidhāya ditthim kammam karoti, tena evam katena vinidhāya ditthim kammañā sad-dhim pañcañgāni honti. *imehi kho Upāli pañcāh' angehi* ti ayam ekasmim pañcāke atthayojanā etena nayena sabba-pañcākāni veditabbāni ethāpi ca vohārādi angattayam pubbabhāgavasen' eva vuttam, kammuddesavasena pana atekicchatā veditabbā. sesam sabbattha uttānam eva. na h' ettha kiñci atthi yam pubbe avuttanayam

āvāsikavagge *yathābhātam nikkhitto* ti yathā āharitvā ṭhapito *vinayabyākaranā* 'ti vinayapañhe vissajjanā. *parināmetī* ti niyāmeti katheti sesam uttānam eva. kathinathāravagge *otamasiko* ti andhakāragato tañ hi vandantassa mañcapādādisu pi nalātam patihaññeyya. *asamannāharanto* ti kiccayapasutattā vandanam asamannāharanto *sutto* ti niddamakkanto *ekāvatto* ti ekako āvatto sapattapakkhe thito veri visabhāgapuggalo vuccati, ayam avandiyo. ayañ hi vandiyamāno pādena pi pahareyya. *aññavīhito* ti aññam cintayamāno *khādanto* ti piñthakhajjakādīni khādanto uccārañ ca passāvañ ca karonto anokā-sagatattā avandiyo *ukkhittako* ti tividhena ukkhepaniya-kammaña ukkhittako avandiyo tajjanīyādikammakatā pana cattāro vanditabbā uposatha-pavāranāpi tehi saddhīm lab-bhanti. ādito patthāya ca vuttesu avandiyesu naggañ ca ukkhittakañ ca vandantass' eva āpatti itaresam pana asāruppatthena antarā vuttakārañena ca vandanā patikkittā. ito param pacchā upasampannādayo dasa pi āpatti-vatthubhāven' eva avandiyā te vandantassa hi niyamen' eva āpatti. iti imesu pañcakesu terasa Jane vandantassa anāpatti. dvādasannam vandanāya āpatti *ācariyo vandanīyo* ti pabbajjācariyo upasampadācariyo nissayācariyo uddeśācariyo ovādācariyo, ayam pañcavīdho pi ācariyo vandriyo. sesam sabbattha uttānam evā 'ti.

kathinathāravagga-vannanā nitthitā
nitthitā ca Upalipañcaka-vannanā 'ti.

XVI

Acittako āpajjati tī ādīsu sahaseyyādi pannattivajjam asañcicca āpajjanto acittako āpajjati desento *sacittako vutthāti* yam kiñci sañcicca āpajjanto *sacittako āpajjati*, tīnavatthārakena vutthahanto *acittako vutthāti* pubbe vuttam eva tīnavatthārakena vutthahanto *acittako āpajjati acittako vutthāti*. itaram desento *sacittako āpajjati sacittako vutthāti* dhammadānam karomī tī padaso dhammadādīni karonto *kusalacitto āpajjati* buddhānam anusāsanīm karomī tī udaggacitto desento *kusalacitto vutthāti* domanassiko hutvā desento *akusalacitto vutthāti* tīnavatthārakena niddāgato 'va vutthahanto *abyākatacitto vutthāti* bhimsāpanādīni katvā buddhānam sāsanam karomī tī somanassiko desento *akusalacitto āpajjati kusalacitto vutthāti* domanassiko 'va desento *akusalacitto vutthāti*. vuttanayen' eva tīnavatthārakena vutthahanto *abyākatacitto vutthāti* niddokkantasamaye sahagāraseyyam āpajjanto *abyākatacitto āpajjati* vuttanayen' eva pan' ettha kusalacitto vutthāti tī ādī veditabbam. *pathamapārājikam* katihi *samutthānehī* tī ādī pubbe vuttanayattā uttānam eva. *cattāro pārājikā tīhi samutthānehī* tī ādīsu ukkathaparicchedato yam yam samutthānam yassa yassa labbhati, tam sabbam vuttam eva hoti

XVII

kati āpattiyo kāyikā 'tī ādigāthānam vissajjane *cha āpattiyo kāyikā* 'tī antarapeyyāle catutthena āpattisamutthānenā cha āpattiyo āpajjati bhikkhu methunam dhammadām patisevati āpatti pārājikassā 'tī ādīnā nayena vutt' āpattiyo kāyadvāre samutthitattā hī etā kāyikā 'tī vuccanti. *cha vācasikā* tī tasmīm yeva khane antarapeyyāle pañcamena āpattisamutthānenā cha āpattiyo āpajjati bhikkhu pāpiccho icchāpakato tī ādīnā nayena vutt' āpattiyo *chādentassa tisso* tī vajjapaṭīcchādikāya bhikkhuniyā pārājikam, bhikkhussa sanghādisesa-paticchādane pācittiyam, attano dutthullāpatti paticchādane dukkataṁ. *pañca samsagga-*

paccayā 'ti bhikkhuniyā kāyasamsagge pārājikam, bhikkhuno
 sanghādiseso, kāyena kāyapatibaddhe thullaccayam, nis-
 saggiyena kāyapatibaddhe dukkataṁ, angulipatodake pā-
 cittiyan ti imā kāyasamsaggapaccayā pañc' āpattiyo. aru-
 nugge tisso ti ekaratta-chāratta-sattāha-dasāhā-māsātik-
 kamavasena nissaggiyam pācittiyan, bhikkhuniyā rattī-
 vippavāse sanghādiseso, pathamam pī yāmam chādetī
 dutiyam pī tatiyam pī yāmam chādetī uddhaste¹ arune
 channā hoti āpatti, yo chādetī so dukkataṁ desāpetabbo ti
 imā arunugge tisso āpattiyo āpajjati dve yāvatatiyakā 'ti
 ekādasa yāvatatiyakā nāma paññattivasena pana dve
 honti bhikkhūnam yāvatatiyakā bhikkhuninam yāvatatiyakā
 'ti ek' ettha attha vatthukā 'ti bhikkhuninam yeva ekā ettha
 imasmīm sāsane attha vatthukā nāma ekena sabbasangaho
 ti yassa siyā āpattiyo āvikareyyā 'ti iminā ekena nūdānud-
 desena sabbasikkhāpadānañ ca sabbapātimokkhuddesā-
 nañ ca sangaho hoti vinayassa dve mūlānī ti kāyo c'eva vācā
 ca. garukā dve vuttā 'ti pārājika-sanghādisesā. dve
 dutthullacchādanā 'ti vajjapaticchādikāya pārājikam samghā-
 disesam paticchādakassa pācittiyan ti imā dve dutthulla-
 chādanāpattiyo nāma gāmantare catasso ti bhikkhu
 bhikkhuniyā saddhim samvidahati dukkataṁ, aññassa
 gāmassa upacāram okkamati pācittiyan, bhikkhuniyā
 gāmantaram gacchantiyā parikkhitte gāme pathamapāde
 thullaccayam, dutiyapāde sañghādiseso, aparikkhittassa
 pathamapāde upacārokkamane thullaccayam, dutiyapāde
 sanghādiseso ti imā gāmantare dukkata-pācittiya-thullaccaya
 sanghādisesavasena catasso āpattiyo catasso nadīpāra-
 paccayā 'ti bhikkhu bhikkhuniyā saddhim samvidahati
 dukkataṁ, nāvam abhirūhati pācittiyan, bhikkhuniyā
 nadīpāram gacchantiyā uttaranakāle pathamapāde thullac-
 cayam, dutiyapāde sanghādiseso ti imā catasso. ekamamse
 thullaccayan ti manussamamse. nava mamsesu dukkataṁ
 ti sesa akappiya-mamsesu. dve vācasikā rattī ti bhikkhuni
 rattandhakāre appadipe purisena saddhim hatthapāse thitā

sallapati pācittiyam, hatthapāsam vijahitvā thitā sallapati dukkataṁ *dve vācasikā divā* 'ti bhikkhuni dīvā paticchanne okāse purisena saddhīm hatthapāse thitā sallapati pācittiyam, hattapāsam vijahitvā sallapati dukkaṭam. *dadamānassa tisso* tī maranādhīppāyo manussassa visam deti so c' etena marati pārājikam, yakkhapetānam deti te ce maranti thullaccayam, tirachchānagatassa deti so ce marati pācittiyam, aññātikāya bhikkuniyā cīvaradāne pacittiyan tī evam dadamānassa tisso āpattiyo *cattāro ca patīggahe* tī hatthagāha-veniggāhesu sañghādiseso, mukhena angajātaggahane pārājikam, aññātikāya bhikkuniyā cīvarapatīggahe nissaggyam pācittiyam, avassutāya avassutassa hatthato khādaniyabhojanīyam patīgghanhantiyā thullaccayam, evam patīggahe cattāro āpattikkhandhā honti. *pañca desanāgāminīyo* tī *lahukā* pañca *cha sappatikammā* 'ti pārājikam thapetvā avasesā ek' ettha appatikammā 'ti ekā pārājikāpatti. *vinayagavikār* *dve vuttā* 'ti pārājikañ c' eva sañghādisesañ ca *kāyavācasikāni* cā 'ti sabbāñ eva sikkhāpadāni kāyavācasikāni. manodvāre paññatam eka sikkhāpadam pi n'atthi. *eko vikāle dhaññaraso* tī lonasuvīrakam. ayam eva hī eko dhaññaraso vikāle vattati. *ekā ñatti catutthena sammuti* tī bhikkhunovādakasammuti ayam eva hī ekā ñatti catutthakamma sammuti anuññātā *pārājikā kāyikā dve* 'ti bhikkūnam methuna-pārājikam bhikkhunīnañ ca kāyasamsagga-pārājikam. *dve samvāsabhūmiyo* tī attanā vā attānam samānasamvāsakam karoti, samaggo vā sañgho ukhittam osāreti Kurundiyam pana samāna-samvāsakabhūmi ca nānāsamvāsakabhūmi cā 'ti ēvam dve samvāsabhūmiyo vuttā. *dvinnam raticchedo* tī pārīvāsikassa ca mānattacārikassa ca paññattā. *dvangulā dve* tī dve dvangulapaññattiyō dvaṅgulapabbaparamam ādātabban tī ayam ekā, dvangulā vā dve māsañ vā 'ti ayam ekā. *dve attānam vadhitvānā* 'ti bhikkhuni attānam vadhitvā dve āpattiyo āpajjati vadhati rodati āpatti pācittiyassa, vadhati na rodati āpatti dukkatassa. *dvīhi sangho bhijjatī* tī kammena ca salākaggāhena ca.

dve paṭhamā-paṭṭikā 'ti ettha sakale pi vīnaye dve paṭhamā-paṭṭikā ubhinnam paññattivasena. itarathā pana nava bhikkhūnam nava bhikkhunīnam ti atthārasa honti ñātīyā karanā dve ti dve ñattikiccāni kammañ ca kammapādakā ca navasu thānesu kammam hoti dvīsu kammapādabhāvena titthati pānāti pāte tisso ti anodissa opātam khanatī manusso marati pārājikam, yakkha-petānam marane thullaccayam, tiracchānagatassa marane pācittiyān tī imā tisso honti. vācā pārājikā tayo ti vajjapatīcchādikāya ukkhittānuvattikāya attha vatthukāyā 'ti. Kurundiyam pana ānattiyā adīnnādāne manussamarane uttarimanussadhamma-ullapane cā 'ti evam tayo vuttā obhāsanā tayo ti vaṭcamaggam passāvamaggam ādissa vannāvāṇabhāsane saṅghādiseso, vaccamaggam passāvamaggam ṭhapetvā adhakkhakam ubbhajānumandalam ādissa vannāvannabhanane thullaccayam, ubbhakkhakam adhojānumandalam ādissa vannāvannabhanane dukkataṁ sañcaritena tisso ti paṭiggañhati vīmamsati paccāharati āpatti saṅghādisesassa, patiggañhati vīmamsati na paccāharati āpatti thullaccayassa, patiggañhati na vīmamsati na paccāharati āpatti dukkatassā 'ti ime sañcaritena karaṇabhūtena tayo āpattikkhandhā honti. tayo puggalā na upasampādetabbā 'ti addhānahīno angahīno vatthuvipanno ca. tesam nānākaranam vuttam eva api c' ettha yo pattacivarena aparipūro paripūro ca na yācati, ime pi aṅgahīnen' eva sangahitā. mātughātakādayo ca karanadukkāṭakā pandaka-ubhatobyāñjanaka-tiracchānagata-sankhātena vatthuvipannen' eva sangahitā 'ti veditabbā esa nayo Kurundiyam vutto tayo kammānam sangahā 'ti ñattikappanā vippakatapaccattam atitakaranan ti tattha dadeyya kareyyā 'ti ādībhedā ñattikappanā deti karoti ti ādi bhedam vippakatapaccattam dinnam katan ti ādi bhedam atitakaranam nāmā 'ti imehi tihī kammāni sangayhanti aparehi pi tihī kammāni saṅgayhanti vatthunā ñattiyā anusāvanāyā 'ti. vatthusampannam hi ñattisampannam anusāvanasampānnañ ca kammam nāmā hoti. tena vuttam tayo kammānam sangahā 'ti. nāsitakā tayo nāma

Mettiyam bhikkhunūm nāsetha, dūsako nāsetabbo, dasah' angehi samannāgato sāmanero nāsetabbo, kandakam samanuddesam nāsethā 'tī evam linga-samvāsa-dandakamma-nāsanavasena tayo nāsitakā veditabbā *tinnam ekavācikā* 'tī anujānāmi bhikkhave dve tayo ekānusāvane kātun tī vacanato tinnam janānam ekupajjhāyena nānācariyena ekānusāvanā vattati *adinnādāne tisso* tī pāde vā atirekapāde vā pārājikam atirekamāsake thullaccayam, māsake vā ūnamāsake vā dukkataṁ *catasso methunapaccayā* 'tī akkhayite pārājikam, yebhuyyena khayite thullaccayam, vivatakate¹ mukhe dukkataṁ, jatumathake pācittiyam. *chindantassa tisso* tī vanappatūm chindantassa pārājikam, bhūtagāme pācittiyam, angajāte thullaccayam *pañca chadditapaccayā* 'tī anodissa visam chaḍdeti sacē tena manusso marati pārājikam, yakkha-petesu thullaccayam, tiracchā-nagate pācittiyam, vissatthichaddane saṅghādiseso, sekhi-yesu harite uccārapassāvachaddane dukkataṁ, imā chaḍdi-tapaccayā pañc' āpattiyo honti *pācittiyena dukkaṭā katā* 'tī bhikkhunovādakavaggasmin dasasu sikkhāpadesu pācittiyena saddhūm dukkaṭā katā evā 'tī attho. *catur' etiha navakā vuttā* 'tī pathamasikkhāpadamhi yeva adhammakamme dve, dhammakamme dve 'tī evam cattāro navakā vuttā 'tī attho *dvinnam cīvareṇā cā* 'tī bhikkhūnam santike upasam-pannāya cīvaram dentassa pācittiyam, bhikkhunīnam santike upasampannāya dentassa dukkatan tī evam dvinnam bhikkhunīnam cīvaram dentassa cīvarena karanābhūtena āpatti hotī tī attho. *attha pātidesanyā* 'tī pāliyam āgatān' eva. *bhuñjantā āmakadhaññena pācittiyena dukkaṭā katā* 'tī āma-kadhaññam viññāpetvā bhuñjantiyā pācittiyena saddhūm dukkaṭā katā yeva *gacchantassa catasso* tī bhikkhuniyā vā mātugāmena vā saddhūm saṃvidhāya gacchantassa dukkataṁ, gāmūpacārokkamane pācittiyam, yā bhikkhuni ekā gāmantaram gacchatī tassā gāmūpacāram okkamantiyā paṭhamapāde thullaccayam, dutiyapāde saṅghādiseso tī gacchantassa imā catasso āpattiyo honti. *thitassa c' āpi*

tattikā 'ti thitassa pi catasso evā 'ti attho katham, bhikkhunī andhakāre vā paticchanne vā okāse mittasanthavavasena¹ purisassa hatthapāse titthati pācittiyam, hatthapāsam vijahitvā titthati dukkataṃ, arunuggamanakāle dutiyakāya hatthapāsam vijahanti titthati thullaccayam, vijahitvā titthati sanghādiseso ti. *nisinnassa catasso āpattiyo nippannassāpi tattikā* 'ti sace pi hū nisidati vā nippajjati² vā etāy' eva catasso āpattiyo āpajjati. *pañca pācittiyāni* ti pañca bhesajjāni patiggahetvā nānābhājanesū³ vā ekabhājane vā amissitvā thapitāni honti sattāhātikkame so bhikkhu pañca pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni ekakkhane āpajjati imam pañhamam āpanno imam pacchā 'ti na vattabbo. *nava pācittiyāni* ti yo bhikkhu nava panītabhojanāni viññāpetvā tehi saddhim ekato ekam kabalam omadditvā mukhe pakkhipitvā paragalam atikkāmeti, ayam nava pācittiyāni sabbāni nānāvatthukāni ekakkhane āpajjati, imam pathamam āpanno imam pacchā 'ti na vattabbo *ekavācāya deseyyā* 'ti aham bhante pañca bhesajjāni patiggahetvā sattāham atikkamitvā pañca āpattiyo āpanno, tā tumhamūle patisesemī ti evam ekavācāya deseyya desitā 'va honti. dvīhi tihī vācāhī kiccam nāma n' atthi. dutiyavissajjane pi aham bhante nava panītabhojanāni viññāpetvā bhuñjītvā nava āpattiyo āpanno, tā tumhamūle pañidesemī ti vattabbaṃ *vatthum kittetvā* deseyyā 'ti aham bhante pañca bhesajjāni patiggahetvā sattāham atikkāmesiṃ yathā vatthukam, tā tumhamūle patidesemī ti evam vatthum kittetvā deseyya desitā va honti āpattiyo. āpattiyo nāmaggahanena kiccam n'atthi. dutiyavissajjane pi aham bhante nava panītabhojanāni viññāpetvā bhutto yathā vatthukam, tā tumhamūle patidesemī ti vattabbaṃ. *yāvatatiyakā tisso* ti ukhittānuvattikāya pārājikam, bhedakānuvattakānam Kokālikādīnam saṅghādisesam, pāpikāya dīthiyā appatnissagge Canda-kālikāya ca bhikkhuniyā pācittiyān ti imā yāvatatiyakā tisso āpattiyo. *cha vohārapaccayā* 'ti payuttavācā paccayā

¹ B2 °sandhavavasena

² B2 nippajjati

³ B2 nānabhā°

cha āpattiyo āpajjati tī attho katham, ājīvahetu ājīvakāranā pāpiccho icchāpakato asantam abhūtam uttarimanussa-dhammam ullapatī āpatti pārājikassa ājīvahetu ājīvakāranā sañcarittam samāpajjati āpatti sanghādisesassa ājīvahetu ājīvakāranā yo te vihāre vasati ..... pe... ..... āpatti thullaccayassa ājīvahetu ājīvakāranā bhikkhu panītabhojanāni attano atthāya viññāpetvā bhuñjati āpatti pācittiyassa. ājīvahetu ājīvakāranā bhikkhuni panītabhojanāni attano atthāya viññāpetvā bhuñjati āpatti pātidesaniyassa. ājīvahetu ājīvakārenā sūpam vā odanam vā agilāno attano atthāya viññāpetvā bhuñjati āpatti dukkatassā 'tī. *khādan-tassa tisso* tī manussamamse thullaccayam, avasesesu akapriyamamsesu dukkataam, bhikkhuniyā lasune pācittiyam. *pañca bhojanapaccayā* 'tī avassutā avassutassa purisassa hatthato bhojanam gahetvā tath' eva manussamamsam lasunam attano atthāya viññāpetvā gahitapanītabhojanāni avasesañ ca akappiya māmsam pakkhipitvā vomissakam omadditvā ajjhoharamāne sañghādisesam thullaccayam pācittiyam pātidesaniyam dukkatan tī imā pañca āpattiyo bhojanapaccayā āpajjati *pañca thānānī* tī ukkhittānuvatti-kāya bhikkhuniyā yāvatatiyam samanubhāsanāya appatinnissajjantiyā nātītiyā dukkataam, dvihi kammavācāhi thullaccayam, kammavācāpariyosāne āpatti pārājikassa, sanghabhēdāya parakkamanādisu sanghādiseso, pāpikāya dītīhiyā appatinissagge pācittiyan tī evam sabbā yāvatatiyakā pañca thānānī gacchanti *pañcannañ* c' eva āpatti tī āpatti nāma pañcannam sahadhammikānam hoti. tattha dvinnam nippariyāyena āpatti yeva sikkhamāna-sāmaneri-sāmanerā-nam pana akappiyattā na vattati iminā pariyāyena tesam āpatti na desāpetabbā, dāndakammam pana tesam kātabbam. *pañcannam adhikaranena cā* 'tī adhikaranañ ca pañcannam evā 'tī attho. etesam yeva hī pañcannam pattacīvarādīnam attāya vinicchayavohāro adhikaranan tī vuccati. gihinam pana addakammam¹ nāma hoti. *pañcannam vinicchayo hotī* tī pañcannam sahadhammikānam yeva vinicchayo

¹ aḍḍhakammam (?)

nāma hotī *pañcannam* *vūpasmaṇa* cā 'ti etesam yeva pañcannam adhikaranam viničchitam, vūpasantam nāma hotī ti attho. *pañcannañ c' eva anāpatti* ti etesam yeva pañcannam anāpatti nāma hotī ti attho *tīhi thānehi sobhatī* ti samghādīhi tīhi kāranehi sobhatī Katavitikkamo hi puggalo sappatikammam āpattim sanghamajhe ganamajhe puggalasantike vā patikaritvā abbhunhasilo pākatiko hoti. tasmā tīhi thānehi sobhanatī ti vuccati *dve kāyikā rattin* ti bhikkhuni rattandhakāre purisassa hatthapāse thānusajja-sayanāni kappayamānā pācittiyam, hatthapāsam vijahitvā thānādini kappayamānā dukkatan ti dve kāyadvārasambhavā āpattiyo rattum āpajjati *dve kāyikā divā* ti eten' eva upāyena divā paticchanne okāse dve āpattiyo āpajjati *nūjjhāyantassa ekā āpatti* ti na ca bhikkhave sāratte na mātugāmassa angajātam upanijjhāyitabbam, yo upanijjhāyeyya āpatti dukkaṭassā 'ti nūjjhāyantassa ayam ekā āpatti. *ekā pindapātāpaccayā* 'ti na ca bhikkhave bhikkhu dāyikāya mukham oloketabban ti ettha dukkatapatti. antamaso yāgum vā byañjanam vā dentassa sāmanerassāpi hi mukham ullokayato dukkatam eva. Kurundiyam pana ekā pindapātāpaccayā 'ti bhikkhuni paripācītam pindapātam bhuñjantassa pācittiyān ti vuttam. *atthānisamse sampassan* ti Kosambakkhandhake vuttānisamse *ukkhittakā tayo vuttā* 'ti āpattiyā adassane appatikamme pāpikāya ca diṭthiyā appatinissagge 'ti *tecattālisa sammāvattanā* 'ti tesam yeva ukkhittakānam ettakesu vattesu vattanā *pañcatthāne musāvādo* ti pārājika-saṅghādisesa-thullaccaya-pācittiyādukkatasankhāte pañcatthāne musāvādo gacchatī *cuddasa paraman* ti vuccati ti dasāha paramādinayena hetthā vuttam *dvādasā pātidesanikā* 'ti bhikkhūnam cattāri bhikkhūnām aṭha. *catunnam desanāya* cā 'ti catunnam accayadesanāyā 'ti attho. katamā pana sā 'ti Devadattena payojitānam abhimārānam accayadesanā, Anuruddhattherassa upaṭṭhāyikāya accayadesanā, Vaḍḍhassa Licchavino accayadesanā, Vāsabhaṅgāmiyattherassa ukkhepaniyakammam k a t v ā āgatānam bhikkhūnam accayadesanā 'ti ayam catunnam

accayadesanā nāma *atthangiko musāvādo* tī pubb' ev' assa hotī musā bhanissan tī ādim katvā vinidhāya saññan tī pāriyosānehī aṭthahī angehī atthangiko *uposathangāni* pī pānam na hane¹ tī ādinā nayena vuttān' eva. *attha dūleyyan-gāni* tī idha bhikkhave bhikkhu sotā ca hotī sāvetā cā 'tī ādinā nayena Sanghabhedake vuttāni. *attha titthiyavattāni* Mahākhandhake vuttāni *attha vācikā upasampadā* tī bhikkhunīnam upasampadam sandhāya vuttam *atthannam pac-cutthātabban* tī bhattachge atthannam bhikkhunīnam itarāhī pacutthāya āsanam dātabbam *bhikkhunovādako* *atthahī* tī *atthahī* angehī samannāgato bhikkhu bhikkhunovādako² sammannitabbo *ekassa chejjan* tī gāthāya navasu janeshu yo salākam gāhetvā sangham bhindati, tass' eva chejjam hotī Devadatto viya pārājikam āpajjati bhedakānuvattakānam *catunnam thullaccayam* Kokālikādīnam viya dhammavādīnam *catunnam anāpatti*. imā pana āpattiyo ca sabbesam ekavatthukā sanghabhedavatthukā eva *nava āghātavatthūni* tī gāthāya *navahī* tī *navahī* bhikkhūhi *sangho bhijjati*. *ñātīyā karānā navā* 'tī *ñātīyā kātabbāni* kammāni *navā* 'tī attho sesam uttānam eva *dasa puggalā nābhivādetabbā* 'tī Senāsanakkhandhake vuttā dasa janā *añjalisāmicena* cā 'tī sāmicikammena saddhīm añjali ca tesam na kātabbā n' eva pāniyā³ puccha na tālavantaggahanādī Khandhakavattam tesam dassetabbam na añjalipagganhitabbo tī attho *pañcannam vassam vuṭṭhānam*⁴ dātabbam idha cīvaran tī pañcannam sahadhammikānam sammukhā 'va dātabbam *sattannam sante* 'tī disāpakkanta-ummattaka-khittacitta-vedanatṭānam tinnañ ca ukhittakānan tī imesam sattannam bhante patirūpe gāhake parammukhāpi dātabbam. *solasannam na dātabban* tī sesānam Cīvarakkhandhake vuttānam pañḍakādīnam solasannam na dātabbam. *kati satam rattisatam* āpattiyo

¹ B2 hane³ B2 pāniyā² B2 bhikkhunī ovādako⁴ B2. vuṭṭhānam

chādayitvānā 'ti kati satam āpattiyo rattisataṁ chādayitvānā. dasasatam rattisataṁ āpattiyo chādayitvānā 'ti dasasatam āpattiyo rattisataṁ chādayitvānā. ayañ h'ettha sankhepattho. yo dīvase dīvase satam satam saṅghādīsesāpattiyo āpajjītvā dasa dasa dīvase paticchādeti, tena rattisataṁ āpattisahassam paticchāditam hoti so sabbāvatā āpattiyo dasāhapaṭicchannā 'ti parivāsam yācītvā dasa rattiyo vasitvā 'va mucceyya pārīvāsiko ti. *dvādasa kammadosā vuttā* 'ti apalokanakammam adhammena vaggam, adhammena samaggam, dhammena vaggam tathā ñattikammañattidutiyakamma-ñatticatutthakammāni pī ti evam ekekasmīm kamme tayo tayo katvā dvādasa kammadosā vuttā *catasso kammasampattiyo* ti apalokanakammam dhammena samaggam, tathā sesāni pī ti evam catasso kammasampattiyo vuttā. *cha kammāni* ti adhammena vaggakammam adhammena samaggakammam dhammapatirūpakena vaggakammam dhammapatirūpakena samaggakammam dhammena vaggakammam dhammena samaggakamman ti evam cha kammāni vuttāni *ek' ettha dhammikā katā* 'ti ekam dhammena samaggakammam ev' ettha dhammikam katan ti attho dutiya-gāthāvissajjane pī etad eva dhammikam *yaṁ desitā* 'ti yāni desitāni vuttāni pakāsitāni. *anantajinenā* 'ti ādisu pariyanta-paricchedabhāva-rahitattā anantam vuccati nibbānam. tam bhagavatā raññā sapattaganam abhimadditvā rajjam viya kilesaganam abhimadditvā jitam vijitam adhigataṁ sampattam, tasrā bhagavā anantajino ti vuccati sveva iṭṭhāniṭṭhesu nibbikāratāya tādi vikkhambhana-tadangasamuccheda-patippassaddhi-nissarana-vivekasankhātam vivekāpañcakam addasā 'ti vivekadassī tena anantajinena tādinā vivekadassinā yāni āpattikkhandhāni desitāni vuttāni, *ek' ettha sammati vinā samathehī* ti ayam ettha padasambandho yāni satthāro satta āpattikkhandhāni desitāni, tattha ekāpi āpatti vinā samathehī na sammati, atha kho cha samathā cattāri adhikaranāni ti sabbe p'ime dhammā sammukhāvinayena sammanti samāyogam gacchanti ettha pana eko sammukhāvinayo 'va vinā samathehī sammati samathabbhā-

vam gacchatı. na hı tassa aññena samathena vinā anipphatti
nāma atthi tena vuttam ek' ettha sammati vinā samathehi
tī iminā tāva adhīppāyena atthakathāsu attho vutto
mayam pana vinā 'tī nīpātassa patisedhanamattam attham
gāhetvā ek' ettha sammati vinā samathehi tī etesu sattasu
apattikkhandhesu eko pārājikāpattikkhandho vinā samathehi
sammati tī etam attham roceyyāma vuttam pi c'etam yā
sa āpatti anavasesā, sā āpatti na katamena adhikaranena
kātamamhi thāne na katamena samathena sammati tī
cha ūnadiyaddhasatā 'tī idha Upāli bhikkhu adhammam
dhammo tī dipeti, tasmīm adhammadīthībhede adhammadīthī,
tasmīm dhammadīthībhede dhammadīthī, tasmīm
adhammadīthībhede vematiko, tasmīm dhammadīthībhede
adhammadīthī, tasmīm dhammadīthībhede vematiko,
tasmīm vematikabhede adhammadīthī, tasmīm vematikabhede
dhammadīthī, tasmīm vematikabhede vematiko
tī evam yāni atthārasannañ bhedakaravathūnam vasena
aṭṭhārasa atthakāni Sañghabhedakkhandhake vuttāni.
tesam vasena cha ūnadiyaddhasatam āpāyikā veditabbā.
atthārasa anāpāyikā 'tī idha Upāli bhikkhu adhammam
dhammo tī dipeti, tasmīm dhammadīthībhede
dhammadīthīm avinidhāya ditthīm avinidhāya khantim
avinidhāya rucim avinidhāya bhāvam anusāveti salākam
gāheti ayam dhammo ayam vinayo idam satthusāsanam
imam ganhatha imam rocethā 'tī. ayam pi kho Upāli
sañghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappattho na
atekiccho tī evam ekekasmīm vatthusmim ekekam katvā
Sañghabhedakkhandhakāvasāne vuttā atthārasa janā.
aṭṭhārasa atthārasa atthārasa atthārasa atthārasa atthārasa
Kati kammāni tī ādīnam sabbagāthānam vissajjanam
uttānam evā 'tī.

dutiyagāthāsaṅgaṇika-vannanā nitthitā.

XVIII

Sedamocanagāthāsu *asamvāso* ti uposatha-pavāranādīnā samvāsenā asamvāso. *sambhogo ekacco tahm na labbhati* ti akappiyasambhogo na labbhati nhāpana-bhojanādī-patiyagganām pana mātarā yeva kātum labbhati. *avippavāsenā anāpatti* ti sahagāraseyyāya anāpatti. *pañhā-m-esā kusalehi cintitā* 'ti esā pañhā kusalehi panditehi cintitā assā vissajjanam dārakamātuyā bhikkhuniyā veditabbam tassā hi puttā sandhāy' etam vuttan ti avissajjītagāthā garubhandam sandhāya vuttā attho pan' assā garubhandavinicchaye vutto yeva *dasa puggale na vadāmī* ti Senāsanakkhandhake vutte dasa puggale na vadāmī. *ekādasa vivajjīyā* 'ti ye Mahākhandhake ekādasa vivajjanīya puggalā vuttā, te pi na vadāmī. ayam pañhā naggam bhikkhum sandhāya vuttā *katham nu sikkhāya asādhārano* ti pañhā nahāpita-pubbakam bhikkhum sandhāya vuttā ayañ hi khrabhandam¹ pariharitum na labhati, aññe labhanti, tasmā sikkhāya asādhārano tam puggalam katamam vadanti buddhā 'ti ayam pañhā nimmita-buddham sandhāya vuttā *adho nābhi vivajjīyā* 'ti adho nābhīm vivajjetvā ayam pañhā yan tam asisakam kabandham yassa ure akkhīni c' eva mukhañ ca hoti, tam sandhāya vuttā *bhikkhu saññācikāya kutin* ti ayam pañhā tinacchādanam kuṭīm sandhāya vuttā dutiyapañhā sabbamattikāmayam kutīm sandhāya vuttā *āpajjeyya garukam chejjavatthun* ti ayam pañhā vajjapaticchādikam bhikkhunim sandhāya vuttā dutiyapañhā pandākādayo abhabbapuggale sandhāya vuttā ekādasa 'pi hi te gihibhāve yeva pārājikam pattā *vācā* 'ti vācāya anālapanto. *girām² no ca pare bhaneyyā* 'ti iti ime sossanti ti parapuggale sandhāya saddam pi na nicchāreyya. ayam pañhā santim āpattim n' āvikareyya sampajāna-musāvādassa hoti ti imam musāvādam sandhāya vuttā tassa hi bhikkhuno adhammikāya patiññāya tunhībhūtassa nisinnassa manodvāre āpatti nāma n' athi yasmā pana āvikātabbam na āvikāhi

• B2 khōra°

² B2 ḡram

ten' assa vacidvāre akriyato ayam āpatti samutthāti ti
 veditabbā. *sanghādisesā caturo* ti ayam pañhā arunugge vā
 gāmantara-pariyāpannam̄ nadipāram okkantabhippūnūm
 sandhāya vuttā. sā hī sakagāmato paccūsasamaye nikkhamitvā
 arunuggamanakālē vuttappakāram nadipāram okkantamattā
 'va rattivippavāsagāmantara-nadipāra-ganhāmā ohiyana-
 lakkhanena ekappahāren' eva caturo sañghādisese āpajjati.
siyā āpatīyo nānā 'ti ayam pañhā ekato upasampannā dve
 bhikkhunīyo sandhāya vuttā. tāsu hī bhikkhūnam santike
 ekato upasampannāya hatthato ganhantassa pācittiyam.
 bhikkhunīnam santike ekato upasampannāya hatthato
 ganhantassa dukkataṁ *caturo janā samvīdhāyā* 'ti ācariyo ca
 tayo ca antevāsikā cha māsakam bhandam avaharimsu ācari-
 yassa sāhatthikā tayo māsakā, ānattiyāpi tayo 'va tasmā
 thullaccayam āpajjati, itaresam sāhatthiko ekeko, ānattikā
 pañcā 'ti tasmā pārājikam āpajjimsu ayam ettha sankhepo.
 vitthāro pana adinnādāna-pārājike samvīdhāvahāra-van-
 ṇānāyam vutto *chiddam tasmīm ghare n' atthī* ti ayam
 pañhā dussakutiādīni santhatapeyyālañ ca sandhāya vuttā.
telam madhu phānitā ti gāthā lingaparivattam sandhāya
 vuttā *nissaggiyēnā* 'ti gāthā parināmanam sandhāya vuttā.
 yo hī sanghassa parinata-lābhato ekam cīvaram attano,
 ekam aññassā 'ti dve cīvarāni ekam mayham, ekam tassa
 dehī ti ekapayogena parināmeti, so nissaggiyapācittiyāñ
 c' eva suddhikapācittiyāñ ca ekato āpajjati *kammañ ca tam*
kuppeyya vaggapaccayā 'ti ayam pañhā dvādasa yojanappa-
 mānesu Bārānasādīsu nagaresu gāmasīmam sandhāya
 vuttā. *padavītihāramattenā* 'ti gāthā sañcarittam sandhāya
 yuttā. attho pi c' assa sañcarittavannanāyam eva vutto.
sabbāni tāni nissaggiyānī ti ayam pañhā aññātikāya
 bhikkhunīyā dhovāpanam sandhāya vuttā sace hī tinnam
 pi cīvarānam kāka-uhanam¹ vā kaddamamakkhitam vā
 kannam gahetvā bhikkhunī udakena dhovati bhikkhussa
 kāyagatān' eva nissaggiyānī honti *saranagamanam* pi na ca
 tassa atthī ti saranagamana-upasampadā pi n' atthi ayam

¹ or kāka-uhanam

pana pañhā Mahāpajātiyā upasampadam sandhāya vuttā
 haneyya anariyam mando ti tañ hi itthim vā purisam vā
 anariyam haneyya ayam pañhā lingaparivattena itthi-
 bhūtam pitaram purisabhūtañ ca mātaram sandhāya vuttā
 na tenānantaram phuse ti ayam pañhā Migasingatāpas-
 Sihakumārādinam viya tiracchānamātāpitaro sandhāya vuttā.
 acodayitvā 'ti gāthā dūten' upasampadam sandhāya vuttā
 codayitvā 'ti gāthā pandakādinam upasampadam sandhāya
 vuttā Kurundiyam pana pathamagāthā atthasammukhā
 kammāni, dutiyā anāpattikassa kammam sandhāya vuttā 'ti
 āgatam chindantassa āpatti ti vanappatim chindantassa
 pārājikam, tinalatādīm chindantassa pācittiyam, angajātam
 chindantassa thullaccayam chindantassa anāpatti ti kese ca
 nakhe ca chindantassa anāpatti. chādentassa āpatti ti attano
 āpattim chādentassa aññesam vā āpattim chādentassa
 anāpatti ti gehādīni chādentassa anāpatti saccam bhananto
 ti gāthāya sikhārāni ti ubhatobyāñjanā 'si ti saccam bhanan-
 to garukam āpajjati sampajānamusāvāde pana musā bhā-
 sato lahukāpatti hoti abhūtārocane musā bhañanto garukam
 āpajjati bhūtārocane saccam bhāsato lahukāpatti hoti ti.
 adhīthitan ti gāthā nissaggiyacivaram anissajjītvā paribhuñ-
 jantam sandhāya vuttā atthangate sūriye 'ti gāthā roman-
 thakam sandhāya vuttā. na rattacitto ti gāthāya ayam attho,
 rattacitto methunadhamma-pārājikam āpajjati. theyyacitto
 adinnādāna-pārājikam param maranāya cetento manussa-
 viggaha-pārājikam sañghabhedako pana na rattacitto na
 ca pana theyyacitto na cāpi so param maranāya cetayi.
 salākam pan' assa dentassa hoti chejjam pārājikam hoti.
 salākam patiganganhantassa bhedakānuvattakassa thullaccayam.
 gaccheyya addhayojanan ti ayam pañhā suppatitthitanigrodha-
 sadisam ekakulassa rukkhamūlam sandhāya vuttā kāyikāni
 ti ayam gāthā sambahulānam itthinam kese vā anguliyō vā
 ekato ganhantam sandhāya vuttā. vācasikāni ti ayam gāthā
 sabbā tumhe sikhārāniyo ti ādinā nayena dutthullabhānūm
 sandhāya vuttā. tiss' itthiyo methunam tam na seve ti
 tisso itthiyo vuttā. tāsu pi yam tam methunam nāma tam

na sevati. *tayo purise* 'ti tayo purise pī upagantvā methunam na sevati *tayo ca anariyapandake* 'ti ubhatobyāñjanasan-khāte tayo anariye¹ tayo ca pandake 'ti ime pī cha jane upagantvā methunam na sevati *na c'ācare methunam byañjanasmin* ti anuloma-pārājikavasena pī methunam n' ācarati. *chejjam siyā methunadhamma-paccayā* ti siyā methunadhammapaccayā pārājikan ti ayam pañhā atthavatthukam sandhāya vuttā. tassā hi methunadhammassa pubbabhāgam kāyasamsaggam āpajjitum vāyamantiyā methunadhamma-paccayā chejjam hoti. *mātaram cīvaran* ti ayam gāthā pitthiyasamaye vassikasātikattham satuppādakaranam sandhāya vuttā. vinicchayo pan' assā vassikasātika-sikkhāpada-vannanāyam eva vutto *kuddho ārādhako hotī* ti gāthā titthiyavattam sandhāya vuttā titthiyo hi vattam pūrayamāno titthiyānam vanne bhaññamāne kuddho ārādhako hoti vatthuttayassa vanne bhaññamāne kuddho gārayho hoti ti tatth' ev' assā vitthāro vutto dutiyagāthāpi tam eva sandhāya vuttā. *sanghādisesā* ti ādī gāthā yā bhikkhuni avassutā 'va avassutassa purisassa hatthato pindapātam gahetvā manussamamsa-lasuna-panītabhojanasesaakkappiyamamsehi saddhim omadditvā ajjhoharati, tam sandhāya vuttā *eko upasampanno eko anupasampanno* ti gāthā ākāsagatam sandhāya vuttā sace hi dvīsu sāmaneresu eko iddhiyā kesaggamattam pī pathavim muñcītvā nisinno hoti, so anupasampanno nāma hoti, sañghenāpi ākāse nisiditvā bhūmigatassa kammam na kātabbam sace karoti kuppati. *akappakatan* ti gāthā acchinnacīvarakam bhikkhum sandhāya vuttā tasmīn yeva c'assā sikkhāpade vitthārena vinicchayo pī vutto. *na deti na patigganhātī* ti nāpi uyyojitā deti na uyyojitā tassa hatthato ganhātī *patiggaho tena na vijjatī* ti ten' eva kāranena uyyojitāya hatthato uyyojitāya patiggaho na vijjati. *āpajjati garukan* ti evam sante pī avassutassa hatthato pindapātaggahane uyyojenti sañghādisesāpattim āpajjati *tañ ca paribhogapaccayā* 'ti tañ ca pana āpattim āpajjamānā tassā uyyojitāya paribhoga-paccayā

¹ B2 na ariye

āpajjati tassā hī bhojanapariyosāne uyyo jitāya sanghā-diseso hotī ti dutiyagāthā tassā yeva udakadantaponag-gahane uyyojanam sandhāya vuttā *na bhikkhuni no ca phuseyya vajjan* ti sattarasakesu hi aññataram āpattim āpaj-jitvā anādariyena chādayamānāpi bhikkhuni chādanapaccayā vajjam na phusati, aññam navam āpattim n'āpajjati patic-channāya vā appaṭicchannāya vā āpattiyā pakkhamānattam eva labhati ayam pana bhikkhuni pī na hotī, sāvasesañ ca garukam āpajjītvā chādetvā vajjam na phusati *pañhā-m-esā kusalehi cintitā* 'ti ayam kīra pañhā ukkhittakam bhikkhum sandhāya vuttā tena hī saddhim vinayakammam n'atthi, tasmā so sanghādisesam āpajjītvā chādento 'va na phusati ti

sedamocanagāthā-vannanā nitthitā.

XIX

Kammavagge catunnam kammānam nānākaranam sama-thakkhandhake vuttam eva kiñcāpi vuttam, atha kho ayam kammavinicchayo nāma ādito patthāya vuccamāno pākaṭo hotī, tasmā ādito patthāy' ev' ettha vattabbam vadis-sāma. *cattāri* ti kammānam gananaparicchedavacanam etam. *kammāni* ti paricchinnakamma-dassanam *apalokanakammam* nāma simatthakasangham sodhietvā chandārahānam chandam āharitvā samaggassa sanghassa anumatiyā tikkhat-tum sāvetvā kattabbam kammam. *ñattikammam* nāma vuttanayen' eva samaggassa sanghassa anumatiyā ekāya ñattiyā kattabbam kammam. *ñattidutiyakammam* nāma vuttanayen' eva samaggassa sanghassa anumatiyā ekāya ñattiyā ekāya ca anusāvanāyā 'ti evam ñattidutiyāya anusāvanāya kattab-bam kammam *ñatticatutthakammam* nāma vuttanayen' eva samaggassa sanghassa anumatiyā ekāya ñattiyā tīhi ca anusāvanāhi ti evam ñatticatutthāhi tīhi anusāvanāhi kattabbam kammam. tattha apalokanakammam apalo-kevā va kātabbam, *ñattikammādīvasena* na kātabbam, *ñattikammam* pi ekam ñattim thapetvā 'va kātabbam,

apalokanakammādīvasena na kātabbam ñattidutiyakammam pana apaloketvā kātabbam pī atthi akātabbam pī atthi. tattha sīmāsammuti sīmāsamūhanam kathinādānam kathinuddhāro kuṭīvatthudesanā vihāravatthudesanā 'ti imāni cha kammāni garukāni apaloketvā kātum na vattanti, ñattidutiyakammavācam sāvetvā 'va kātabbāni avasesā terasa sammutiyo senāsanaggāhaka-matakacivara dānādi sammutiyo cā 'ti etāni lahukakammāni apaloketvāpi kātum vattanti, ñattikamma-ñatticatutthakammavasena pana na kātabbam eva ñatticatutthakammavasena kariyamānam da'hataram hoti, tasmā kātabban ti ekacce vadanti evam pana sati kammasankaro hohi, tasmā na kātabban ti patikkhittam eva. sace pana akkharaparihīnam vā padaparihīnam vā duruttapadām vā hoti, tassa sodhanaththam punappunam vatthum vattati. idam akuppakammassa dalhikammam hoti, kuppakamme kammam hutvā titthati ñatticatutthakammam fiatti ca tisso ca kammavācāyo sāvetvā ya kātabbam apalokanakammādīvasena na kātabbam *pañcah' ākārehī viññājantī* ti pañcahī kāranehi viññājanti *sammukhā karaniyam kammam asammukhā karoti vatthuvipannam adhammakanman* ti ettha atthi kammam sammukhā karaniyam, atthi asammukhā karaniyam tattha asammukhā karaniyam nāma dūten' upasampadā pattanikkujjanam pattukujjanam, ummattakassa bhikkhuno ummattakasammuti, sekkhānam kulānam sekkhasammuti, Channassa bhikkhuno brahmadando Devadattassa pakāsanīyakammam appasādanīyam dassentassa bhikkhuno bhikkhunisanghena kātabbam avandaniyakamman ti aṭhavidham hoti. tam sabbhī tattha tattha vuttanayen' eva veditabbam idam atthavidham pī kammam asammukhā katam hoti akuppam. sesāni sabbakammanī sammukhā eva kātabbāni. sanghasammukhatā dhammasammukhatā vinayasammukhatā puggalasammukhatā 'ti imam catubbidham sammukhā vinayam upanetvā 'va kātabbāni. evam katāni hi sukatāni honti. evam akatāni pan' etāni imam sammukhā vinayasaikhātam vatthum vinā katattā vatthuvipannāni nāma honti. tena vuttam

sammukhā karaniyam kammam asammukhā karoti vatthu-vippannam adhammakanman ti patipucchākaraniyādi-su pi patipucchādikaranam eva vatthu tam vatthum vinā katattā tesam pi vatthuvippannatā veditabbā idam pan ettha vacanatthamattam. *patipucchākaraniyam appatipucchā karoti* ti pucchitvā codetvā sāretvā kātabbam apucchitvā acodetvā asāretvā karoti *patiññāya karaniyam appatiññāya karoti* ti patiññam āropetvā yathā dinnāya patiññāya kātabbam appatiññāya karontassa vippalapantassa balakkārena karoti *sativinayārahassā* 'ti Dabbamallaputtattherasadisassa khinasavassa *amūlhavinayārahassā* 'ti Gagga-bhikkhu-sadisassa ummattakassa *tassapāpiyasikākammārahassā* 'ti Upavālabhikkhu-sadisassa ussannapāpassa esa nayo sabbattha *anuposathe uposatham karoti* ti anuposathadivase uposatham karoti uposathadivaso nāma thapetvā kattikamāsam avasesesu ekādasasu māsesu bhinnassa sañghassa sāmaggidivaso ca yathāvutta-cātuddasa-pannarasā ca etam tippakāram pi uposathadivasam thapetvā aññasmim divase uposatham karonto anuposathe uposatham karoti nāma. yatra hi pattacīvarādīnam atthāya appamat-takena kāranena vivadantā uposatham vā pavāranam vā thapenti, tattha tasmim adhikarane vnicchite samaggā jātā 'mhā 'ti antarāsāmaggi uposatham kātum na labhanti. karontehi anuposathe uposatho kato nāma hoti *appavāranāya pavāreti* ti appavāranadivase pavāreti pavāranadivaso nāma ekasmim kattikamāse bhinnassa sanghassa sāmaggidivaso ca paccukkadḍhitvā thapitadivaso ca dve ca punṇamāsiyo. evam catubbidham pi pavāranadivaso thapetvā aññasmim divase pavārento appavāranāya pavāreti nāma idhāpi appamattakassa vivādassa vūpasame sāmaggi pavāranam kātum na labhanti karontehi appavāranāya pavāranā katā hoti api ca ūnavīsativassam vā antimavat-thum ajjhāpannapubbam vā ekādasasu vā abhabba puggalesu aññataram upasampādentassa pi *vatthuvippannam adhammakanman* hoti. evam *vatthuto kammāni vipajjanti* ñattito *vipattiyam pana vatthum na parāmasati* ti yassa upasampa-

dādikammam karoti, tam na parāmasati, tassa nāmam na ganhāti. sunātu me bhante sangho, ayam Dhammarakkhito āyasmato Buddharakkhitassa upasampadāpekkho ti vattabbe, sunātu me bhante samgho āyasmato Buddharakkhitassa upasampadāpekkho ti vadati, evam vatthum na parāmasati. *sangham na parāmasati* ti sanghassa nāmam na ganhāti. sunātu me bhante samgho, ayam Dhammarakkhito ti vattabbe, sunātu me bhante ayam Dhammarakkhito ti vadati, evam sangham na parāmasati. *puggalam na parāmasati* ti yo upasampadāpekkhassē upajjhāyo, tam na parāmasati, ta:sa nāmam na gānhāti. sunātu me bhante samgho, ayam Dhammarakkhito āyasmato Buddharakkhitassa upasampadāpekkho ti vattabbe, sunātu me bhante samgho, ayam Dhammarakkhito upasampadāpekkho ti vadati, evam pugalam na parāmasati *ñattim na parāmasati* ti sabbena sabbam ñattim na parāmasati ñattidutiyakamme ñattim atthapetvā dvikkhattum kammavācāya eva anusāvanakammam karoti. ñatticatutthakamme pi ñattim atthapetvā catukkhattum kammavācāya eva¹ anusāvanakammam karoti. evam ñattim na parāmasati. *pacchā vā ñattim thapeti* ti pathamam kammavācāya anusāvanakammam katvā esā ñatti ti vatvā khamati samghassa, tasmā tunhi, evam etam dhārayāmī ti vadati, evam pacchā ñattim thapeti iti *imehi pañcahā* *ākārehi* *ñattito kamāmni* *viñpajjanti*. anusāvanato viñpattiyanam pana vatthuādini vuttanayen' eva veditabbāni. evam pana nesam aparāmasanam hoti. sunātu me bhante sangho ti pathamānusāvane dutiyam pi etam attham vadāmi, tatiyam pi etam attham vadāmi sunātu me bhante sangho ti dutiya-tatiyānusāvanāsu vā ayam Dhammarakkhito āyasmato Buddharakkhitassa upasampadāpekkho ti vattabbe, sunātu me bhante sangho, āyasmato Buddharakkhitassā 'ti vadanto *vatthum na parāmasati* nāma sunātu me bhante sangho, ayam Dhammarakkhito ti vattabbe sunātu me bhante, ayam Dhammarakkhito ti vadanto *sangham na parāmasati* nāma. sunātu me bhante sangho, ayam Dhammarakk-

khito āyasmato Buddharakkhitassā 'ti vattabbe, sunātu me bhante sangho, yam Dhammarakkhito upasampadā-pekho ti vadanto *puggalam na parāmasati* nāma *anusāvanam hāpetī* ti sabbena sabbam kammavācāya anusāvanam na karoti. ñattidutiyakamme dvikkhattum ñattim eva thapeti ñatticatutthakamme catukkhattum ñattim eva thapeti, evam anusāvanam hāpeti. yo pi ñattidutiyakāmme ekam ñattim thapetvā ekam kammavācam anusāvento akkharam vā chaddeti, padam vā duruttam karoti, ayam pi anusāvanam hāpeti yeva ñatticatutthakamme pana ekam ñattim thapetvā sakim eva vā dvikkhattum vā kammavācāya anusāvanam karonto pi akkharam vā padam vā chadden-to pi duruttam karonto pi anusāvanam hāpeti yevā ti veditabho. duruttam karoti ti ettha pana ayam viniucchayo, yo hi aññasmim akkhare vattabbe aññam vadati, ayam duruttam karoti nāma. tasmā kammavācam karontena bhikkhunā, yāyam.

sithilam dhanitañ ca dīgharassam,
garukam lahukañ ca niggahitam
sambandham vavatthitam vimuttam
dasadhā byañjanabuddhiyā pabhedo ti

vutto, ayam sutthu upalakkhetabbo ettha hi sithilam nāma pañcasu vaggesu pathama-ṭatiyam. dhanitam nāma tesv' eva dutiya-catuttham. dīghan ti dīghena kālena vattabbam ākārādi. rassan ti tato upaddhakālena vattabbam ākārādi garukan ti dīgham eva. yam vā āyasmato Buddharakkhitattherassa yassa na kkhamatī ti evam samyogapadam katvā vuccati. lahukan ti rassam eva. yam vā āyasmato Buddharakkhitattherassa yassa na khamatī ti evam asamyo-gapadam katvā vuccati. niggahitan ti yam karanāni niggahetvā avissajjetvā avivatena mukhena anunāsikam katvā vattabbam sambandhan ti yam parapadena sambandhitvā tunhi 'ssā 'ti vā tunha 'ssā 'ti vā vuccati. vavatthitan ti yam parapadena asambandham katvā vicchinditvā tunhi assā 'ti vā tunha assā 'ti vā vuccati vimuttan ti yam karanāni aniggahetvā vissajjetvā vivatena mukhena anunāsikam

akatvā vuccati tattha sunātu me tī vattabbe ta-kārassa
 tha-kāram katvā sunāthu me tī vacanam sīthilassa dhanitā-
 karanam nāma. tathā pattakallam esā ñatti tī vattabbe
 patthakālam esā ñatti tī ādivacanañ ca bhante sangho tī
 vattabbe bhakāra-ghakārānam bakāra-gakāre katvā
 bante sango tī vacanam dhanitassa sīthilakaranam nāma
 sunātu me tī vivatena mukhena vattabbe pana sunantu me
 tī vā esā ñatti tī vatabbe esam ñatti tī vā avivatena mukhena
 anunāsikam katvā vacanam vimuttassa niggahitavacanam
 nāma. pattakallan tī avivatena mukhena anunāsikam
 katvā vattabbe pattakallā 'tī vivatena mukhena anunāsikam
 akatvā vacanam niggahitassa vimuttavacanam nāma itī
 sīthile kattabbe dhanitam, dhanite kattabbe sīthilam,
 vimutte kaftabbe niggahitam, niggahite kattabbe vimuttan
 tī imāni cattāni byañjanāni antokammavācāya kammam
 dūsentī. evam vadanto hī aññasmīm akkhare vattabbe
 aññam vadati duruttam karoti tī vuccati. itaresu pana
 digharassādisu chasu byañjanesu dīghatthāne dīgham eva,
 rassatthāne ca rassam evā 'tī evam yathā thāne tam tad eva
 akkharam bhāsantena anukkam āgatam pavēnūm avinā-
 sentena kammavācā kātabbā sace pana evam akatvā dīghe
 vattabbe rassam, rasse vattabbe dīgham vadati, tathā
 garuke vattabbe lahukam, lahuke vā vattabbe garukam
 vadati, sambandhe vā pana vattabbe vavatthitam, vavatthite
 vā vattabbe sambandham vadati, evam vutte pī kammavācā
 na kuppati imāni hī cha byañjanāni kammam na kopenti.
 yan pana suttantikattherā da-kāro ta-kāram āpajjati, ta-
 kāro da-kāram āpajjati, ca-kāro ja-kāram āpajjati, ja-kāro
 ca-kāram āpajjati, ya-kāro ka-kāram āpajjati, ka-kāro
 ya-kāram āpajjati, tasmā da-kārādisu vattabbesu ta-kārā-
 divacanam na virujjhati tī vadanti, tam kammavācām patvā
 na vattati, tasmā vinayadharena n' eva da-kāro ta-kāro kā-
 tabbo..... pe..... na ka-kāro ya-kāro yathā pāliyā nirut-
 tim sodhetvā dasavīdhāya byañjanā-niruttiyā vuttadose pari-
 harantena kammavācā kātabbā itarathā hī sāvanam hāpeti
 nāma akāle vā sāvetī tī sāvanāya akāle anokāse ñattim

atthapetvā pathamam yeva anusāvanakammam katvā pacchā nāttum' thapeti. iti *imehi pañcaḥ' ākārehi anusāvanato kammāni viñpajjanti* sīmato viñpattiyyam pana atikhuddakāsimā nāma yā ekavisati bhikkhū na gahnāti Kurundiyam pana yathā ekavisati bhikkhū nisiditum na sakkonti tī vuttam. tasmā yā evarūpā sīmā ayam sammatāpi asammatā, gāma-khettasadisā 'va hoti, tattha katam kammam kuppati. esa nayo sesasimāsu pi. ettha pana atimahatī nāma yā kesaggamattenāpi tī-yojanām atikkametvā sammatā hoti. *khandanimittā* nāma aghatitanimittā vuccati. puratthimāya disāya nimittam kittetvā anukkamen' eva dakkhināya pacchimāya uttarāya disāya kittetvā puna puratthimāya disāya pubbakittitam nimittam patikittetvā va thapetum vatṭati. evam akkhanḍanimittā hoti. sace pana anukkamena āharitvā uttarāya disāya nimittam kittetvā tath' eva thapeti khanḍanimittā hoti. aparāpi khandanimittā nāma yā animittupagam tacasārarukkham vā khānukam vā pamsupuñja-vālikāpuñjānam vā aññataram antarā ekam nimittam katvā sammatā hoti. *chāyānimittā* nāma ya pabbatacchāyādīnam yam kiñci chāyam nimittam katvā sammatā hoti. *animittā* nāma yā sabbena sabbam nimittāni akittetvā sammatā hoti. *bahi sīme thito sīmam sammannati* nāma nimittāni kittetvā nimittānam bahi thito sammannati. *nadiyā samudde jātassare sīmam sammannati* tī etesu nadiādisu yā sammannati, sā evam sammatāpi sabbā bhikkhave nadī asimā, sabbo samuddo asimō, sabbo jātassaro asimō tī vacanato asammatā 'va hoti *sīmāya sīmam sambhindatī* tī attano sīmāya paresam sīmam sambhindatī. *ajjhottarati* tī attano sīmāya paresam sīmam ajjhottarati. tattha yathā sambheda ca ajjhottaranañ ca hoti, tam sabbam Upasathak-khandhake vuttam eva. iti imā ekādasa pi sīmā asimā, gāmakhettasadisā eva, tāsu nisiditvā katam kammam kuppati. tena vuttam *imehi ekādasahi ākārehi sīmato kammāni viñpajjanti* tī. parisato kammavipattiyyam pana kiñci anuttānam nāma n'atthi yam pi tattha kammappatta-chandāraha-lakkhanam vattabbam siyā, tam pi parato *cattāro*

bhikkhū pakatattā kammappattā 'ti ādinā nayena vuttam eva.
 tattha pakatattā kammappattā 'ti catu-vaggakarane kamme
 cattāro pakatattā. anukkhittā anissāritā parisuddhasilā
 cattāro bhikkhū kammappattā kammassa arahā anucchavikā
 sāminā na tehi vinā tam kammam kariyati, na tesam chando
 vā pārisuddhi vā eti. avasesā pana sace pi sahassamattā
 honti, sace samānasamvāsakā sabbe chandārahā 'va honti,
 chandapārisuddhim datvā āgacchantu vā mā vā kammam
 pana tiṭṭhati yassa pana sangho parivāsādi kammam karoti,
 so n' eva kammappatto, nāpi chandāraho api ca yasmā tam
 puggalam vatthum katvā sangho kammam karoti, tasmā
 kammāraho ti vuccati. sesakammesu pi es' eva nayo. puna
 cattāri kammānī ti ādiko nayo pandakādīnam avatthubhāva-
 dassanatthām vutto sesam ettha uttānam eva idāni
 tesam kammānam pabhedadassanattham apalokanakammam
 kati thānāni gacchatī ti ādīm āha. tattha apalokanakammam
 pañca thānāni gacchatī osāranām nissāranām bhandukam-
 mam brahmadandām kammalakkhaṇāñ ñeva pañcamān ti
 ettha osāranām nissāranān ti padasilitthatāy' etam vuttam
 pathamam pana nissāranā hoti, pacchā osāranā. tattha yā
 Kanṭakasāmanerassa dandakammanāsanā, sā nissāranā 'ti
 veditabbā. tasmā etarahi sace pi sāmanero buddhassa
 vā dhammassa vā sanghassa vā avannam bhaṇati, akappiyam
 kappiyam ti dīpeti, micchāditthiko hoti antaggāhikāya dit-
 thiyā samannāgato, so yāvatatiyām nivāretvā tam laddhim
 nissajjāpetabbo. no ce vissajjeti sangham sannipātētvā
 vissajjeti ti vattabbo no ce vissajjeti byattena bhikkhunā
 apalokanakammam katvā nissāretabbo evañ ca pana
 kammam kātabbam; sangham bhante pucchāmī ayam itthā
 nāmo sāmanero buddhassa dhammassa saṅghassa avanna-
 vādī micchāditthiko yam aññe sāmanerā labhanti diratta-
 tirattam bhikkhūhi saddhīm sahaseyyam, tassa alābhāya
 nissāranā ruccati saṅghassā 'ti dutiyam pi tatiyam pi bhante
 sangham pucchāmī ayam itthānāmo sāmanero buddhassa
 ....pe... ruccati saṅghassā 'ti ca ravire vīnassāti. so
 aparena samayena aham bhante bālatāya aññānatāya

alakkhikatāya evam akāsim, svāham sangham khamāpemī 'ti khamāpento yāvatatiyam yācāpetvā apalokanakammen' eva osāretabbo. evam pana osāretabbo sanghamajjhe byat-tena bhikkhunā sanghassa arumatiyā sāvetablam, san-gham bhante pucchāmi ayam itthannāmo sāmanero bud-dhassa dhammassa sanghassa avannavādī micchāditthiko, yam aññe sāmanerā labhanti bhikkhūhi saddhim diratta-tirattam sahaseyyam, tassa alābhāya nissārito, svāyam idāni sorato nivāta-vutti lajjidhammam okkanto hirottappe titthito katadanḍakammo accayam deseti, imassa sāmanerassa yathā purekāya sambhogasāmaggi dānam ruccati sanghassā 'ti evam tikkhattum vattabbam evam apalokanakammam osāranañ ca nissāranañ^x ca gacchatī *bhandukammam* Mahā-khandhakavannanāyam vuttam eva, *brahmadando* Pañca-satikakkhandhake vutto yeva. na kevalam pan' esa Channass' eva paññatto. yo añño pi bhikkhu mukharo hoti bhikkhum duruttavacanehi ghattento khumsento vambhento viharati, tassa pi dātabbo. evañ ca pana dātabbo, sangha-majjhe byattena bhikkhunā sanghassa arumatiyā sāvetab-bam bhante itthannāmo bhikkhu mukharo bhikkhum duruttavacanehi ghattento viharati, so bhikkhu yam iccheyya tam vadeyya, tam bhikkhūhi itthannāmo bhikkhu n'eva vattabbo na ovaditabbo na anusāsitabbo. sangham bhante pucchāmi itthannāmassa bhikkhuno brahmadandassa dānam ruccati sanghassā 'ti dutiyam pi pucchāmi tatiyam pi pucchāmi itthannāmassa bhante bhikkhuno brahmadandassa dānam ruccati sañghassā 'ti. tassa aparena samayena sammā vattivā khāmāpentassa brahmadando patippassambhetabbo. evañ ca pana patippassambhetabbo byattena bikkhunā sanghamajjhe sāvetabbam bhante bhikkhusangho asukassa bhikkhuno brāhmadandam adāsi, so bhikkhu sorato nivā-tavutti lajjidhammam okkanto hirottappe patitthito paṭi-sankhā āyatū samvare titthati. sangham bhante pucchāmi tassa bhikkhuno brahmadandassa patippassaddhi ruccati sanghassā 'ti evam yāvatatiyam vatvā apalokanakammen'

^x B2. omits nissāranañca.

eva brahmadando patippassambhetabbo ti. *kammalakkha-ṇaññeva pañcaman* ti yam tam bhagavatā Bhikkhunikkhan-dhake tena kho pana samayena chabbaggyā bhikkhū bhikkhuniyo kaddamodakena osiñcanti app' eva nāma amhesu sārajjeyyun ti, kāyam vivaritvā bhikkhuninam dassenti, ūrum vivaritvā bhikkhuninam dassenti, angajātam vivaritvā bhikkhuninam dassenti, bhikkhuniyo obhāsentī bhikkhunihi saddhū sampayojenti app' eva nāma amhesu sārajjey-yun ti imesu vatthūsu tesam bhikkhūnam dukkaṭam pañña-petvā anujānāmī bhikkhave tassa bhikkhuno dandakammam kātun ti. atha kho bhikkhuninam etad ahosi, km nu kho dandakammam kātabban ti bhagavato etam attham ārocetum avandiyo so bhikkhave bhikkhu bhikkhunisan-ghena kātabbo ti evam avandiyakammam anuññātam. tam kammalakkhanañ ñeva pañcamam imassa apalokana-kammassa thānam hoti. tassa hī kammañ ñeva lakkhanam, na osāranādīni, tasmā kammalakkhanan ti vuccati tassa karanam tath' eva vuttam apī ca nāmī patippassaddhiyā saddhū vitthārato dassetum idhāpi vadāma bhikkhunupassaye sannipatitassa bhikkhunisanghassa anumatiyā byattāya bhikkhuniyā sāvetabbam. ayye asuko nāma ayyo bhikkhuninam apāsādikam dassetī, etassa ayyassa¹ avandiyakaranam ruccatī ti bhikkhunisangham pucchāmi ayye asuko nāma ayyo bhikkhuninam apāsādikam dassetī, etassa ayyassa avandiyakaranam ruccatī ti dutiyam pi tatiyam pi bhikkhunisangham pucchāmi ti. evam tikkhattum sāvetvā apalokanakammena avandiyakammam kātabbam tato patthāya so bhikkhu bhikkhunihi na vandi-tabbo sace avandiyamāno hirottappam paccupatthapetvā sammā vattati, tena bhikkhuniyo khamāpetabbā. khamā-pentena bhikkhunupassayam agantvā vihāre yeva sangham vā ganam vā ekam bhikkhum vā upasankamitvā ukkutikam nisiditvā añjalim paggahetvā aham bhante patisañkhā āyatim samvare titthāmi, na puna apāsādikam dassessāmī, bhikkhu-nisaṅgo mayham khamatū 'ti khamāpetabbam. tena

¹ B2 omits ayyassa.

sañghena vā ganena vā ekabhikkhunā vā sayam eva gantvā
 bhikkhuniyo vattabbā ayam bhikkhu patisankhā āyatim
 samvare thito, iminā accayam desetvā bhikkhunisangho
 khamāpito, bhikkhunisañgho imam vandiyam karotū 'ti
 so vandijo kātabbo. evañ ca pana kātabbo bhikkhunupassa-
 ye sannipatitassa bhikkhunisanghassa anumatiyā byattāya
 bhikkhuniyā sāvetabbam, ayam ayye asuko nāma ayyo
 bhikkhuninam apāsādikam dasseti ti bhikkhunisanghena
 avandiyo kato, so lajjidhammam okkamitvā patisankhā
 āyatim samvare thito accayam desetvā bhikkhunisangham
 khamāpesi, tassa ayyassa vandiyakaranam ruccati ti bhikk-
 hunisangham pucchāmi ti tikkhattum vattabbam. evam
 apalokanakammen' eva vandijo kātabbo ayam pan' etha
 pālimuttako pi kammalakkhana-vimicchayo. idañ hi kamma-
 lakkhanam nāma bhikkhunisanghamūlakam paññattam
 bhikkhusanghassā'pi pan' etam labbhati yeva. yañ hi
 bhikkhusangho salākagga-yāgagga-bhattachagga-uposathaggesu
 apalokanakammam karoti, etam pi kammalakkhañam eva
 acchinnacīvara-jinnacīvara-natthacīvarānañ' hi sangham
 sannipātētvā byattena bhikkhunā yāvatatiyam sāvetvā apa-
 lokanakammam katvā cīvarañ dātum vattati. appamat-
 takavissajjakena pana cīvarañ karontassa Senāsanakkhan-
 dhakavannanāyam vuttappabhedāni sūciādīni anapaloket-
 vāpi dātabbāni. tesam dān' eso yeva issaro. tato atirekam
 dentena apaloketvā dātabbam tato hi atirekadāne sangho
 sāmī. gilānabhesajjam pi tattha vuttappakāram sayam eva
 dātabbam. atirekam icchantassa apaloketvā dātabbam yo
 pi ca dubbalo vā chinniriyāpatho vā pacchinda-bhikkhā-
 cārapatho vā mahāglāno tassa mahāvāsesu tatrappādato
 devasikam nāli vā upaḍdhanāli vā ekadivasañ yeva vā
 pañca vā dasa vā tandulanāliyo dentena apalokanakammam
 katvā vā dātabbā. pesalassa bhikkhuno tatrappādato iñā-
 palibodham pi bahussutassa sanghabhāra-nittharakassa
 bhikkhuno anutthāpaniyasenāsanam pi sañghakiccam
 karontānam kappiyakārakādīnam bhattavettanam pi apa-

lokanakammaṇa dātum vattati catupaccayavasena dinna-tatrappādato¹ saṅghikam āvāsam jaggāpetum vattati ayam bhikkhu issaravatāya vicāreti ti kathāpacchindanattham pana salākaggādīsu vā antarasannipāte vā sangham pucchitvā 'va jaggāpetabbo cīvarapindapātathāya odissa dinna-tatrappādato pi apaloketvā āvāso jaggāpetabbo ana-paloketvāpi vattati. sūro vat'āyam bhikkhu cīvarapindapātathāya dinnato āvāsam jaggāpeti ti evam uppanna-kathāpacchedanattham pana apalokanakammam eva katvā jaggāpetabbo cetiye chattam vā vedikām vā bodhīgharam vā āsanagharam vā akatam vā karontena jinne vā pati-saṅkharontena sudhākammam vā karontena manusse samā-dapetvā kātum vattati. sace kārako n'atthi cetiyassa upanikkhepato kāretabbam. upanikkhepe pi asati apalokanakammam katvā tatrappādato kāretabbam, saṅghikena pi saṅghikena hi apaloketvā cetiyakiccam kātum vattati cetiyassa santakena apaloketvāpi saṅghikakiccam kātum na vattati. tāvakālīkām pana gahetvā patipākatikām kātum vattati. cetiye sudhākammādīni karontehi pana bhikkhācārato vā saṅghato vā yāpanamattam alabhantehi cetiyasantakato yāpanamattam gahetvā paribhuñjantehi vattam kātum vattati. vattam karomā 'ti macchamam-sādīhi saṅghabhattam kātum na vattati ye vihāre ropitā phalarukkhā saṅghena parīggahitā honti jagganakammam labhanti, yesam phalānī ghandū paharitvā bhājetvā pari-buñjanti, tesu apalokanakammam na kātabbam. ye pana aparīggahitā, tesu apalokanakammam kātabbam tam pana salākagga-yāgagga-bhāttagga-antarasannipātesu pi kātum vattati. uposathagge pana vattati yeva tattha hi anā-gatānam pi chandapārisuddhi āhariyati, tasmā tam suvisodhitam hoti. evañ ca pana kātabbam byattena bhikkhunā bhikkhusaṅghassa anumatiyā sāvetabbam, bhante yam imasmīm vihāre antosīmāya saṅghasantakām mūla-tacapatta-aṅkura-puppha-phala-khādaniyādi atthi, tam sabbam āgatāgatānam bhikkhūnam yathāsukham paribhuñjītum ruc-

¹ B2. omits dinna^o.

catī ti sangham pucchāmī ti tikkhattum pucchitabbam
 catūhi pañcahi bhikkhūhi katam sukamat eva. yasmim
 vihāre dve tayo janā vasanti, tehi nisiditvā katam pi san-
 ghena katasadisam eva yasmim pana vihāre eko bhikkhu
 hoti, tena bhikkhunā uposathadivase pubbakaranapubba-
 kiccam katvā nisinnena katam pi katikavattam sañghena
 katasadisam eva hoti. kārontena pana phalavārena kātum
 pi cattāro māse cha māse eka 'samvaccharan ti evam paric-
 chinditvāpi aparicchinditvāpi kātum vattati paricchinne
 yathā paricchedam paribhuñjtvā puna kātabbam. aparic-
 chinne yāva rukkhā dharanti tāva vattati yeva ye pi tesam
 rukkhānam bijehi aññe rukkhā ropitā honti, tesam pi
 sā eva katikā sace pana aññasmim vihāre ropitā honti,
 tesam yattha ropitā tasmim yeva vihāre sangho sāmī ye pi
 aññato bijāni āharitvā purimavihāre pacchā ropitā, tesu
 aññā katikā kātabbā. katikāya katāya puggalikatthāne
 titthanti, yathāsukham phalādīni paribhuñjutum vattati
 sace pan' ettha tam tam okāsam parikkhipitvā parivenāni
 katvā jagganti, tesam bhikkhūnam puggalikatthāne titthanti,
 aññe 'va paribhuñjutum na labhanti, tehi pana sanghassa
 dasa bhāgam datvā paribhuñjtabbāni. yo pi majhe vihāre
 rukkham sākhāhi parivāretvā rakkhati, tassāpi es' eva nayo
 porānavihāram gatassa sambhāvaniya-bhikkhuno thero āgato
 ti phalāphalam āharanti, sace tattha mūle pariyatti-
 dharo bahussutabikkhu vihāsi, ettha dīghā katikā katā
 bhavissati ti nikkukkuccena paribhuñjtabbam vihāre
 phalāphalam pindapātikānam pi vattati dhutangam na kopeti
 sāmanerā attano ācariyupajjhāyānam bahūni phalāni denti,
 aññe bhikkhū alabhatā kхиyyanti, kхиyyanamattam eva c' etam hoti. sace pana dubbikkham hoti, ekam pana saruk-
 kham nissāya satthi pi janā jīvanti, tādise kāle sabbesam
 sañghakaraṇatthāya bhājetvā khādītabbam, ayam sāmici.
 yāva pana katikavattam na patippassambhati tāva yehi
 khāyitam sukhāyitam eva. kadā pana katikavattam paṭi-
 ppassambhati. yadā samaggo sañgho sannipatitvā ito
 paṭṭhāya bhājetvā khādantū 'ti sāveti. eko bhikkhu ke

pana vihāre ekena sāvite pi purimakatikā patippassambhati yeva. sace patippassaddhāya katikāya sāmanerān' eva rukkhato pātentī, na bhūmīto gahetvā bhikkhūnam denti, patitaphalāni pādehi paharantā vicaranti, tesam dasa bhāgato patthāya yāva upaddhaphalabhbāgena phātikammam kātabbam addhā phātikammalābhena āharitvā dassanti, puna subhikkhe jāte kappiyakārakesu āgantvā sākhā parivārādīni katvā rukkhe rakkhantesu sāmājerānam phātikammam na dātabbam, bhājetvā paribhuñjtabbam. vihāre phalāphalam atthī ti sāmantagāmehi manussā gilānānam vā gabbhinānam vā atthāya āgantvā ekam nālikeram detha, ambam detha, labujam dethā 'ti yācantī dātabbam na dātabban ti dātabbam. adiyyamānehi te domanassikā hontī, dentena pana sangham sannipātēt vā yāvatatiyam sāvetvā apalokanakammam katvā va dātabbam, katikavattam vā katvā thapetabbam evañ ca pana kātabbam byattena bhikkhunā sanghassa anumatiyā sāvetabbam sāmantagāmehi manussā āgantvā gilānādīnam atthāya phalāphalam yācantī, dve nālikerāni dve tālaphalāni dve panasāni pañca añbāni pañca kadaliphalāni ganhantānam anivāranām asukarukkhato ca asukarukkhato¹ ca phalam ganhantānam anivāranām ruccati bhikkhusanghassā 'ti tikkhattum vattabbam tato patthāya gilānādīnam nāmam gahetvā yācantā ganhathā 'ti na vattabbā vattam pana ācikkhitabbam. nālikkerādīni iminā nāma paricchedena gañhantānam asukarukkhato ca asukarukkhato¹ ca phalam ganhantānam anivāranam katan ti anuvicaritvā pana ayam madhuraphalo ambo ito ganhathā 'ti pi na vattabbā. phalabhājanakāle pana āgatānam sammatena upaddhābhāgo dātabbo. asammatena apaloketvā dātabbam. khina-paribbayo vā maggagamiyasatthavāho vā añño vā issaro agantvā yācati apaloketvā 'va dātabbam balakkārena gāhetvā khādanto na vāretabbo. kuddho hi so rukkhe pi chindeyya aññam pi anattham kareyya. puggalikapari-venām āgantvā gilānassa nāmena yācanto amhehi chāyādīnam atthāya ropitam, sace atthī tumhe jānāthā 'ti vattabbo.

¹ B2. does not repeat this.

yadī pana phalabharitā 'va rukkhā honti kantake bandhitvā phalavāre na khādantī, apaccāsisante na hutvā dātabbam balakkārena ganhanto na vāretabbo. pubbe vuttam ev' ettha kāranam sanghassa phalārāmo hoti patijagganam na labhati, sace tam koci vattasīsena jaggati sanghass' eva hoti. athāpi kassaci patibalassa bhikkhuno imam sappurisa jaggitvā dehī tī sangho bhāram karotī, so ce vattasīsena jaggati, evam pī sanghass' eva hoti phātikammam paccāsīsantassa pana tatiyabhāgena vā upaddhabhāgena vā phātikammam kātabbam bhāriyām kamman tī vatvā ettakena anichchanto pana sabbam tav' eva santakam katvā mūlabhāgam dasa bhāgamattam datvā jaggāhi tī pī vattabbo. garubhandattā pana mūlachejjavasena na dātabbam. so mūlabhāgam datvā khādanto akatāvāsam vā katvā katāvāsam vā jaggitvā nissitakānam ārāmam niyyādetī, tehī pī mūlabhāgo dātabbo va. yadā pana bhikkhū sayam jaggitum pahontī, atha t-sam jaggituñ ca na dātabbam jaggitakāle ca na vāretabbā jagganakāle yeva vāretabbā bahum tumhehi khāyitam idāni mā jaggitha bhikkhusangho yeva jaggissati tī vattabbam sace pana n'eva vattasīsena jagganto atthī, na phātikammena, na sangho jaggitum pahotī eko anāpucchitvā jaggitvā phātikammam vaddhetvā paccāsīsatī, apalokanakkamena phātikammam vaddhetvā dātabbam iti imam sabbam pī kammalakkhanam eva hoti *apalokanākammam imāni pañca thānāni gacchati* ñattikammathānabhede pana sunātu me bhante sañgho, itthannāmo itthannāmassa āyasmato upasampadāpekkho anusittho so mayā. yadi sañghassa pattakallam itthannāmo āgaccheyyā 'tī āgacchāhi tī vattabbo ti evam upasampadāpekkhassa osāranā osāranā nāma. sunantu me āyasmantā, ayam itthannāmo bhikkhu dhammakathiko imassa n' eva suttam āgacchatī, no suttavibhango. so attham asallakkhetvā bhañjanacchāyāya attham paṭibāhati. yad' āyasmantānam pattakallam itthannāmam bhikkhum vutthāpetvā avasesā imam adhikaranam vūpasameyyāmā 'tī evam ubbāhūkavinicchaye dhammaka-thikassa bhikkhuno niyārañā mssārañā nāma. sunātu me

bhante sangho, ajjuposatho pannaraso yadi sanghassa pattakallam sangho uposatham kareyyā 'ti evam uposatha-kammavasena ṭhapitā ñatti *uposatho* nāma sunātu me bhante sangho, ajja pavāranā pannarasi yadi sanghassa pattakallam sangho pavāreyyā 'ti evam pavāranakamma-vasena ṭhapitā ñatti *pavāranā* nāma sunātu me bhante sangho, itthannāmo itthannāmassa āyasmato upasampadā-pekkho yadi sanghassa pattakallam aham itthannāmam anusāseyyan ti. yadi sanghassa pattakallam itthannāmo itthannāmam anusāseyyā 'ti yadi samghassa pattakallam aham itthannāmam antarāyike dhamme puccheyyan ti. yadi sanghassa pattakallam itthannāmo itthannāmam antarāyike dhamme puccheyyā 'ti. yadi sanghassa pattakallam aham itthannāmam vinayam puccheyyan ti. yadi sanghassa pattakallam itthannāmo itthannāmam vinayam puccheyyā 'ti yadi sanghosa pattakallam aham itthannāmena vinayam puttho vissajjeyyan ti yadi samghassa pattakallam itthannāmo itthannāmena vinayam puttho vissajjeyyā 'ti evam attānam vā param vā sammannitum thapitā ñatti *sammuti* nāma sunātu me bhante sangho, idam cīvaram itthannāmassa bhikkhuno nissaggyam sanghassa nissaṭtham yadi sanghassa pattakallam sangho imam cīvaram itthannāmassa bhikkhuno dadeyyā 'ti yad'āyasmantānam pattakallam āyasmantā imam cīvaram itthannāmassa bhikkhuno dadeyyun ti evam nissaṭthacīvara-pattādinam dānam *dānam* nāma. sunātu me bhante sangho, ayam itthannāmo bhikkhu āpattim sarati vivarati uttānum¹ karoti deseti yadi sanghassa pattakallam aham itthannāmassa bhikkhuno āpattim paṭig-ganheyyan ti. yad'āyasmantānam pattakallam aham itthannāmassa bhikkhuno āpattim patigganheyyan ti. tena vattab-bo passasi ti. āma passāmi ti. āyatim samvareyyā 'si ti evam āpattipatiggaho *patiggaho* nāma. sunantu me āyasmantā āvāsikā, yad'āyasmantānam pattakallam idāni uposatham kareyyāma pātimokkham uddiseyyāma, āgame kāle pavāreyyāmā 'ti te ce bhikkhave bhikkhū bhanḍana-

¹ B2. uttāni.

kārakā kalahakārakā saṅge adhikaranakārakā tam kālam anuvadeyyum, āvāsikena bhikkhunā byattena patibalena āvāsikā bhikkhū ñāpetabbā, sunantu me āyasmantā āvāsikā, yad' āyasmantānam pattakallam idāni uposatham kareyyāma pātimokkham uddiseyyāma, āgame junhe pavāreyyāmā 'ti evam katā pavāranapaccukkaddhanā *paccukkādīhanā* nāma. sabbe h' eva ekajjhām sannipatitabbam, sannipatitvā byattena bhikkhunā patibalena saṅgho ñāpetabbo, sunātu me bhante sangho, amhākam bhandanajātānam kalahajātānam vivādāpannānam viharatam bahum assamanakam ajjhācinnam bhāsitaparikantam, sace mayam imāhī āpattihi aññamaññam kāressāma, siyāpi tam adhikaranam kakkhālattāya vālattāya bhedāya samvatteyya yadi sanghassa pattakallam sangho imān adhikaranam tinavatthārakena vūpasameyya thapetvā thullavajjam thapetvā ghpatisamyuttan ti evam tinavatthārakasañnathena katvā sabbapathamā sabbasangāhikāñatti *kammalakkhanam* nāma tathā tato parā ekekasmīm pakkhe ekekam katvā dve ñattiyo ifi yathāvuttappabhedam *osāranam* *missāranam* ....pe. .... *kammalakkhanāñ* ñeva navaman ti ñattikammam imāni nāva thānāni gacchati ñattidu'iyaka nmatthānabhede pana Vad-ḍhassa Licchavino pattanikkujjanavasena Khandhake vuttā *missāranā* tass' eva pattukkujjanavasena vuttā *osāranā* ca veditabbā sīmāsammuti ticivarena avippavāsasammuti sāthatasammuti bhattuddesaka-senāsanaggāhāpaka-bhāñdāgāriyacivaratiggāhaka-civarabhājaka-yāgubhājaka-phalabhājaka-khajjabhājaka-aggamattaka - vissajjaka-sātiyaggāhāpaka-pattaggāhaka-ārāmikapesaka-sāmanerapesaka-sammuti ti etāsam sammutinam vasena *sammuti* veditabbā. kathinacivaradāna-matakacivaradānavasena *dānam* veditabbam kathinuddhāravasena *uddhāro* veditabbo. Kutivatthu-vihāravatthu-desanāvasena *desanā* veditabbā yā pana tūṇavatthārakasamathe sabbasangāhikāñatti ca ekekasmīm pakkhe ekekam ñattiñ cā 'ti tisso ñattiyo thapetvā puna ekasmīm pakkhe ekā ekasmīm pakkhe ekā 'ti dve ñatti-dutiya-kammavācā vuttā, tāsam vasena *kammalakkhanam*

veditabbam iti *ñattidutiyakammam imāni satta thānāni gacchatī* *ñatticatutthakammathānabhede pana tajjanīyakammādinām* sattannam kammānam vasena *missāranā*. tesam yeva ca kammānam patippassambhanavasena *osāranā* veditabbā bhikkhunovādakasammutivasena *sammuti* veditabbā. parivāsadāna-mānattadānavasena *dānam* veditabbam. mūlāya pa'ikassanakammavasena *niggaho* veditabbo ukhīttānuvattakā attha yāvatatiyakā Arittho Candakāli ca ime te yāvatatiyakā 'ti imāsam ekādasannam samanubhāsanānam vasena *samanubhāsanā* veditabbā upasampadal amma-abbhānakammavasena pana *kammalakkhanam* veditabbam iti *ñatticatutthakammam imāni satta thānāni gacchatī* iti kammāni ca kammāvipattiñ ca virahitānam kammānam thānappabhedagamanañ ca dassetvā idāni tesam kammānam kārakassa sanghassa paricchedam dassento puna *catuvaggakarane kamme* ti ādim āha tass' attho parisato kamavipattivannanāyam vuttanayen' eva veditabbo ti kammavagga-vannanā nitthitā.

idāni yāni tāni tesam kammānam vatthubhūtāni sikkhāpadāni tesam paññattiyam ānisamsam dassetum *dve atthavase paṭuccā* 'ti ādī āraddham. tattha *dīthadhammikānam verānam samvarāyā* 'ti pānātipātādinam pañcannam dīthadhammika-verānam samvarathāya pīdahanatthāya *samparāyikānam verānam paṭighātāyā* 'ti vīpākadukkhasankhātānam samparāyikaverānam patighātātthāya samucchchedanatthāya anupapajjanatthāya¹. *dīthadhammikānam vajjānam samvarāyā* 'ti tesam yeva pañcannam verānam samvaratthāya. *samparāyikānam vajjānam* ti tesam yeva vīpākadukkhānam. vīpākadukkhān' eva hi idha vajjanīyabhāvato vajjānī ti vuttāni. *dīthadhammikānam bhayānan* ti garahā upavādo tajjanīyādīni kammāni uposathapavāranānam thapanam akittipakāsanīyakamman ti etāni dīthadhammikabhayānī nāma. etesam samvaratthāya. samparāyikabhayānī pana

¹ B2 omits anupapajjanatthāya.

vipākadukkhāni yeva. tesam patighātathāya. *ditthadhammikānam akusalānam* ti pañcavera-dasaakusalakammapathap-pabhedānam akusalānam samvaratthāya vipākadukkhān' eva pana akkhamatthena samparāyikā akusalānī ti vuccanti, tesam patighātathāya. *gihīnam anukampāyā* 'ti aśārikānam saddhārakkhanavasena anukampanatthāya. *pāpicchānam pakkhupacchedāyā* 'ti pāpicchapuggalānam ganabandhabhedenatthāya ganabhojanasikkhāpadam paññattam. sesam sabbattha uttānam eva. *yam h'* ettha vattabbam siyā, tam sabbam pathamapārājikavannanāyam eva vuttan ti sikkhāpadesu athavasena-vannanā nitthitā

pātimokkhādīsu *pātimokkhuddeso* ti bhikkhūnam pañca-vidho bhikkhunīnam catubbidho parivāsadānādīsu *osāraṇīyam paññattan* ti atthārasasu vā tecattālisāya vā vattesu vattamānassa osāraṇīyam paññattam yena kammena osāriyati, tam kammam paññattan ti attho *nissāraṇīyam paññattan* ti bhandanākārakādayo yena kammena nissāriyanti, tam kammam paññattan ti attho *apaññatte* ti ādīsu *apaññatte paññattan* ti sattāpattikkhandhā Kakusandhañ ca sammāsambuddham Konāgamanañ ca Kassapañ ca sammāsambuddham ṭhapetvā antarā kenaci apaññatte sikkhāpade paññattam nāma. makkatīvatthuādī vinītakathā sikkhāpada *paññatte anupaññattam* sesam sabbattha uttānam evā ti.

ānisamsavagga-vannanā nitthitā.

idāni sabbasikkhāpadānam ekekena ākārena navadhā sañ-gahāni dassetum *nava sangahā* 'ti ādīm āha tathā *vatthusaṅgaho* ti vatthunā sangaho evam̄ sesesu pi padattho veditabbo. ayam pan' ettha atthayojanā. yasmā hi eka-sikkhāpadam pi avatthusmīm paññattam n' athi, tasmat sabbāni vatthunā saṅgahitānī ti evam̄ tāva vatthusangaho veditabbo. yasmā pana dve āpattikkhandhā sīlavipattiyā saṅgahitā, pañcāpattikkhandhā ācāravipattiyā, cha sik-

khāpadānī ājīvavipattiyā saṅgahitānī, tasmā sabbānī pī vīpattiyā sangahitānī tī evam *viपattisangaho* veditabbo yasmā pana sattahī āpattihī muttam eka sikkhāpadam pī n' atthi, tasmā sabbānī āpattiyā sangahitānī tī evam *āpattisangaho* veditabbo. sabbānī ca sattasu nagaresu paññattānī tī nīdānena sangahitānī tī evam *nīdānasangaho* veditabbo yasmā pana ekasikkhāpadam pī ajjhācārikapuggale asati paññattam n' atthi, tasmā sabbānī puggalena sangahitānī tī evam *puggalasangaho* veditabbo. sabbānī pana pañcahi c' eva sattahī ca āpattikkhandhehi sangahitānī, sabbānī na vinā chahī samutthānehi samutthanti tī samutthānena sangahitānī sabbānī ca catūsu adhikaranesu āpattādhikaranena sangahitānī sabbānī sattahī samathehi samatham gacchanti tī samathehi saṅgahitānī. evam ettha *khandha-adhikarana-samutthāna-samatha-sangahāpi* veditabbā. sesam pubbe vuttanayam evā 'tī

Samantapāsādikāya Vinayasamvannanāyam navasangahitavannanā nitthitā.

nitthitā ca Parīvārassa anuttānatthapada-vannanā 'tī.

ettāvatā ca,

Ubhatovibhanga-Khandhaka-Parīvāravibhatti desanam
nātho

Vinaya-pitakam vimento veneyyam yam jino āha.
samadhika-sattavisatī sahassamattena tassa ganthena
samvannanā samattā Samantapāsādikā nāma.
tatr' idam Samantapāsādikāya samantapāsādikattasmiṁ
ācariyaparamparato nīdānavatthuppabheda-dipanato
parasamaya-vivajjanato sakasamaya-visuddhito c' eva
byañjana-parisodhanato padatthato pāliyajanakkamato
sikkhāpada-vinicchayato vibhaṅganayabheda-dassanato
sampassatam na dussati kiñci apāsādikam yato ettha
viññūnam ayam tasmā Samantapāsādikā tv' eva
samvannanā pavattā vinayassa vineyyadamana-kusalena
vuttaṣṣa lokanāthena lokam anukampamānenā 'tī.

Mahāatthakathañ c'eva Mahāpaccariyam eva ca
 Kurundiñ cā 'ti tiśo pi Sīhalatthakathā imā
 Buddhamitto ti nāmena vissutassa yasassino
 vinayaññussa dhīrassa sutvā therassa santike
 Mahāmeghavanuyyāne bhūmibhāge patiñthito
 Mahāvihāro yo satthu mahābodhivibhūsito
 yam tassa dakkhine¹ bhāge padhānagharam uttamam
 sucicārittasilena bhikkhusanghena sevitam
 ulārakulasambhūto sanghupatthāyako sadā
 anākulāya saddhāya pasanno ratanattaye
 Mahānigamasāmī ti vissuto tattha kārayi.
 cārupākārasañcitam yam pāsādam manoramam
 sītacchāyatarūpetam sampannasalilāsayam
 vasatā tatra pāsāde Mahānigamasāmino
 sucisilasamācāram theram Buddhasirivhayam
 yā uddisitvā āraddhā iddhā Vinaya-vannanā.
 pālayantassa sakalam Lañkādīpam nirabbudam
 rañño Sirinivāsassa² sīripālayasassino²
 samavīsatime kheme jayasampvacchare ayam
 āraddhā ekavīsamhi sampatte parinītthitā
 upaddavākule loke nirupaddavato ayam
 eka sampvaccharen' eva yathā nītīham upāgatā.
 evam sabbassa lokassa nītīham dhammupasamhitā
 sīgham gacchantu ārabhbā sabbe pi nirupaddavā.
 cīrañthitattham dhammassa karontena mayā imam
 saddhammabahumānena yañ ca puññam samācītam
 sabbassa ānubhāvena tassa sabbe pi pānino
 bhavantu dhammarājassa saddhammarasasevino.
 ciram titthatu saddhammo kāle vassam ciram pajam
 tappetu devo dhammena rājā rakkhatu medanin ti.

paramavisuddha-saddhābuddhīvīrya-paṭimanditena sī-
 lācārajjavamaddavādi-gunasamudaya-samuditena sakasama-
 ya-samayantaragahanajjhogāhana-samatthena paññāveyyat-
 tiya-samannāgatena tiptakapariyattippabhede sātthakathe
 satthusāsane appatihataññānappabhāvena mahāveyyākara-
 nena karanasampattijanitasukhaviniggatamadhurodāra-
 vacana-nelavanna-yuttena¹ yuttamuttavādinā vādivarena
 mahākavinā pabhinnapatisambhīdāparivāre chalabhiññā-
 patisambhīdādippabhedaguna-paṭimandite uttarimanussa-
 dhamme suppatitthtabuddhīnam theravamsappadīpānam
 therānam Mahāvihāravāsīnam vamsālankārabhūtena vipula
 visuddhabuddhīnā Buddhaghoso tū' garūhi gahitanāmadhey-
 yena therena katā ayam Samantapāsādikā nāma Vinayasam-
 vannanā.

---

tāva titthatu lokasmīm lokanittharan' esinam
 dassenti kulaputtānam nayam sīlavisuddhiyā
 yāva buddho tū nāmam pī suddhacittassa tādino
 lokamhi² lokajetthassa pavattati mahesino ti.

---

¹ B2°. dātavacana°.

² B2. lokasmīm.